

ס פ ר

קבצת שירים

מאת

פאביוס מיעזעם

חוכא לביה"ד ע"י

עזריאל גינציג ושאל קראנענגאלה.

קראקא תרנ"א.

בדפוסו של יוסף פישער גראדנאסע נר. 62

KEWUZAS SCHIRIM

Druck von Josef Fischer — Verlag der Herausgeber

KRAKAU, 1891.

B
727.

FABIUS MIESES.

GESAMMELTE GEDICHTE

Herausgegeben von

ISRAEL GÜNZIG & SAUL KRONENGOLD

KRAKAU

Druck v. Josef Fischer. — Verlag der Herausgeber.

1891.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 727.

Fabius Mises.

1193083

ס פ ר

קְבֻצַּת שִׁירִים

מאת

פאביוס מיעזעס

חובא לביה"ד ע"י

עזריאל גינציג ושאל קראנענגאלד.

קראקא, תרנ"א.

בדפוסו של יוסף פישער נראדנאססע נו. 62

KRAKAU KRAKAU
KEWUZAS SCHIRIM
Druck von Josef Fischer — Verlag der Herausgeber
KRAKAU, 1891.

האדרעססע:

GÜNZIG & KRONENGOLD, KRAKAU.

Bäckergasse 9.

ראש דבר.

קוראים יקרים!

לא לפאר ולרוכס את השירים האלה מטרת "ראש דברנו" זה, אף לא לספר כמו את היקר, הגדלה והכבוד אשר עננו למו הכמים רבים וכן שלמים, בעת אשר מקצתם ראו אור במכתבידעת שונים; כי הן "מוציאים לאור" אנחנו, וכלום הסוחר מעיד על סחורתו? ומה גם כי השירים האלה הלא בידכם נתנו, ושפטתום צדק איש איש כפי אשר רוח מבינתו יענהו. אפס זאת מצאנו לנכון לפנינו להגיד, מה מעשנו ומלאכתנו אנו בהוציאנו אותם לאור כיום הזה, וכי גם מכתנו שחדנו בעדם, לבלי להוציא מתחת ידנו דבר שאינו מתוקן: הן אלה השירים אשר כבר נדפסו במכ"ע, מלאים היו שגיאות הדפוס כרמון, וחרולי הטעויות כסו את מראהם הנאוה, ואנחנו הנפנו עליכו שבט ההגה ונטהרם מכל משגה וסלף, ונשת עליהם בגדי הן לכבוד ולתפארת; ואלה נוספים על הראשונים, אשר הדשים מקרוב באו לידנו מאת המחבר בעצמו, היו ערום בלי לבוש ובלתי מנקדים כל מאומה, ואנחנו כסינו מערוטיהם ונלבישם מהלצות הנקוד כמשפט ובהלכה, למען אשר לא יבושו לבוא בקהל; ובוה אמרנו לגול האשמה מעל כבוד המחבר, בהיות אולי תמצאו, קוראים יקרים, פה ושם איזה שגיאה קטנה או גדולה בהנקוד, — והקורא המבין יבין טאליו את אלה "טעויות הדפוס" אשר תתעלמנה מעין המניה היותר זריו, ושגיאות מי יבין?! — וידעתם כי בנו האשם, והי מיעזעם ועטו נקיים!

המוציאים לאור.

קראקא בירח אדר ראשון התרנ"א לס"ג.

מכתב המחבר להמוציאים לאור.

(במקום הקדמה).

נמצאתי לדורשי, ידידים משכילים, ולעשית רצונכם
חפצתי, והעתקתי עבורכם רוב השירים מספרי כ"י לתכלית
הנרצה, להדפיסם ביחד עם שירי איש-כנר ראו אור במכ"ע
שונים, בחוברת מיוחדת על חשבונכם, והנני מרשה אתכם לכך
ולהמהדורא הראשונה הזאת, ובפי התנאים המפורשים בינינו
במכתבי התעודה מיום 22 יאנואר ש"ז. —

והנה עלה במחשבה לפני, להעתיק ג"כ עבורכם בתור
הקדמה לספרי "קבוצת שירים" מאמר מדעי אחד, אשר כתבתי
בראשית השנה הנוכחית, ובין הענינים השונים הסבוכים בו
נכנסתי ג"כ בעובי החקירה ממקצוע אחד, הנוגע בחקי המשקל
הנוהג אצל משוררי ספרד והאטלקים והאשכנזים בזמן שליטת
הערביים ואילך, ואחר הוכוח המושכל במקור הענין הזה,
החלטתי אומר, שהמנהג החדש הזה, והמורכש להמשוררים
הנזכרים ממשוררי פרס וערב בימים ההם, אינן לו על מה
שיסמך בזמן הזה. בין האותות והמופתים אחרים שהבאתי שם
להחזיק דעתי, זה הוא האות האחרון, והעדות הנאמנה על פיה
יקום דברי, וציני: העד הנאמן מאחד המיוחד בין מבחרי משוררי
ספרד ושאין לנו כיוצא בו, והוא האומר ומודה בעצמו ובכבודו,
כי שתי רעות בבית אחת יעשה חק המשקל "מפסיד תוכן
לשוננו" (כוזרי מאמר שני סימן ע"ד) ועגיגו ולשוננו, זה
שהשיג גם ארת אבותינו, שנאמר עליהם ויתערבו בגוים וילמדו
מעשיהם" (שם סימן ע"ח, ועיין בפרושי בעל "נצח ישראל").
ומי לנו גדול מהאמן היותר נפלא בחרוזים ומשקלים ממנו,
וכמה ר' יהודה הלוי איכא בשוקא דשירתא ומרתא? —
וע"כ טוב עשו משוררי אוסטריא ורוסיא במשך המאה
החולפת, מזמן ויזל עד משפחת לעבענזאהן ולעמערס ז"ל,
לשיר בשירים וחרוזים פשוטים וצחים, ובלי ספירת התנועות

והיחד והסיגר כחקי ומשפטי הלשונות הזרות (אשר גם השמות המלאכותיים עלו עמם מכלל ופרס ומדי! —), ובהשליכם העול הכבד מנשוא הזה מעל צואריהם, עוד עמד טעמם בם וריחם לא נמר לכלל הקוראם עד היום הזה! ובדרכיהם הלכו גם המשוררים והמליצים החיים אתנו היום, כמו: גאטמלאבער, גארדאן, מאנדעלקערן, שפערלינג, סאמועלי, וכמוהם עוד רבים, מחנה גדולה ממשוררים אשר שפתם אתם ומדברים נאווה (אם גם בין העדות נמצאה בינונית ביניהם), ומוריהם וחרוזהם אינם שים להבין, אינם דחוקים ולחוצים ע"ד יתד וסוגר ודלת וספירת התנועות וע"פ חקים זרים ומזרים לשפתנו החמודה והמורשה לנו מספרי הקדש ובעלי התלמוד, ואינם צריכים לפרושים ותרגומים והערות ונסחאית (ודקדוקי הסופרים החדשים) ועוות הכתובים בספרי הקדש, וכאשר הסכינו לעשות רוב החרזנים והפיטנים, המחקים על דרכי הישנים המעטים המשוררים האמתיים ריה"ל, גבירול, משפחת עזרא, אלהריזי, ואולי עוד מספר מצער מגדולי ספרד! —

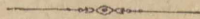
על דרך וסגנון הלשין מהראב"ע ז"ל, השופט מישרים על המדרשים והאגדות הזרות, "המשבשות את הדעות" (ראב"ד) ואומר עליהן בכלל: "מהם כמשי דקים, מהם עבים כשקים", באופן דומה לזה חברתי שיר הלצי על "המשקלים" זה לי עשר שנים, ואשר מצאתיו בחדש העבר כאמתחת מכתבים שונים והעתקתיו לכם, ידידי, לזמנו, ומצא חן בעיניכם וכדעתכם לספחהו ל"קביצת השירים".

אולם בהיות המאמר הג"ל גם גדול בכמותו, ויתר על המדה הנקצבה למספר הגליונות בדפוס (כי מכיל גליון שלם בערך), אין חפצי להעמיס עליכם עוד הוצאה מרובה ויתרה כזאת, ומה גם כי אין ענינו ומקומנו בזה, ובלתי נאות הוא לספר השירים בכלל, ולכן גמרתי בדעתי למנוע הטוב מבעליו, ונשאר המאמר שמור אצלי לע"ע, ואולי בעוד מועד אגלהו בקהל אי"ה.

בסוף מכתבי אוסף גם היום ברכתי ותודתי על פעלכם
ועמלכם בהוצאת ספרי הנ"ל לאור, ואחשב למשפט שלא יצא
ח"ו שכרכם בהפסדכם ולא תניחו מעותכם על קרן הצני; וכפי
ידיעתי ע"פ הנסיון את מצב ההשכלה בדורנו וביחוד בארצות
הצפון, ימצאו ספרי שיר ומליצה יותר מהלכים במשכנות
ישראל מספרי הקירה ומדע, ואקוה כי גם ספרי זה ימצא קן
וידרוך מסלה בלכות חובבי שפתנו וספרותנו והדבר השווה לכל
נפש איננו קשה למכירה. והיה כרבות הקוראים והקונים וימצא
ספרי חן בעיניהם, יזכר לטוב גם שם המו"ל, והיה זה גם
שכרכם הרוחני, כנפשכם ונפש ידידכם הרו"ש

פאביוס מיעזעס.

לייפציג, יום ג' לסדר "תרומה" לפ"ק.

תכּן השירים.

1—2	המתאונן	1
3—9	גיא הזיון	2
10—13	על הים	3
14—16	הים בזעפו	4
16—17	צביה	5
17—22	מהלת אהבה	6
22—29	אמונות ודעות	7
30	מעשה מרכבה	8
31	הנעלם	9
31—38	הקבלה והחסידות	10
38—49	האמונה והתבונה	11
49—50	מזמור לראש השנה	12
50—54	תורת הקנאות	13
55—58	חקר דבר	14
59—62	זכרון השנה	15
62—63	האהבה	16
63—64	המות	17
64—67	גאלת ישראל	18
67—69	זכרון ציון	19
70—71	הוט המשלש	20

שירי ברכה והלדת.

72	שיר לשלמה יהושיע	1
73—76	תפלה לעני	2
77—78	לשלמה	3
79—82	פליטת סופרים	4
83—84	מגלה פתוחה	5
84—85	מכתב גלוי	6

VIII

86—88	זה ספר תולדותי	7
88—89	הגיון נפשי	8
89—95	עולם השקר	9
96—97	וזאת ליהודה	10
97—102	לידודי	11
103—105	תוכחת מגלה	12
106—107	המשקלים	13
108—109	המאיר	14
110	הגות לבי	15

בכו להלכים.

111—113	על מות הערמאן יעלינעק	1
114	יצחק נח מאנהיימער	2
114	דר. טרייענפעלז	3
115	העלמה הענריעטטע מיעזעס	4
115	פאני מיעזעס	5
116	אהרן יצחק קרעטיע	6
116	יצחק מיעזעס	7
117	בן הדר. משה ראהמער	8
118—126	מכתמים	

הַמֵּת אֲוִיָּן.

„Sein oder nicht sein“.

(Monolog nach Schakespeare „Hamlet“, III. Act, II. Sc.)

אִם יָמוּת נְקָר? — הַיְחִיָּה? זֹאת אֶפְוֶנָה!
 הַטּוֹב לְאָדָם, וַיִּתְרוֹן הוּא לֵלֵב תְּבוּנָה,
 לְסִבּוֹל חֲצֵי הַמְּקָרָה, אֲכַנִּי-קָלֵעַ הַפְּגַע,
 אוֹ לְלַחֹם נֶגֶד יָם הַתְּלָאוֹת לְרַגַע,
 וּבְכָל-יָמוֹת פְּלִה סַעֲרַת רוּחוֹ פְּנִימָה? —
 לְמוֹת — לִישׁוֹן — אִין דְּבָר — תְּנוּמָה נְעִימָה!
 וּבְאֵמוֹר לְנַפְשֵׁנוּ: בְּתַרְדֵּמַת-מוֹת מִכְּאוּבֵינוּ יִתְמוֹ,
 וּרְבִבוֹת נִגְעִים בְּבֶשֶׂר הַחַי פְּתָאם יִדְמוּ,
 נַחֲלַת שְׁפָרָה אֲמָנָם הַכְּלִיזוֹן בְּעַמְק הַכְּבָא,
 מְתוּקָה שְׁנַת הַמוֹת, וְאֶכֶן זֹאת הַבְּרָכָה! —
 לְמוֹת — לִישׁוֹן — אוֹ עוֹד לְחִלוּם בְּקָבֵר? —
 זֹאת הַמְּבוּכָה, הָאֶכֶן נִגְף לְרִצּוֹן הַנְּבָר! —
 וְמָה אֵלֶּה חַחְזִיזוֹנוֹת בְּחִלוּם נָדִים וְנָעִים,
 בְּפָרֵק עַל חַחֲיִים שָׁם בְּעַמְק רְפָאִים? —
 פֹּה נַעֲמוֹד דָּם, וּבְשֶׁפֶק יִפּוֹל לְבָנוּ

וְזֶה בְּעוֹכְרֵנוּ, לְהַאַרִיךְ יָמִים, וְלְהוֹסִיף אֶסְוִינֵנוּ ! —
כִּי מִי יִשָּׂא שִׁבְט הַזְּמַן וְעִבְרָתוֹ,
זְרוּעַ עֲרִיצִים, לְחַג גִּבּוֹר יְהִיר וּמְשֻׁנָּתוֹ,
פְּצָעֵי אֲהַבָּה בְּזוּיָהּ, תַּאֲוֹת נַפְשׁ נֶאֱנַחָה,
בְּמִקּוֹם הַמּוֹשֵׁפֵט הַתְּרַפּוֹת בְּמִלְאָכָה, וְתוֹחֶלֶת מִמְּשֻׁבָּה —
זְדוּן הַפְּקִידִים, כְּשֶׁרוֹן הַמִּסְכָּן וְעַל סִבְלוֹ,
וּמְרָמָם לְרַגְלֵי גְאוּהַ עֲנוּת־עֲנִי וְעִמְלוֹ,
אִם יִמְצָא מְנוּחָה, וְרִגְזוֹ יִתֵּם לְנִצְחָה,
בְּעֵבֹר בְּשִׁלַּח חֵיתוֹ וּבְעִצְמוֹתָיו יִשְׁלַח רִצְחָה ? —
וּמִי יִרְבִּץ תַּחַת מִשְׁאוֹ בְּזַעַת אֲפִים
לוֹלֵא פַחַד הַבְּאוֹת אֲשֶׁר נִפְגַּע מִחֲנִיָּם,
(שֵׁם בְּאַרְיֵן עֵיפֶתָה לֹא גוֹדְעוּ עֵקְבוֹתֶיהָ,
נִעְלָמָה מֵעֵין חַי וְלֹא יִשׁוּבוּן בְּאִיהָ —)
יִחְרִיד רַעֲיוֹנֵינוּ, וְנִבְחַר הַתְּלֹאוֹת הַנִּגְלוֹת אֱלֵינוּ,
מִבְּקֵשׁ וּרְדוּף אַחֲרָי רַעוֹת נִסְתָּרוֹת מֵעֵינֵינוּ ? —
כִּכָּה הַגִּיזוֹן־לֵב יָבִיא מִרְךְ בְּקִרְבָּנוּ
וּכְכָה מִרְאֵה הָאֲדָמָדִם בְּדַמּוֹת הַמִּמְשֻׁבָּה, תַּחֲלָה
יִלְבִּין בְּשִׁלְגוֹ, וְהַחֲפִץ יִתְחַלְחַל מִפַּחַד הַפְּעֻלָּה,
וְחִשְׁבוֹנוֹת רַבִּים הַמִּתְנוֹסְסִים בְּרַב־פֶּחַ בְּרֵאשִׁיתָם
לֹא יִצְלָחוּ לְהַקְרֵא בְּשֵׁם „פְּעֻלָּה” בְּאַחֲרֵיתָם. —

גֵּיא חַזִּיוֹן *.)

לְפָנַיִם עַל אֶחָד הַתְּהָרִים עָלִיתִי,
מִהַנְּחֻמָּד הַמְּרָאָה שֵׁם חַזִּיתִי:
בְּיַד־עֵדֶן לְפָנַי, אֶרֶץ מְבוֹרַכַת,
בְּפֶן סְמֵדֵר שׁוֹלַח שְׂרָשׁוֹ מִתַּחַת,
וּבְהֵיבֵל מִלֶּךְ לְהַקּוֹת־עַם בְּשָׁלוֹם וּדְמָמָה
יַחַד קוֹל הַמּוֹן, אֶפְר וְעוֹבֵד אֲדָמָה.

מִהַנְּדוּלִים חֶקְקִי לְבִי!

אֵת הַבְּתָרַת

יְסוּבְבוֹ אֶפְרִים,

אִיָּה תַפְאֶרֶת

וְהַדָּר הַשְּׂרִים? —

אֵת־כְּלֹזֶה טַמְנֵתִי בְּחֶפְזִי.

עוֹד עַל הַהָר לְמַעְלָה עָלִיתִי,

זֶה מַחְזֶה חֲדָשׁ שֵׁם חַזִּיתִי:

אֵךְ שֶׁקֶט וְשָׁלוֹם עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה,

אִין שָׂר צָבָא, אִין אִישׁ מְלַחֲמָה,

אִין גְּדוּדֵי חֵיל לְרַגֵּל הַמְּלֹאכָה,

אִין אִישׁ חוֹלֵךְ לְקִרְאֵת הַמַּעְרָכָה.

*) „Das Lügenmärchen“, von Robert Prutz.

מה גדולים חקקי לבי!
ארץ עדינה ומאשרת
נצבה גם קמה,
כלי חרב דוקרת
וגדודי מלחמה? —
את כל זה טמנתי בחבי.

ואשא עוד רגלי ולגבעה עליתי,
תבנית מזרה עוד שם ראיתי:
כל גבר במסלתו על פני הכפר,
כנעני ושוע, דל עשיר ואפר,
יסיגו גבולות בהשקט ומנוחה,
רצים ושבים כלי רשיון-מלוכה.

מה גדולים חקקי לבי!
לא יכתב פה בספר
זכרון איש איש ותמונתו?
לא נמדד פה בשעל-עפר
מצעדי כל גבר ונתיתו?
את כל זה טמנתי בחבי.

עוד במעלות על החר עליתי,
עוד דמות יקרה שם חזיתי:
אין מעצור לרוח ושפת כל גבר

כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו לְעֵין־כָּל יְדַבֵּר,
אֵין מְרַגֵּל, הוֹלֵךְ רַכִּיל וּבֹלֵעַל
דוֹבֵר רָע בְּסִתָּהּ, בְּמַרְדּוֹ וּמַעַל.

מַה־גְּדוֹלִים חֻקֵּי לִבִּי!
אֶרֶץ כְּלִילַת יָפִי,
מְשׁוֹשׁ לְיוֹשְׁבֶיהָ,
כָּל נִגַּע וְכָל דָּפִי
לֹא יבֹא בְּגִבּוֹלֶיהָ? —
אֶת־כָּל־זֶה טָמְנֹתִי בְּחֻבִּי.

וּלְמַעַלָּה עַל רֹאשׁ הַהָר עָלִיתִי,
עוֹד פְּלִיאָה בַּעַת רְאִיתִי:
מְחוֹקְקֵי־עַם יִתְאַסְּפוּ בְּרִנְנָה,
יָבֹאוּ בְּסוּד מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה,
וּבַפְּלִגּוֹת וּדְבָרֵי רִיבוֹת בְּשַׁעְרֵיהֶם
אֵין שָׁטָן וּפָנַע בָּאֵם דְּרַבֵּיהֶם.

מַה־גְּדוֹלִים חֻקֵּי לִבִּי!
בְּלִי אֵימָה וּפַחַד
מִנְּעֶרֶת מֶלֶךְ וְשָׂרִים,
יִתְנַעֲצוּ מְחוֹקְקִים יַחַד,
וּלְעֵין כָּל יִטְיִפוּ אֹמְרִים? —
אֶת־כָּל־זֶה טָמְנֹתִי בְּחֻבִּי.

לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ עַל הַהָר עָלִיתִי
הַשְׁתַּוּמַמְתִּי עַל הַפְּרָאָה חֲזִיתִי:
כִּצְאֵת הַשָּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרְתָהּ הַחֲכֵמָה תִּנְיָה
עַל כַּנֶּף רִנָּנִים הַמְּלִיצָה עוֹף תִּנְבִּיָה
גַם מוֹשְׁבִים בְּשֵׁבֶט סוֹפֵר חֲפָשִׁים הַנְּמוֹ
וְאִין מַסְטִין לְהַעֲבִיר פְּרִי עֲשֵׂתְנוֹתָמוּ? —

מַה־גְּדוֹלִים חֲקֵקֵי לִבִּי!
גַם לְדַבֵּר בְּשִׁיג וְשִׁיחַ
יַד הַחֲפָשׁ פֹּה נְמוּיָה
נְבוֹן יַחֲזֹק עָלַי לֹחַ
וּבְאִין מַעֲצוֹר דַּעַת פּוֹרְיָה? —
אֶת־כָּל־זֶה טַמְנֵתִי בְּחֻבִּי.

עוֹד דִּמּוֹת נַחֲמָדָה רְאִיתִי
עַת לְמַעַלְהָ עַל הַהָר עָלִיתִי:
דוֹרְשֵׁי חֲכֵמָה וְדַעַת יִלְחַמוּ בְּשַׁעַר
נֶגֶד כָּזָב וְשָׁקֵר בְּחֵמָה וְסַעַר
גַם לַעֲזֹרַת עַמָּם וְאַרְצָם כַּנְּשֵׁר יַעִיפוּ
וְקִשֵׁת נַחוּשָׁה זְרוּעֵתֵיהֶם יַחֲלִיפוּ. —

מַה־גְּדוֹלִים חֲקֵקֵי לִבִּי!
פֹּה גַם הַנְּבוֹנִים
חוֹקְרֵי דַעַת וּמוֹמָה

לְעֹלֹת הַמָּה נְכוֹנִים
לְשֵׁדֵה הַמְּלַחְמָה?
אֶת־כָּל־זֶה טָמַנְתִּי בְּחִבִּי.

עוֹד־עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה עָלִיתִי,
רוּחַ עַל פְּנֵי חֶלֶף וַחֲזִיוֹן רָאִיתִי:
חֲכָמַת הַמִּסְכֵּן אֵינָה בְּזוּיָה,
תְּשׂוּאוֹת חַן וְכְבוֹד לְדוֹרֵשׁ תְּשִׁיָּה,
לֹא תִחַנֵּף הָאָרֶץ תַּחַת יוֹשְׁבֵיהָ,
וְשֶׁמֶשׁ הָאֲמֶת תֵּאִיר בְּעֵרִיפֶיהָ.

מִה־גְּדוּלִים חֲקַקְי לִבִּי!
פֹּה בְּיַד רָמָה
הַצְּדָקָה שֹׁרֶרֶת,
אָפֶס כָּל מְרָמָה,
וְאֲמֶת בַּל נַעֲדֶרֶת? —
אֶת־כָּל־זֶה טָמַנְתִּי בְּחִבִּי.

עָתָה אֵת מְלֹאכְתֵי כְלִיתִי,
עוֹד הַפַּעַם עַל הַגְּבָעָה עָלִיתִי:
שֶׁמֶשׁ הַמַּדְעַע זֹרְחָת, נִסִּי הַצְּלָלִים,
חָרֵב אֲמוֹנַת־הַכֵּל בַּל תִּפִּיל חֲלָלִים,
מוֹרֵי־הַדֵּת אֲנָשֵׁי־רוּחַ בְּאָרֶץ,
וְרוּחַ תַּעֲתוּעִים בַּל יִפְרוּץ פְּרִיץ.

מה גדולים חֲקֵקֵי לְבִי!
את הַפְתָּרַת
יִסּוּבּוּ אֲפָרִים,
אֵיךְ תִּפְאֶרֶת
וְהִדָּר הַשָּׁרִים? —
אֶרֶץ עֲדִינָה וּמֵאֲשֶׁרֶת
נִצְבָּה גַם קָמָה,
כְּלִי חָרָב סֵעֶרֶת
וְגִדּוּדֵי מְלַחְמָה? —
לֹא יִפְתַּב פֶּה בַּסֵּפֶר
זְכוּרֹן אִישׁ וּתְמוּנָתוֹ,
לֹא נִמְדַד בְּשַׁעֲל־עֶפֶר
מִצְעָדֵי גִבּוֹר וְנִתִּיבָתוֹ? —
אֶרֶץ כְּלִילַת יָפִי
מְשׁוּשׁ לְיוֹשְׁבֶיהָ,
כָּל נִגַע וְכָל דֹּפִי
לֹא יִבֹּא בְּגִבּוּלֶיהָ?
כְּלִי אֵימָה וּפַחַד
מִנְעֶרֶת מֶלֶךְ וְשָׂרִים,
יִתְאַסְּפוּ מְחוֹקְקִים יַחַד
וּלְעֵין-כָּל יִשְׁיֻפוּ אֲמָרִים? —
גַּם לְדַבֵּר בְּשִׁיג וְשִׁיחַ

יֵד הַחֹפֶשׁ פֹּה נְמוּיָה,
נְבוֹן יִכְתּוֹב עָלַי לוח
וְדַעַת בְּאֵין מַעְצוֹר פּוֹרְיָה? —
גַּם הַנְּבוֹנִים
חֹקְרֵי דַעַת וּמְזַמָּה,
לְעֵלוֹת נְבוֹנִים
לְשִׁדָּה הַמְּלַחֲמָה? —
גַּם בְּיַד רָמָה
הַצְדָּקָה שְׂרָרָה,
אָפֶס כָּל מְרָמָה
וְאַמֶּת בַּל נַעֲדָרָה? —
פֹּה לֹא יִשְׁימוּ מִם
עַל אוֹצְרֵי הַתְּבוּנָה,
הַאֲפֶסָה קִנְיַת הַדַּת
מִלֵּב מוֹרֵי הָאֱמוּנָה? —
אֶת־כָּל־זֶה מִמְּנֵתִי בְּחֶבְי —
וְאֵי־קִין — וְהֵנָּה חֵלוֹם בְּקֶרְבִי

קראקא שנת 1843 (תר"ג).

על הַיָּם.

(על דרך משוררי ספרד).

בְּחַצִּים רִתְּקִים,	הַיָּם סוּעָה,
חֲזִיזִים וּבְרָקִים,	בְּשֵׁאוֹן גּוֹעָה,
יִלְחֲטוּ בְּשִׁחְקִים	וּפִיהוּ פּוֹעָה,
וּבַעֲנָנֵי שְׁחָרִים.	לְבַלּוֹעַ הַיְצוּרִים.
יִתְאַבְּכוּ לְהַבִּים,	מֵאוֹצְרֵי הָרוּחַ,
הָרָצִים וְשָׂבִים,	יִרְעֵם וַיִּצְרִיחַ,
וַיַּעֲשֶׂנוּ הָעֵבִים,	וּבְסוּפָה יָפוּחַ,
בְּפָנִים מְאִירִים.	מִכָּל הָעֵבְרִים.
הַמָּטָר בְּפָרִיז,	מִמְּקָדִים וּמַיִם,
נִרְאָ וְנִעֲרָז,	יִזְרְמוּ בַעֲעִים,
וְנִתְּדוּ לְאַרְיָז,	וּבְשֵׁאוֹן דְּבָכִים
כְּפִלְגֵי יְאוּרִים.	מִיָּם אֲדִירִים.
חֶשֶׂד נְאוּר,	הַנְּלִים יְאִיצוֹן,
חוּם וְקוּר,	כְּקִשְׁתַּת יְרוּצוֹן
שְׁלֵג וּכְפוּר,	יִתְפּוֹצְצוֹן וַיִּתְרוֹצְצוֹן
לֶחֶם בְּשַׁעֲרִים.	וַיִּרְקְדוּן בְּשַׁעֲרִים.

לְרִיק בְּסִפּוּד,
יִמְתִּיקוּ סוּד,
לְהִצִּיל עוֹד,
וּלְמַחֶסֶה שְׂמֵרִים.

מִתְשַׁמֵּיִם גִּלְחָמוֹ,
הַיְסוּדוֹת קָמוֹ,
הַתְּהַמּוֹת רָמוֹ,
לְחִצּוֹב קְבָרִים.

יִתְמוֹטְטוּ הַבְּרָשִׁים,
יִתְבַּקְּעוּ הַקְּרָשִׁים,
וְעַקְרָבִים וְנַחְשִׁים,
יָבֹאוּ בַּחֲזָרִים.

אֲכַן נִכְזָבָה,
עֲצָה וּמַחְשָׁבָה,
וּלְהַשְׁבֵּר נַחְשָׁבָה,
תִּבְתַּת נְעַפְרִים.

מִשְׁתַּוְּמָמִים וְנֶאֱלָמִים,
וְעוֹמְדִים בְּגִדְהֶמִים,
נְבוֹנִים וְנַחְכְּמִים,
וּמַעֲצוֹת נִבְעָרִים.

הַאֲנִיָּה נִוְרֶדֶת,
עוֹלָה וְיִוְרֶדֶת,
לְרִסִּיסִים מְעַדֶּת,
וּלְגַבֵּל יוֹצְרִים.

תָּרֶן וְקַלְעִים,
נָדִים וְנָעִים,
לְסַחְבוֹת נְקַרְעִים,
בְּאַלְפָּה גְּזָרִים.

חֹבְלִים יְגִישׁוּ,
מִלְחִים יַחִישׁוּ,
אוֹצְרוֹת יְמִישׁוּ,
חֲמָרִים חֲמָרִים.

קָלִים בְּנִשְׂרִים,
יְרוֹצוּ הַגְּבוּרִים,
לְתַחֲזִיק קְשָׁרִים,
וּלְקַבֵּץ נִפְזָרִים.

לְרִיק בַּעֲרָה,
יְבַקְשׁוּ בְּסַעֲרָה,
לְהִצִּיל הַנְּשֹׂאָרָה,
וּפְלִישֵׁת נוֹתָרִים.

”מִיָּדְךָ קַרְנִים,
אֲדוֹן שָׁמַיִם,
בְּרַצוֹנְךָ חַיִּים,
וּמִרְפֵּא לְשֹׁבְרִים.

שִׁמְעֵה אֲנַחָה,
מֵעֶמְק הַבְּכָא
רַחֵם הַנְּדַחָה,
יֹצֵר הַמְּאֹרִים.

מִמָּרוֹם תּוֹפִיעַ,
אֱלֹהֵי מוֹשִׁיעַ;
הַמְּנוֹת הַנִּיעַ,
בֵּין הַמְּצֹרִים.

אֵל תִּשְׁלִיכֵנוּ
בְּרוֹב פְּשָׁעֵינוּ
וּמִהֲרַצֵּעַ בְּדַמֵּינוּ
הַיְּדוּדָה עֲפָרִים?

אִם לֹא לְמַעַנֵּנוּ
עֲשֵׂה לְעוֹלָלֵינוּ
נְשִׁינוּ וּמִפִּינוּ
מַעֲוֹן טְהוֹרִים.

נִלְאָה וּרְפוּיָה,
עֲדַת הָאֲנִיָּה,
וּלְמֹנֹת צְפוּיָה,
הַרְגָעִים סְפוּרִים.

כְּעִיר נִהְפְּכָה,
מְבוּכַת הַמַּעֲרָכָה,
וְלֹא שְׂכָכָה,
אִימָה בַחֲדָרִים.

כַּבְּתוֹר הַקְּצִיר,
יִקְצוֹר כָּל יָצוֹר,
בְּמַעַנְל קְצִיר,
בְּכוֹר הָאֲכֹזְרִים.

* * *

פְּתֹאֵם הִתְאַשְׁשׁוּ
לְתַפְלָה הִתְקַדְּשׁוּ
וּבַתְּחִנוּגִים נִגְשׁוּ
לְהַמְתִּיר אֲסוּרִים.

בְּרַגְשׁ הַבִּיעוּ
וּכְכָה הַשְׁמִיעוּ
וּלְרַבִּים הִצִּיעוּ
אָמַר וּדְבָרִים:

הַרְעָמִים נֶעְצְרוּ,
הַפִּיִם נִסְכְּרוּ,
הַשְּׂחָקִים טִהְרוּ,
חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים.

הָרוּחוֹת שָׁכְבוּ,
הַקּוֹלוֹת שָׁכְחוּ,
וְ"הַיָּדָד" צִוְחוּ,
"חֲדָלוּ סְעָרִים!"

וּתְשׁוּעַת עוֹלָמִים,
קָרְבָה בְיָמִים,
וּנְחָשָׁפוּ נֶעְלָמִים,
צִלְלֵי הַחֲרִים! —

וּבַהֲגִיעַ הַתּוֹר הַעֲדִינָה,
מִרְחוֹק נִרְאָתָה מְדִינָה,
וּתְהוֹם הַעֲדָה בְסָפִינָה,
"הַלְלוּנָהּ! מִנְקֻרוֹת צוּרִים".

הַעֲשֵׂה נוֹרָאוֹת,
הִרְאֵנוּ נִפְלְאוֹת,
וְשִׁים תּוֹצְאוֹת,
הַמְשַׁפִּיל וַיִּמְרִים.

אָנָּה רִצְנוּ,
וַחֲמוּל עָלֵינוּ,
וַיָּמִי חַיֵּינוּ,
בְּיַדְךָ מְסוּרִים.

בְּלִבּוֹת נַחֲרָדִים,
כִּלְהַ פְּחָדִים,
וְהַפְּלֵא חֲסָדִים,
לְנִשְׁמוֹת פְּגָרִים."

* * *

נוֹרָא תִהְלֶה,
שָׁמַע הַתְּפִלָּה,
וְהַחֲרִיב מְצוּלָה,
בְּיָמִים מְנוּיִים.

הַיָּם בּוֹעֵפוֹ*.)

כְּרוֹם הַרִים יתְנַלְנְלוּ גְלֵי הַמַּיִם,
שִׂיאָם מֵהֶנּוּרָא עַד גְּבְהֵי שָׁמַיִם!
שֵׁם אֶחָזָה הַנִּיא, פַּחְמוֹת סָבְבוּ,
הַפְּלָגִים בְּעֵנְלָה סָבִיב לוֹ נִצְבוּ,
אַבְדוֹן וְעֶמֶק רַפְּאִים שֵׁם יִשְׁכּוֹנוּ,
בְּמִצּוֹלוֹת הַתְּהוֹם מְעוֹנְתֶם נְכוֹנוּ!

פֹּה אַךְ פְּנֵי הַרְקִיעַ תִּתְּחֶזֶה עֵינִי
בְּחִשְׁרַת עֵבִים מִמַּעַל לְרֵאשֵׁי יַבְסֵנִי,
שֵׁם זְרֵמֵי מֵי אֲדִיר הַמַּרִים נִצְבְּרוּ
יִתְנַעֲשׂוּ בְעוֹז, חֶקֶם וּגְבוּלָם עָבְרוּ,
בֵּינֵיהֶם הוֹמָה הַסַּעַר, יִרְעַשׂ הַרוּחַ,
חֶגֶל בְּדַכְיוֹ יִדְלוּג, וּבְרִגְזוֹ לֹא יָנוּחַ!

בְּעַיִם רוּחַ הַקָּדִים, דֶּרֶךְ מְדַבְּרָה,
וּמִמַּעַרְב רוּחַ חֶזֶק יִנְשָׁב בְּסַעֲרָה,
גַּם דֶּרֶךְ הַצְּפוֹנָה תִּעֲלֶךְ הַמַּעֲרָכָה,
וְהִדְרוּמֵי יַפּוֹת, הַמְּהוּמָה לֹא שָׁכְכָה!
יִגְרְשׂוּ הַמִּשְׁבָּרִים, נָדוּ גַם נָעוּ,
לְבַלְעֵנִי יִשְׁאַפּוּ בְּמַתִּי יָם גָּאוּ.

*) Nach den Elegien Ovid's (Buch I., Cap. II).

„Quamquam voluntur montes aquarum“, etc. : בשיר המתחיל :

לְשׂוֹא קִלְעֵי תִרְנָם הַמְלָחִים יִגְיֵעוּ,
לְרִיק יַעֲרֹכוּ גַם, לְשַׁעֲרֵי מוֹת יִגְיֵעוּ,
אֲבִדְתִּי הָהָ, לֹא אֶרְאֶה אוֹר הַחַיִּים!
עוֹדֵנִי דוֹבֵר, וְהַגֵּל הַשְּׁקֵנִי חֲלֵאת הַמַּיִם
הַמַּיִם הַיְיִדוּנִים לֹא יִתְנוּנִי הַשֵּׁב רוּחִי
מִן הַמַּצָּר אֶל הַיּוֹצֵר לַעֲרוֹךְ שִׁיחִי! —

* * *

שָׁם בְּבֵית רַעֲיָתִי, וְעַל לַחֲיָה דִמְעָתָה,
עָלִי רְחוּק מוֹשְׁבָה מִבְּחִיר אֶהְבְּתָה,
לֹא תִדַע, כִּי רַבְתָּה צָרָה כְּפָלִים,
הַגְדִּיל הַנֶּנֶע, עַד נֶפֶשׁ בָּאוּ הַמַּיִם,
לֹא תִדַע כִּי בָּא הָרוּחַ, קָרַב הַמּוֹת,
וּבִקְשֵׁי יוֹמֵי אֶרְבֵּץ לִפְתַּח צְלָמוֹת!

מִקְרָב לִבִּי לְךָ שָׂדֵי, תַּוֹדָה אֶקְרִיבָה,
כִּי מִלְכַת בְּאֵנִיָּה אֶת רַגְלָהּ הִשִּׁיבָה,
וּמַה־גָּדַל אִזּוּ כְּאֵבִי, מִתִּי פַעַמִּים!
עָתָה בְּבֵיתָה שֶׁקָּמַת, נִשְׁאַרְתְּ לְחַיִּים,
עָתָה אֲשַׁחַק לַמּוֹת, בַּל אֶגּוֹר אֲסוּנִי,
עָתָה אֶנְוֶע אֶנְחֵם, סָר מִרְיִגוֹנִי!

* * *

מַה־זֹּאת! בְּרַק אִשׁ מִתְלַקַּחַת,
שְׂאוּל וְתַפְתָּה, הָהָ, יִרְגְּזוּ מִתַּחַת!

אַחֲרָיו קוֹל שְׁאוֹן, יַחְרִיד לֵב שׁוֹמְעָהּ,
יִצְלָצְלוּ אֲזִנֵי וְקוֹל שׁוֹפֵר הִנְהוּ! ...

בראדי שנת 1843 (תר"ג).

5.

צְבִיָּה.

(על אופן משוררי ספרד.)

אֶחָד נָא חִידָה, מִי יִמְצָא חִידָתִי,
לְמִי אֲדַמָּה צְבִיָּה, יוֹנְתִי תַמְתִּי?
הֵי־עֲלַת חַן, כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָתָהּ?
הֲלֹא עֵינֶיהָ יוֹם וְלַיְלָה תַנְיֶהנָה בְּתַמוּנָתָה!
לְהִירַח? בְּעַרְפְּלֵי לַיִל אֵךְ מוֹשְׁבוֹ בְּחַר,
וְתִשְׁאֵף וְתִזְרַח צְבִיָּה, הַיֵּלֶל בֶּן־שָׁחַר!
לְבָרֶן בּוֹכְבֵי בְּקָר? אֵךְ פֶּתְאִים יִתְקַדְּרוּ,
וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ כְּצֵל יִהְלֹכוּ וּמַעֲיִינֵינוּ נִסְתָּרוּ!
לְלִפְיֵד אֵשׁ מִתְּלַקַּחַת? אִו לְלַהֲבֵי הַבְּרָקִים?
הֲלֹא יַעֲוֹפוּ חִישׁ בְּהַשְׁתַּפֵּךְ מִטְרוֹת שְׁחָקִים!
מִגִּבּוֹת עֵינֵי צְבִיָּה דוֹלְקִים חֲצִים כְּקִשְׁת,
וּבְרָאוֹת תְּקִשְׁת בְּעֵנֵי כְבוֹדָהּ, נִירָא לְגִשְׁת!
כָּל תִּיקוּם יִשְׁחַק בְּגִילָהּ, אָפֶס עֶצֶב וְאִין,
נוֹגֶה הִיא וְשַׁחְחָה, אִז תִּדְמַע כָּל עֵינֵי!

הַשָּׁמַיִם וְסִמָּה, הַכְּכָבִים וְכִסִּיל וְכִימָה,
צָבָאֵי מֵעַל וְאֲדָמָה, מַחוּץ וּמִבֵּית פְּנִימָה,
יַחְפְּרוּ, יְבוֹשׁוּ וַיִּכְלְמוּ, יִקְנְאוּ בְנוּגָה מְרֵאָה,
יִקְמֵן כָּל-יִצִיר וַיִּשְׁפֹּל, בַּמַּחְזָה מוֹל מַחְזָה פְּנִיָהוּ

וּמִי זֹאת תּוֹפִיעַ, מִמַּחְרָבֵי הַצִּהָר נִשְׁקָפָה,
וְתִיף בְּצִלְמָה, בְּגִזְרַת הַחֵן וְהַהוֹד מְעַלְפָה?
וְלָמִי אֶעְרוֹךְ יַעֲלַת הַחֵן, זֹאת יוֹנְתִי יַפְתִּי?
יִשְׁנִתִּי, וְלִבִּי עַר, בְּחִלּוּמִי, וַיַּגַּע בִּי הַשָּׁטָן,
וַיִּרְאֵנִי עַיִן צְבִיָה, חֲמוּתִי רְאִיתִי: עוֹלָם קָטָן! —

קראקא שנת 1843 (תר"ג).

6.

מַחְלַת-אַהֲבָה.

(על דרך שירי חול ממשוררי ספרו).

גַּם הַיִּשְׂרָאֵלִים בְּלִבּוֹתֵם, צְבִיָה,
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרֵים זֻנִּים,
כִּי נִפְשׁוֹתֵם תִּצְדִּי, אֲכַזְרִיָה,
עָלִי שׁוֹר בְּעֵינֶיךָ יוֹנִים.

אִם בְּחֶרֶב פִּיפִיּוֹת דְּמִי חֲלָלִים יוֹלוּ,
רְבוּ חֲלָלֵי חֲשִׁקָה, עֲצָמוֹ הַרוֹנֵנֶה,

חֲמָרִים פְּגָרִים בְּשֹׁדֵה־קָמֶל יִפְלוּ,
מִנֶּפֶשׁ־עַד בְּשׂוֹר יִכְלוּ רִשְׁפֵי עֵינֶיךָ.

אֵךְ לְנִגְעֶךָ מִזֹּזֶה אֶת עֵין הַחַיִּים,
עַל כְּנִפְיֶךָ תִּדְאִי פְּעַמֶיךָ יְרוּמוּן,
תִּרְאֶם הוּד פְּנִיךָ חֲמַדַּת עֵינַיִם,
יִקְיִצוּ יַחִיו מְתִיךָ נִבְלַתֶיךָ יְקוּמוּן.

מִה־צַעֲמָתִי יוֹנְתִי חֲמוּדַת הַכְּנוֹת,
אוֹצַר סִגְלָתִי חֲפָה מִשְׁמִיץ דָּפִי,
בְּשִׁכְיוֹת חֲמֻדָּה לְךָ עֵשׂוֹר מְנוֹת,
לְמִי אֲדַמְךָ תַּמְתִּי חֲחֹן וְהִיפִי?

מִה־יָפָה רַעֲיָתִי אֵילַת אֲהָבִים,
נִזְרַת הַסְּפִיר צִלְמָה אֲרַגְמָן רְפִידָתוֹ;
אוֹר חֲחֹן נִגְהוּ קָרָן הוּד מְסַפְתּוֹ,
כְּנוֹר וְנִבֵּל קוֹלָה מִדְּבָרָה עֲגָבִים.

שִׁפְתוֹתֶיךָ מְזֻהָבוֹת שִׁנְיָה מִשְׁלֹג צָחָרוֹ,
רִיחַ דוֹדָאִים לְחִיָּה עֲרוּגַת שׁוֹשְׁנִים;
עֵינֶיךָ כִּיקוֹד אֵשׁ מְנוֹ גַּחְלִים בְּעָרוֹ,
מִזְנֶה נִגְדָם פְּצָעֵי אֲהָבָה נֶאֱמָנִים.

קוֹצוֹת שִׁעְרָה תַעֲנֻדָּנָה לְרֵאשָׁה פְתָרַת,
סִלְסִלוֹת צַמְתָּה עַד אֲבָנִט יִגִּיעוּ;

וְתִיף בְּגִדְלָהּ, נְאוּה כְּנָפֵן אֲדָרַת,
פְּטֻדָה וּבְרִיקַת בְּאוֹר פְּנֵיהָ יוֹפִיעוּ.

עֲמוּדֵי שָׁן שׁוֹקִיָה, מִשֵּׁשׁ וְחֶלֶב יִלְפָנוּ,
צִלְעוֹתֶיהָ שְׁתִּילֵי הוֹד, דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים;
תְּמוֹנְתָהּ לְוֵית חַן, מִצְעָדֶיהָ כּוֹנְנוּ,
שְׁנֵי שָׁדֶיהָ גֵן נְחֻמָּד מְלֵא מַעֲדָנִים.

אָסְפוּ כַכְבִּים נְגַהֵם, רְאוּךָ הֶקְדְּרוּ,
חֲמָה תַחֲפוּר, תַעֲרוּב, בְּמִרְצָתָהּ עֲמֻדַת;
יִכְלְמוּ מִזְהָרֵי שָׁמַיָה, בְּסִפִּיר טָהֳרוּ,
כִּי קָרַן אוֹר פְּנֵיהָ, שְׁלַחַבְתֶּיהָ יִקְדַּת.

הִיא אֵיךְ אֲחִיָּה שָׁלוּ מִפְּנֵע,
מִסְעֶרְת־לֵב אֵיךְ אֲשַׁקּוּט אָנוּח;
אִם אֲחִיָּה אֵלֶּה מִבְּשָׂרְךָ לָרַנֵּע,
הִד קוֹלְךָ אִם לְאֲזוּנֵי יַפּוּח?

שָׁלוּם שָׁדֵד מְנִי, צִלְמֶךָ יִשׁוּפְנִי,
גַּם בְּחִיק הַתְּנוּמָה אֲשַׁבֵּע נְדוּד;
בְּשַׁעֲפִים בְּחִזּוֹן לֵיל יְמִינְךָ תַחֲבַקְנִי,
שִׁפְתוֹתַי בְּשְׁנֵי שָׁדֶיךָ תַמְתַּקְנָה סוּד.

כּוֹס חֲדוּה גּוֹרְלִי, מְסוּכָה בְרַעַל,
בְּתֵאמִים עֲדָן וְתַפְתָּה כִּי הִתְאַחֲדוּ;

בְּרַחוּק רַעְיֹתַי, יוֹנְתִי כִי תִמְעוֹל מֵעַל,
נִשְׁמַת אִפִּי וְרוּחִי מִגּוֹ יִתְפָּרְדּוּ.

כָּל אֶכֶל תִּתְעַב נַפְשִׁי, שְׁקוּי מְרוֹזוֹת,
כָּלִי מִמִּתְקֵי אֲהַבְתָּךְ, רְסִיסֵי דִדְיָךְ;
כְּבִמְחַשֵּׁף שְׁחָקִים, יֵאִירוּ שְׁנֵי הַמְּאֹרוֹת,
עֲנֵנֵי שָׁמַי כֵּן יִפְּצוּ בְּרָקֵי עֵינֶיךָ.

כִּלְתָּה נַפְשִׁי לַחַוּוֹת נַעַם חֲשָׁקֶיךָ,
כָּל רַעְיוֹנַי לְמִשְׁכַּן אַרְוָגֶךָ וְלַחֻוֹתֶיךָ;
אִם לֹא לִבְחִירָךְ תִּרְצִינִי, לַהֲיוֹת בְּעוֹזְרֶיךָ,
אֵהִי גַּא עֲפָרְךָ, וְאֶשֶׁק אֶבְקַרְנֶיךָ.

זָרַם דָּמִי כְּמִרְקָחָה, יִסְעָה יִרְתִּיחַ,
לִבִּי וּבִשְׂרֵי יִלְחַטּוּ כִּקְנֵי הַמְּנוּרָה;
נִקְטָה נַפְשִׁי בְּחַיֵּי וּמַר אֲצַרִּיחַ,
לָמָּה לַעֲמֹל אוֹר, צִלְמוֹת וְאֵין אוֹרָה?

לִבִּי בָעַר וְאֶכֶל, אֵשׁ מִתְּלַקְחַת,
אֵין מְזוֹר לְמַחְלָתִי, נִגְעֵי־אֲהַבָּה;
סִפְּי חֲשָׁקֵי מִחְצוֹ קָרְבִי בְּאֵין נַחַת,
חֲצָבוּ בִי קִבְרָם, קִבְרוֹת הַתְּאֵנָה.

הַגִּידִי שְׂאֲהַבְּךָ נַפְשִׁי, לָמָּה תִרְדְּפִינִי,
מִה־כְּפָצַע בְּדָמִי, בְּנִפּוֹל בְּחִיר אֲהַבְּיָךְ;

על שרשי לבי תתחקי ומררים תשביעיני,
מה יתן לך בם חלל פגור השקוף?

הגידו נא חמדת עין, נפש תמימה,
האין לבך מתעצב להורידני שאלה?
לא תזעקי חמם ברוחך פנימה,
אם בחבלי השקוף תוליכיני בגולה?

שמשי חשה, ארבות שמי נסכרו,
אפיקי דמעה אשפוף ועמק בכאים;
נס לחי, עפעפי יורבו פני חמרמרו,
ומה פחי עוד לשאת נטל הפגעים?

שלפי חרבה, דקריני נא אכזרית,
אם הפצת מותי את, דרשת דמים;
הורידני פעם אחת לארץ נשית,
ואל תמיתני יום יום אלה פגעים!

אך למה אגוע, אוכל פצאן לטבת,
ברצונך חיים את מלכת עלמות,
הלא באל הסד הפצת ולא זבח,
נסי עלי אור פניך ואל אמות!

לבי בער ואכל, אש מתלקחת,
אין מזור למחלתי, נגעי אהבה.

סְמִי חִשְׁקֵי מְחִצּוֹ קָרְבֵי בְּאֵין נַחַת.
חֲצִבּוֹ בִּי קִבְרָם, קִבְרוֹת הַתְּאֻוָּה.

בראדי שנת 1844 (תר"ד).

7.

אַמוֹנוֹת וְדַעוֹת.

הַכּוֹפֵר בְּפֶלֶל:

הִפְתִּי מֵאַמִּין בְּאַמוֹנָה,
כִּי הָאָדָם מְשׁוֹנָה,
מִמַּעַרְכוֹת הַתְּכוּנָה,
וְשָׂגִיא כַּח בְּתִבוּנָה,
לֹא לוֹ הַפְּגַע יְאוּנָה,
וְאַל־מָוֶת לוֹ צְפוּנָה!
וּבְרוּחֵי אֵין תְּפוּנָה,
הָאָדָם — רַק מְכוּנָה! —

לְהַקּוּף אִם יִחְפֵּר,
לְשִׁקּוּי מַחֹו,
וּלְרַב פַּחֹו,
גַּם כִּיחַ הַדְּפוּר,
אִז אֵין יִתְרוּנָה.

על הקרב אלינו
בדמותנו וצלמנו
והמליץ בינותינו! —

לתתמורה העוז והשליטה,
עליה ירידה אפיסה! —
סוף כל בהמה לשחיטה,
סוף כל אדם למיתה! —

המודה במקצת :

בהעמיק עד היסוד,
בחליפות הצבא,
נמצא את הסוד,
במעשי ההרפכה —
עולם מלא חלקים,
וערב־רב המוצקים,
רוח, עפר, ומים,
דם, אש, וחיים,
בתמורה יזוקקו,
ולאחדים ידבקו;
האספסוף ירפיב, ויחבר,
יצמיח יחיה, וידבר. —

הֵרַת-עוֹלָם הַטָּבַע,
עַל כָּל פְּנֵה וְגִבְעוֹת,
הַתּוֹלְדָה רַחֲבֵת-יָדַיִם,
לְעִשׂוֹת עַל הָאָבְנִים,
תּוֹלִיד וְתַפְלִיט יוֹנְקִיָּה,
תַּחֲיָה וְתַמִּית בְּנֵיהָ,
אֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתָהּ,
וְאֵין אַחֲרִית לְאַחֲרִיתָהּ! —
וְאִם נַעֲמִיק שְׁאֵלְתֵנוּ,
אִם יֵשׁ בּוֹקֵר בְּעַרְבִים,
וְאִם נַחֲפִים בְּבִינְתֵנוּ,
הֲאִם צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים?
וְאִם הִיסוּדוֹת יִתְפָּרְדוּ,
הַעוֹד יִשְׁלָבוּ וְיִתְאַחְדוּ,
וְאִם הַעֲשִׂתָנוּת אָבְדוּ,
הַעוֹד יִחַדְשׁוּ וְיִתְלַכְדוּ? —
אִז הַשֶּׁפֶק יִשׁוּפְנוּ,
וְאוֹר חֶשֶׁךְ בְּעַדְנוּ! —
וּבִינְתֵי בְּעֵנֹתָהּ תִּשְׁיַבְנֵי:
תַּעֲלוּמוֹת נִסְתָּרוֹת מֵעֵינַי! —
אֵךְ הָאֱמוּנָה נֶאֱמַת:
הַכֶּרֶנָּא אֵת הַחֲתָמָת,
אִם גּוֹרֵל אֶחָד לְכֹל

אִז הָאֶחָד הַכֵּל,
וְהָרַם עַל כָּל גְּבוּהִים
הוּא לָנוּ לְאֱלֹהִים! —

הַמְאֲמִין בַּכֵּל:

שָׁמְעוּ נָא הַמְזוּרִים, וּפְתְרוּ חִידוֹתַי,
וּבְטוֹב-טַעַם הִשְׁיבוּנִי לְשִׂאלוֹתַי:
אִם נִבְיֵט אֶת הַבְּרִיאָה וְתִצְאוּתֶיהָ
חוּג הַרְקִיעַ, סֹהַר שֶׁמֶשׁ וְכוּכְבֵּיהָ,
כַּדּוּרֵי הַשְּׁחָקִים, עוֹלָמוֹת רַבּוֹתִים,
בְּמִרְצָתָם יְנוּעוּ וַיִּתְנוּ לָלוּ בְּקָר וְעַרְבִים,
לֹא יִיעֲפוּ וְלֹא יֵאָחֲרוּ פְעַמֵי מְרַבּוֹתָם,
חֲקִיָּהֶם יִשְׁמְרוּ וְלֹא יִשְׁנוּ מִסְלוּלֵי אֲרָחוֹתָם,
וּמִי יֵלֵד אֱלֹהִים מִכֶּטֶן מִי יֵצֵאוּ?
הַאִיִן מוֹצֵא לְנִמְצֵא, וּפּוֹעֵל לְדָבָר?
הַמְבְּלֵי גוֹחוֹ מֵרַחֵם יוֹלֵד גְּבֵר,
הַמְבְּלֵי מְקוֹר, מִיִּם נִאֲמָנִים נִבְעוּ?
אֲבֵן רוּחַ חַיָּה בְּאוֹפְנֵי הַמְּרַכֶּבֶת,
יָד הַיּוֹצֵר הַכִּינּוֹהַ, חֲקָרָה וּפְעֻלָּה,
וְאֵיךְ נִכְחַשׁ בְּאֵל, אוֹ לְמִשְׁפַּט נִקְרָבֶת,
וּבְקֶרֶת תְּהִיָּה, וְלָשִׁים בּוֹ תִהְלֶה?
אֵיךְ לָרִיק נִהְגָּה, אֵיךְ לְשׂוֹא נִשְׁכִּילָה,

וּבְחִבּוּן עֵזוֹ עֲלוֹת הַהָרָה נִעְפִּילָהּ,
לְחֻזוֹת מַחֲזוֹה־שָׂדֵי בְּעֵצָם טָהְרוּ,
נִתְאַרְהוּ בַמַּחֲנֶה, כְּתַבְנִית אִישׁ תְּאָרוֹ,
אִם חֲתַלְתוּ עֲרַפֵּל וְסִתוּם מֵעֵין הַתְּבוּנָה,
כִּי לֹא מְקוּם וְגוֹ הוּא, אוֹ תְמוּנָה ! —

אֲמַנָם יִסְפְּרוּ וְיִמְנוּ חֲכָמֵי הַטַּבֵּעַ,
כָּל תַּצְאוֹת הָאֲדָמָה וְהַמְפוֹזָר וּמְפוֹרָה,
לוֹ חֲכָמוֹ יִפְּלִאוּ עַל אַחַת שְׁבַע,
אֵת הַפּוֹלֵל יַחַד כָּל הָעוֹלָה וְיִזְרַד !
בֶּן דֶּרֶךְ אִישׁ, הָעוֹשֶׂה עַל הָאֲבָנִים,
הַקָּטָן יִגְדֵל, וּפּוֹרֵשׁ עָלָיו כְּנָפִים,
וְכָל נִשְׂאָ יִשְׁפִּיל, וְיִרְאֶה רַק לְעֵינָיִם,
וְצוּר יִלְדוּ יְשִׁי, מִיָּדוֹ לוֹ קַרְנָיִם !
אוֹלָם כִּהְלִיל וּפֶאֶר אֵת תְּפֹאֶרֶת הַמְּלֹאכָה,
וְאִין זְכוּרֹן לְהָאָמֵן, וְתַהֲלֵת שְׁמוֹ נִשְׁכַּחַת,
הֲלֹא בָזָה יִתְרוֹן כְּבוֹדוֹ לְיֹצֵר אֱלֹהֵי,
וּבַמַּעֲלָלָיו יִנְבֵר הָאָמֵן הָעוֹשֶׂה פֶּלֶא ! —
תִּבֵּל חֶסֶד תִּבְנֶה, וַיֵּד אֵל עֲשֶׂתָהּ,
וְהָאָדָם יִתְאוּגֵן כִּי יָדוֹ קִשְׂתָהּ,
רַע רַע יֹאמֵר לְקוֹנֶהוּ חֲנֻכֶּעַר מַדְעַת,
לֹא יֵאֱמִין בְּחַיָּיו, וּבְכָל יִמְצָא מְגַרְעַת !
כִּי אֲשֶׁר יִיטִיבוּ נֶגֶן מִיִּתְרֵי כְנוֹר וְנִבְּל,

אם יחברו יחד וקול ערב ישמיעו
ולאחדים יפרטו כקול עורב יריעו
כן את כל אשר עשה טוב בתבל
כל דבר בעתו למאד יפה ;

ובן אדם בכסות לאורו ומעטפה
את מלאכת יוצר הכל לא יתבונן
ובין טוב לרע יבקר לכן יתאונן !

עוד אני מאמין באמונה שלמה
במותר האדם מן הבהמה :

ואיך המחוּגן בדעת

אשר ממקור עדן נובעת

יערף לצומח

ולשושן פורח

או לזבוב פורח

ולשיג ושיח

מהעוף והקוף

אשר עם גנותו

יאסף ויסוף

כחו ונבורתו ?

ואיך נחשוב הכל

לקישר ולמוד בחכל

את חית יערים

וְרוֹקְדִים בְּשַׁעֲרֵיהֶם
עִם הַהוֹלֵךְ מִיִּשְׂרָאֵל
מִמִּבְחָרֵי הַיְצוּרִים? —
הִפֵּה הַמְדַבֵּר
מִתְנַעֵר וּמִתְנַבֵּר
לְקִשָּׁר וּלְחַבֵּר
הַעֲתִיד וְהַעֲבָר;
וּבְשִׁכְלוֹ הוֹדוּ
בְרָצוֹנוֹ כְּבוֹדוֹ;
עַל כָּל חַיּוֹן
רַב הַגִּיּוֹן;
וַיַּחֲדֹתוּ נִשְׁגָּבָה
וַדְּגוּלָּה מִרְבֵּבָה! —
עַל חוֹתֶם תִּכְנִיתוּ
רוּחַ אֱלֹהִים שְׂפוּכָה
בְּצִלָּם עֲלִיּוֹן תִּכְנִיתוּ
וְלוֹ כֶּתֶר הַמְּלוּכָה.
נִצְחוּ לֹא יֵאבֵד וַיִּפְנַע מִחַנְיָם
מָרוֹם מוֹשָׁבוֹ וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם! —

וְאִם הַנְּמַצָּא בְּאֲדָמָה מִחֶמֶר קְרוּיָן
לֹא יִשְׁמָפְנוּ לְנִצָּחַ כְּלִיּוֹן חָרוּיָן
וְעַלֵּי הַשּׁוֹשְׁנָה אִם נִפְלוּ וְהִיא נִבְלָתָה

לא תִּאֶסֶף בְּחַהּ, עוֹד הִיא גְּמֻלָּתָהּ,
לא יִשׁוּתָהּ נִשְׁחָתָהּ, אָפֶס מְרֹאָהּ,
וּמַעֲפָר אַחַר תִּצְיִן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵיהָ;
וְאִם אֵין אֲבֵרוֹן וְאֶפִיסָה בְּחַתְלֻדָּהּ,
לא יִכַּל כָּל פֶּרַח, כִּמּוֹן וְקִצְחָהּ,
אֵיךְ כִּצֵּל תִּחְלַף הַנֶּפֶשׁ וְלַעֲמֹל נוֹלָדָהּ,
וְאִשֶּׁר בְּצֵלֶם אֱלֹהִים, לא יִחִיהַ לְנִצְחָהּ? —

אֲכֹן בְּנַפְשִׁי פְּנִימָה,
וּבְרִגְשׁ אֲמוּנָה תְּמִימָה,
אֵיחָל בּוֹטַחַת,
בְּלֵב שְׂמֵחַת,
לְקוּם מִמַּעַפָּר,
לְנַחֵלֶת שְׁפָרַת,
וּתְמַצְאָנָה גְּאֻלָּתָן,
וּשְׂכַר פְּעֻלָּתָן,
נְשִׁמוֹת הַיִּשְׂרָאֵלִים;
וּבְמִרְחַב־יָהּ נִפְתָּחִים,
שְׁעָרֵי הַמְּאֻשְׂרִים,
לְנִצְחָה נִצְחִים! —

לייפציג שנת 1855 (תרמ"ו).

מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה.

(Harmonie).

שָׁמֶן וּפְתִילָה וְרוּחַ בִּינִיָּהֶם, יוֹלִידוּ אֶת הַלְהָבָה,
אִם יִחַדְלוּ וַיֵּאֲסֹפוּ כָחֶם, אִזּוּ הַנֵּר כָּבֵה;
מִיִּסּוּדוֹת אַרְבָּעָה תִצְמַח אֲדָמָה, וְהָאָרֶץ גִּרְמָתָה,
וְאִם הַטּוֹב יִחְסַר, יִבְשֶׁה הָאָרֶץ וְנִחְרָבָה;
אָכֵן רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפְנֵי הַתְּלָדָה, הִיא הַהֶרְכָּבָה! —
גַּם מְלֹאכֶת מַחְשָׁבֶת, הַתְּבוּנָה הַדְּגוּלָּה מֶרְכָּבָה,
לֹא בְשָׂמִים הִיא, וְחֻכְמַת סִתְרִים נִכְזָבָה; —
עָרַשׁ יְלֻדוֹתָהּ כְּלֵי הַבְּשָׂר וְהַחַוּשִׁים, וְשֵׁם נִצְבָּה,
וּמַמְלֵי אֲרוֹת הָעוֹרָקִים וְהַעֲצָבִים מִיָּמֶיהָ שָׂאָבָה,
וּבַהֲבָשָׂר הַחַי אִשָּׁה אֵל אַחֻזְתָּהּ נִשְׁלָבָה. —
מֵאִזּוּ "כִּנְגַר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָדָם" נִחְשָׁבָה,
וְנִפְּשׁ הָאָדָם הִיא הָדָם, וְלִמְקוֹם בָּאָה שָׁבָה,
וְאִם הַחַוּשִׁים לֹא יֵצְאוּ לַפְּעֻלָּתָם בְּמִדָּה נִקְצָבָה,
יִחְשַׁד הַמְּאֹר וְאָבְדוּ הָעֵשֶׂת־נֹת, וְלֹאֲנוֹשׁ צָבָא! —
וְאִם נִעֲמִיק חֶקֶר, וְאִם לְמִשְׁפַּט־אֲמֶת נִקְרָבָה,
הֲלֹא עַל הַהֶרְגָּשָׁה וְהַרְצוֹן, הַדַּעַת עִמְדָתָהּ חִצְבָה,
עַל בֶּן יֶאֱמַר הַיּוֹם: "הַכּוֹסֶף הוּא אָבִי חַמְחֻשָּׁבָה"! —

9.

הַנְּעֵלָם.

נִשְׁגָּב מִשִּׁכְּלִי, עֵצֶם-אֱלֹהִים, וְאֵיךְ נִכְבְּהוּ?
פְּלִיאָה-דַּעַת, אִם בְּשֵׁם „הַטַּבֵּעַ” נִזְכְּרָהוּ,
וְחִידָה סְתוּמָה, אִם בְּשֵׁם „הַתְּלָדָה” נִנְקְבָהוּ! —
הָרֶם עַל כָּל רַעֲיוֹן, מִי יִשְׁוֶה וְיַעְרוֹךְ לְצִיּוּרָהוּ?
הַבּוֹלֵל אֶת הַכֹּל, אֵיךְ בְּצֵלֶם וּדְמוּת נִשְׁיַגְהוּ,
וּבְכֹל תֵּאָר נִגְדָרָהוּ, וּבְכֹל גָּדַר נִגְבִּילָהוּ? —
הִיחִיד בְּיַחֲדוֹ, אֵךְ בְּשֵׁם „הַנְּעֵלָם” נִקְרָאָהוּ! ...
ברעסלויא 1860 (תר"כ).

10.

הַבְּבִלָּה וְהַתְּסִידוֹת (*).

וְחֶסֶדְכֶם כַּעֲנַן-בְּקָר (הושע ו' יד).

פְּגַעְתִּי חֶבֶל נְבִיאִים,
טַחֲוֵי תַּפֵּל וְתַעֲתוּעִים,
מְכַנְּיִם בְּשִׁמוֹתֵם וַיְדוּעִים:
לְדוֹרֵשֵׁי רְשׁוּמוֹת וּמְקַבְּלִים.

* למען דעת על מה ירמוזן מלי באיזה חרוזים מהשיר ההלציי הזה, אעיר בקצרה, שלפי המאמת ע"פ בחינות הבקרת מחכמי הדור, פנה אחת ועקריית לרוב המקובלים הראשונים, (חוץ היוצא מהכלל הם אחרוני

אם בָּאֵר הוּא עַל הַלְוָחוֹת,
 לְרַחֵק כְּזָב שׂוּא וּמְדוּחוֹת,
 לֹא כִתְוָרָה כָּרוּ שׁוּחוֹת,
 בְּדֶרֶךְ פְּשָׁעִים הָאֵוִילִים.

המקובלים המכונים בעלי חב"ד) ודרך אחד קור למה בהנחתם הבדל עצמי בין חסבה הראשונה ובין אלוה הכורא או בין בעל החפץ והרצון, ובין החפץ והרצון הנשפע ממנו, רצוני, ההפרד בין הדבקים, שהוא בין עצם הא"ס ובב"ת הננוז ונעלם ונעלה מכל מחשבה, ובין האור הקדום הנאצל ממנו, שהוא לבדו הארכון והמנהיג פמליא של מעלה ומטה, והוא לדעתם היוצר ושר העולם, האומן המפתח חתמי התולדה ומטבעת היצורים, ופעלתו בהנהגת הסדרים ממשטרי הגרמים השמימיים והארציים היא על פי ובעזר כחות אלהים ונצחיים אחרים (ספירות, מדות, כלים צנורות, אצילות, נצוצות וכדומה) הנאצלים, ונבוה על גבוה שומרים תפקידם וחקי מנהלם שהוא הרצון, ועל פיהם (משרתיו הרוחות עושי רצונו באימה ובריאה) אנו נותנים שבח והוד ומעריכים כל תפלה וברכה אליו, שהוא ההארה הנאצלה בהתנלות פרשית מהאור הננוז והחבוי בסתר העמוק-אין-חקר או האין סוף ובב"ת. — וזאת הדעת היא בל"ס מחשבת פגול לא ירצה, קרובה להאמונה בשתי רשויות ורבוני האלהות המביאה לבסוף לידי הנשמה ולעבודה זרה נמורה, ורחוקה בתכלית הריחוק מדעת בעלי היחוד הפשוט, מפורש ושום שכל בספרי וסופרי תורת ישראל. —

ולחכנת הקורא הכלתי בקי בראשי הפרקים, במשנת ושיחות המקובלים הראשונים ואחרונים, לדעת על מה כוננתי מיתרי הצחוק ויריתי חצי ההתול ברוב החרוזים, אעירה עוד, שזה שיצא לנו בכלל מתולדות הבקרת ותהלוכות המחקר בענין זה בימינו הוא, שזאת חכמת הספירות של בעלי תעלומה באומתנו, בעינה ושרשה וגם ברוב ענפיה ופרטיה, לא מראש מקדם בקדש יסודתה ולא קבלת אבותינו היא בידינו מימי קדם, אך מצור נכר מהצבתה ומחויץ — מארצות בבל, פרס, יון ומצרים — הביאו זמורות זה, ומשם לבית ישראל פשתה הנגע, ומנלות סתרים נתנלנלו ביחידים פבוקקה של מלכות הערביים, וביחוד בזמן עוז עלייתם בכל מדע וחכמה אח"כ, אשר חזרו ויסדו שטות חכמי יון ודרשו בפילוסופיא של האלכסנדרונים במצרים, והמינים היודעים (נגאָסטיקער) והאפלטונים החדשים והכומרים הנוצרים, בנגוד ומלחמה ערוכה נגד שטת ארסטו ונושא כליו, הרמב"ם ותלמידיו, אשר הפיצו אור בדת וחכמת ישרון בימים

יֵשׁ מִתְעַשֵּׂר וְאֵין עֶזֶר בְּצָרָה,
אִם יִמְצְאוּן שָׁם עֵשֶׂרָה,
וַיֵּצֵא מִן בֵּית צִיּוֹן הַדָּרָה,
לָזֶה קָרָאתִי מִקַּל חוֹבָלִים.

בַּחוּרֵב נִתְּנָה הַתּוֹרָה,
לְיִהוּדִים הִיְתָה אוֹרָה,
וּבְמִלֵּאת יָמַי מִתְּהַרָה —
כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ יִזְהִירוּ מִשְׁכְּבֵילִים. —

הם — ועדות ברורה לפנינו, כי גם תמצית ותופס בעלי חכמה נסתרה בעמנו ואספסוף הדבורים, התארים, השמות והכנויים, וכל הערב-רב של המסתרים והסודות (סוד האצילות, זיוג, אבא ואמא, צמצום, אדם קדמון, משיח, תקון, נאולה) והמספרים (מספר השנים: ספירה וכן זוגה, אור הנעלם והאצילות, האב הקדום ויליד יחיד, סבה ראשונה והעלול, אין סוף וסוף, דבוק ומפורד, רוחני וחומרי, יצ"ט ורע —; מספר שלש: הפשר בין הקצוות, הסתלקות הנגוד של הבלתי בעל תכלית והבעל תכלית ע"י הצמצום, ג' מדרגות באצילות המלואים, חכמה, בינה, דעת, והשילוש בנפשות ובאבות —; מספר הרובע: השתלשלות בעולמות, אצילות, יצירה, בריאה ועשיה, ארבעה מחלקות באיכות הספירה וסדרן, ובמלוא התחתון דצח"מ —; מספר השבעה: בגלגלים —; מספר העשרה: בפרטי הספירות ושמות הנצחיים במלואים, וכאלה למשפחותם ותולדותם) והרמזים והגימטריאות, («שמו» בנימטריא «רצון», «אלהים» בנימטריא «הטבע» — וכדומה) וכל הפְּנִינִים אשר יעשו המקובלים למלכת שמים, המה כמתכונתם תערוכת חולין של מסתרי הגוים, ועמי קדם ורוב השטות של המינים המתפלספים הנזכרים, וכמצות אנשים מלומדה עשו על האבנים והולידו בצלמם ודמותם בעלי חכמה נסתרה בקהל ישראל (ע"ד שמות המלאכים עלו עמהם מבבל) ועוין בפרטי הדברים: קראח מאל (מורה נבוכי הומן שער «דרך החיצונים»), מיעזעס (צפנת פענח ב"ה) וגראָטץ (קורות היהודים כרך שביעי ותשיעי). —

ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד,
הַמְּוֹבִים שְׁנַיִם מִהָאֶחָד?
וּמִי כִּי־שָׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד!
לוֹ נִפְלוּ בְּנֵעִימִים חֲבָלִים.

לְהַבְרִיא וְקוֹרָא הַדּוֹרוֹת
לֹא יִדְעוּ סְפוּרוֹת, —
וּלְהַמְּוִצִיא צְבָאֵי הַמְּאוּרוֹת
לֹא נִצְבוּ גְבוּלִים. —

מֵאֵל יַחִיד סִגְלָה יַחִידָה,
זֹאת הַתּוֹרָה וְזֹאת הַתְּעוּדָה,
קַהֲלֵת עִם קֹדֶשׁ חֲמוּדָה,
וְשָׁלֵשׁ הָיוּ לָהֶם עֲרָלִים. —

וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן לְמַדִּי,
מֵאֵם מוֹסֵר אֵל שְׂדֵי,
בְּבִלְהַ הַלֵּךְ פָּרִם וּמְדִי,
בְּאַרְץ הָיוּ הַנְּפִילִים.

יָרְדוּ לְמִצְרַיִם לְעֹזְרָה בְּעֶצֶה נִבְעָרָה,
עָשׂוּ צִלְמֵי זָכָר וַיִּשְׁגּוּ בְזָרָה —
וַיִּנְזְרוּ לַבִּשְׁת, אַחֲרִיתָהּ פְּלִעְנָה מְרָה —
עֲצָמִים הֲרוּגָה וּרְפִים הַפִּילָה חֲלָלִים.

וַיִּקַּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ, בַּצְנָה רָצוֹן יַעֲמָרְנוּ —
מֶלֶךְ עֲלֵיו, בַּק הַכֶּסֶּא יִגְדַּל מִמֶּנּוּ —
וַיִּרְד ה' בְּעֵנָן — וְהֶאֱחָד אֵינָנו —
כְּבוֹדוֹ לְאַחַר יָתֵן וְתִהְיֶה לְפָסִילִים.

יוֹעַם זָהָב וְחֵדֶת קִדְרָה,
לִגְבֹר אֲשֶׁר דִּרְכוֹ נִסְתָּרָה —
וַיִּשְׁחִית בְּעֵבוֹר הָעֶשְׂרָה —
רַעוֹת רוּחַ וְהִבֵּל הַבָּלִים.

שִׁחְטָה שָׁמַיִם הָעַמִּיקוּ,
עָמַל כְּתִבּוֹ וְאֹן יַחֲוֹקְקוּ,
בְּיַלְדֵי נְכָרִים יִשְׁפִּיקוּ,
וְאֵת בְּרָמָם מִחֲבָלִים.

אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם הִכְעִיסוּ.
תּוֹרְתוֹ עֲזָבוּ, הִדְעַת מָאָסוּ,
וְאִם שְׁלֹשׁ-אֱלֹהֵה עָשׂוּ —
הִמָּה עוֹבְדִים לְבָעָלִים.

נִמְזוּלֵי בְשָׂר, וְהֵם עֲרָלִים,
יִסְגְּדוּ לְבָל, יִבְרְכוּ לְאֱלִילִים —
מִחֲלָצוֹת יִלְבְּשׂוּ אֵת הַגְּלוּלִים,
כָּלִים שׁוֹנִיִּם מִכָּלִים. --

הבוֹנִים חֲרֻבוֹת, מְעוֹן רוּחוֹת וְשָׂדִים, —
תַּחֲתֵימָם, שְׁנַיִם, שְׁלִישִׁים וְעֶשְׂרֵי עֲמוּדִים,
וַיַּעֲלוּ הַבָּמָה — בְּכַבֹּדָה יַעֲלוּ חֲסִידִים,
אוֹחֲזִים שַׁרְיָן בְּיָדָם וּמוֹבְלִים.

יֵשׁ לָהֶם אָב — וּבֵן — זְקוּנִים —
שְׁנַיִם, שְׁנַיִם, זָכָר וּנְקֵבָה, אֶחָד וּפְגָיִם —
וּתְמֵלֵא הָאָרֶץ — וַיִּתְרוֹצְצוּ הַבָּנִים —
וּפְרָשׁוּ הַשְּׂמֵלָה — וְאַלֶּה הַכְּתוּלִים, —

וַיַּחֲלְמוּ חֵלוֹם מֵאֲבִימֶלֶךְ וּבֵן אוֹנִי —
וְהַשָּׁנֵל נִצְבָּת לִימִין פְּלוֹנִי אֶלְמוֹנִי —
וַיִּשְׂמוּ כְּתָר מַלְכוּת בְּרֵאשׁ אֲדוֹנִי —
וּבְקִנְיָה הָאֶחָד עֲלוֹת שֶׁבַע שְׁבָלִים, —

אֵל אֲצִילִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַחוּ יָדָם —
וַיִּפְגְּעוּ בַּמָּקוֹם — וַיַּחֲפְרוּ בְּאֵר שֶׁבַע מִקְדָּם,
אֵלֶּה תוֹלְדוֹת פֶּלֶג — וְזֹאת תוֹרַת הָאָדָם,
נְקֻבִים נְקֻבִים חֵלוּלִים חֵלוּלִים, —

הָרוּ עָמַל יוֹצְרֵי חֶשֶׁךְ וְאוֹר —
יִלְדוּ שְׁקָר נוֹצְרֵי חֶסֶד לְאֵלֶּה הָדוֹר —
וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת־יְזוּסָה מִן הַבּוֹר —
טָפְלוּ שְׁקָר לְתַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים.

וכי יכלו לעשר את המעשר —
לשפוך את רוחם על כל־בשר —
הלא דבר שפתים אך למחסור,
אלהים ראיתי יורדים ועולים! —

האין אלהי־אמת?
הפרנא את החתמת:
לא כאיש אל יעיר מלחמת,
העשה שלום — אין חפץ בכסילים! —

זאת ירשת פליטה לנו,
האחד בא לגור בתוכנו —
אין שטן ומשחית בקרבנו,
הנשם חלה, נסו הצללים.

לא נחש ביעקב, אבות וידעונים —
מלחמה בעמלק, אבן מאסו הבונים,
ניסעו ישראל מרפידים — ובקדש חונים,
בחצרות בית אלהים שתולים.

זאת הפחנה האחת נשארת,
בניחוד מיחדת, פעמים ביום אמרת,
גסיה יענדה לראש בתרת,
מעבודת אל־נכר יצאו גאולים.

מי האיש חפץ בחיים,
ילך נכחו וגלוי עינים,
ולא יעשה לו כנפים,
ככנפי החסידה ומעשי שועלים.

ברעסלויא, שנת 1866 (ה' אלהים הוא ה' אחד ואין שני לו" לפ"ק).

11.

האמונה והתבונה.

מאד אפונה,	הוא ראשון,
תקרא התבונה,	והוא אחרון,
ביסודי האמונה	ואין קדמון,
שָׂרָשִׁים וְעֵקָרִים.	ליוצר המאורים.
העתיקו סודות,	חק שם,
בפעלי תעודות,	ברוח וגשם,
משלים וחידות,	ומאז רשם,
והעמידו גדרים.	ומנה המספרים.
יש אחר,	הכל סקר,
יחיד ומיוחד,	לתכלית חקר,
הכל מאחד	וכרועה מבקר,
וקשר בתרים.	את העדרים.

אֲשָׁאֵל מֵעַנָּה,
תִּקְרָא הַתְּבוּנָה,
אָנָּה צְפוּנָה,
חֲכֵמַת סִתְּרִים?

הֲלֹא נִבְעֵרוּ,
אֲשֶׁר דִּבְרוּ,
עֲמַל הָרוּ,
וַחֲלוּם פּוֹתְרִים.

בְּלִי הַגִּיּוֹן,
וּבְאֵין נִסְיוֹן,
יֵרְאוּ חַיּוֹן
וְצַל הָרִים.

אִם טוֹב וַיִּשֶׁר,
אֶת־הִיקוּם מִקֶּשֶׁר,
וְהִחֲסֵד מִפֶּשֶׁר,
בֵּין הַמִּתְחַרִּים

מִדּוּעַ הִרְצַח,
יָרִים מִצַּח;
הַגִּבּוֹר נוֹצַח,
וַחֲלָשִׁים אֲסוּרִים.

מִלֹּאכָתוֹ הַשְּׁלִים,
וְעָשָׂה בְּצַלָּם,
לְאֲדוֹן הָעוֹלָם,
בְּחִיר הַיְצוּרִים.

אוֹתוֹ הַקָּשִׁיר,
לְטוֹב וְאֲשֶׁר,
לְצַדֵּק וַיִּשֶׁר,
וְרֹאשׁ הַנּוֹטְרִים.

כָּל־טוֹבוֹ בִּידוֹ,
שִׁכְלוֹ גָּאוֹנוֹ וְהוֹדוֹ,
שִׁנְיָא כַּח בְּכַבּוּדוֹ,
נִחְלָה בְּלִי מְצָרִים.

מִטָּה יֵרֵד הַנִּקְלָה,
אֶדְ הַנִּכְבֵּד יַעֲלֶה,
וְאֵין קִץ וְתִקְלָה,
לְנִשְׁמוֹת טְהוּרִים.

כִּכָּה לְפָנִים,
קָבְלוּ אֲמוּנִים,
מִשִּׁפְּתַי יִשְׁנִים,
וּמַגְלֹת סִפְרִים.

שָׁקֵר אֶהְיֶה
אֶמֶת יִתְעַבּוּ
וְעָמַל כִּתְבוּ
נְדִיבִים וְשָׂרִים.

אָנָּה חַבּוּנָה
שׁוֹכֵן מְעוֹנָה
הַסּוֹפֵר וּמִוֹנָה
וְשׁוֹפֵט מִיִּשְׂרָאֵל?

אֵךְ מְפָלוּ רוּחַ
בְּשִׁיב וְשִׁיחַ
בְּחֶפְזָם פִּיחַ
וְהִכּוּ בַּסְּנּוּרִים.

רְעוֹת רְעִיּוֹן
דְמוֹת הַעֲלִיּוֹן
אֵךְ דְמוּיֹן
וְקוֹל דְבָרִים.

הָאֵם תִּקְצֵר
יַד הַיּוֹצֵר
לְכֹלֹת הַיּוֹצֵר
וְלַגְזוֹר בֵּין הַתְּתָרִים?

אֵךְ רָשָׁע צִלַּח
אָזֶן פֶּרַח
כַּעֲס וְעָמַל יָנוּחַ
בְּחִיק הַנְּשָׁפְרִים.

בְּדַמַּע הַצְּדִיק יִזְרַע
וּמִנְחָלָתוֹ יִזְרַע
בְּרַנָּה קוֹצֵר חֶרֶע
וּמֵאֶסֶף הַבְּצִירִים.

בְּמִרְאֵה נְגָעִים
יִהְיֶה נִכְאִים
רְעָבִים וְצִמְאִים
בְּלֶחֶם נִשְׁפָּרִים.

יַעֲשׂוּ בְּמַעַל
הַזֹּהֵב לְבַעַל
הַמּוֹדֵד בַּשַּׁעַל
וּמִשְׁפִּיל וּמְרִים.

יִתְאוּ תַאֲוָה
חֹמֶר נַאֲוָה
וְעוֹכֵר אַהֲבָה
בְּאַהֲלֵי יִשְׂרָאֵל.

אלה האיתנים,
בחקרי נבונים,
עשו ציונים,
לקבץ הנפזרים.

פנו מסלות,
ועלו במעלות,
על מרומי המשכלות,
קלים פנשרים.

העמיקו דעת,
לאון שומעת,
וחקמה נובעת,
תזל כפאל אמרים:

על בלימה המקרה,
פנות היקום ירה,
הרת עולם יצרה,
מדור דורים.

אלהי הרוחות,
המה הכחות,
הולכי ארחות,
המה הנבזרים.

אדם כבהמה,
תולעת ורמה,
שוכן דומה,
והמות בפירים.

מערכת האדמה,
עזובה ושוממה,
ורוב ומלחמה,
מכל העברים.

זאת התבונה,
דמתה לספינה,
בלי משוט הכנה,
בלבמים אדירים.

אך לאמת תוצאות,
אם נדרש אות,
הגלוי במראות,
ומזפתים פרוזים.

בכל פנה וגבע,
על אחת שבע,
הפליאו חכמי הטבע,
חדשים לבקרים.

בְּמַחְלוֹת מַחְנִים,
בְּעֵלְמוֹת רְבוֹתִים,
יַעֲשׂוּ עַל הָאֲבָנִים,
רֵאשִׁית בְּבוּרִים.

בְּמִשְׁבַּב בַּיִת הַיְחִידוֹת,
יִתְמַשְׁכוּ וַיִּשְׁתַּרְעוּ הַנְּקֻדּוֹת,
כַּפְתִּילֵי אוֹרֵג צְמוּדוֹת,
מִשְׁבְּצוֹת בְּטוּרִים.

בְּקִנְיָה וּבַד מְסַפִּים,
לְמַלְאוֹת אֶת־הַנְּקֻבִים,
וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכְּרוּבִים,
וְהַנְּבִיעִים וְהַכַּפְתָּרִים.

שׁוֹכְנֵי חֲבִיּוֹן,
מִבְּעַד כָּל־קִיקְיֹון,
כְּלָבוֹשׁ הַשְּׂרִיּוֹן,
גִּידִים וְאַבְרִים.

גֹּיֵשׁ עֶפְרָה וְחוּל,
הַגְּדוּל בְּקִמְזֵן הַחַל,
וַיִּרְכָּה וַיִּפְרֹץ כַּנְּחַל,
מִנְּקֻדּוֹת צוּרִים.

בְּמַפְלְשֵׁי סֶתֶר חֲתָלְתָם,
אֵין תְּכָלִית לְמִצִּיאוֹתָם,
אֵין מַחֲשָׁבָה לְפַעֲלָתָם,
וּמְכַל טוֹב חֲסָרִים.

מִקְדָּם עָלוּ נְשִׂאִים,
בְּטָרָם חָלְלוּ נְמֻצָאִים,
כַּמְּחַל שְׁחֻרוֹתָם נוֹסְעִים,
שָׁבִים וְעוֹבְרִים.

בְּחַפְזָם מִתְגַּלְגְּלִים,
יֹורְדִים וְעוֹלִים,
חֲלוּלִים חֲלוּלִים,
שְׁטִים בְּכַדוּרִים.

הַמוֹנִים יְחִידִים (*),
עֲצָמִים פְּרוּדִים,
גְּעִים וְנָדִים,
חֲמָרִים חֲמָרִים.

זֶה סֶפֶר תּוֹלְדוֹתָם,
תְּבִנַּת עֲגוּל תְּמוֹנָתָם,
יִתְעָבוּ וַיִּתְנַשְּׁמוּ בְּמַרְצָתָם,
וַיָּבֵאוּ בְּחֻדְרִים.

(* אטאמע בלע"ו.)

יָפְרוּ וַיִּרְבוּ הַמַּיִנִּים,
יִתְחַתְּנוּ וַיַּעֲשׂוּ כְּנָנִים,
יִזְרְעוּ וַיִּתְרוֹצְצוּ הַכְּנָנִים,
וַיִּמְצְאוּ מֵאָה שְׁעָרִים.

וְאֵלֶּה צִיּוֹצְאֵי גַחְלֹתָם,
יִחְדְּשׁוּ פְּגִיחֵם בְּבַחֲרֹתָם,
לֹא נִפְרוּ בְּדַמּוֹתָם,
לֹאִם חִבְּלֹתָם מְזֹרִים.

גַּו וְרוּחַ יִפְגְּשׁוּ,
אֶחָד בְּאַחַד יִגְשׁוּ,
בְּבָרִית שְׁלוֹם יִתְקַדְּשׁוּ,
וַיִּבְדְּקוּ בְּחַיֵּי בָשָׂרִים.

וְנֶאֱמָן בְּבֵית הַיְקוּם,
מִפְּעַל הַזְּמַן וְהַמְּקוֹם,
וְעַל פִּיחֵם יְקוּם,
כָּל הַצּוֹרוֹת וְהַתְּאָרִים.

אֵלֶּה תִּלְדוֹת פָּרִץ,
יִשִּׁימוּ מִשְׁטָרָם בְּאַרְץ,
וְרִץ לִקְרֹאת רִץ,
בּוֹנִים וְסוֹתְרִים.

רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפָנִים,
דָּרְכוּ נִפְלְאִים וְשׁוֹנִים,
הוּא רֹאשׁ הַבּוֹנִים,
הַנּוֹתֵן גִּשְׁמָה לַפְּגָרִים.

וְחִקֵּי הַהֲתַנְחַלוֹת וְהַבְּחִירָה,
צְרוּרִים בְּכַנְפֵי הַתְּמוּרָה,
לֶחֶם מִשְׁפַּט הַבְּכוֹרָה,
לְפָקוּחַ עֵינֵי עֹזְרִים.

כָּל-יְסוּד וְכֹחַ,
כְּעוֹז יִתְנַעַר וַיִּתְּפַתַּח,
וְכַל-הַדּוֹמָם וְצוֹמַח,
חֹזֵר חֲבָרִים.

כָּלֶם יִצְאוּ לַפְּעֻלָּם,
יִשִּׁיגוּ וַיִּחְלְקוּ שְׁלָלָם,
יִרְחִיבוּ וַיִּצְיְעוּ אֶתְהֶלֶם,
וְדָרְךְ הַחַיִּים שׁוֹמְרִים.

כָּל-זֶרַע לְמִינֵהוּ,
יִדְרוֹשׁ טוֹבוֹ וַיִּרְדְּפֵהוּ,
בְּבִזָּה יִשְׁלַח יְדֵהוּ,
וּבְעַר בְּשָׂדֵה אַחֲרִים.

התלָדָה מִלֹּאכָתָה תִּכְלָה
לֹא בְמַחְשָׁבָה תִּחְלָה
וְלֹא נְאוּהָ תִּתְהַלָּה
לְסוּף מַעֲשֵׂה הַסְּדָרִים.

אֵלֶּה דְבָרֵי הָאֲחֵרוֹנִים
מִסִּיגֵי גְבוּל תְּרַאשׁוֹנִים
וְאֲמוֹנַת אֲדוֹן הָאֲדוֹנִים
הֵם מְכַחֲשִׁים וְכֹפְרִים.

אֲךְ אֲחֵרוֹנֵי הָאֲחֵרוֹנִים
בְּצֵל הָאֲמוֹנָה מְתַלְוֲנִים
יִנְאָמוּ נְאוּם וְעוֹנִים
שִׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים:

אִם הַתּוֹלְדָה פְּנִימָה
תְּלוּיָה עַל בְּלִימָה
וּמְחַכְמָה עֲצָה וּמְזוּמָה
מַעֲשֵׂי הַיְקוּם נְעַדְרִים:

אִיָּה מְקוֹר הַבִּינָה
יִדְעֵת עֲצֻמוֹתָהּ קוֹנְנָה
הַבְּעֲצֻמוֹת יִבְשׁוֹת טְמוּנָה
בְּעֵת יִמְלֹאוּ הַדְרִים?

אִין יִתְרוֹן לְנַפְשׁ
בְּרִצּוֹן וְחַפְשׁ
עַל מֵיט וְרַפְשׁ
וְחֵית יְעָרִים.

נֶפֶשׁ הָאָדָם דָּמוֹ
תְּרוּה מְדַשֵּׁן לְחִמוֹ
הַבְּעַר וְהַמְאִיר בְּחִמוֹ
בְּמוֹקֵד נְחָרִים.

וּבְמִלֵּאת שְׁנוֹתָיו
וְאֶסְפוּ כַחֲזוֹתָיו
אֲבָדוֹ עֲשֵׂתְנוֹתָיו
וְיִמְיוֹ סְפוּרִים.

שְׁקוּי מַחוֹ
אֲנוּ וְכַחוֹ
וְנָם לַחוֹ
יָשׁוּב לְעַפְרִים.

יִחְיֶה וְיָמוּת
בְּגִיָּא צְלֻמּוֹת
וַיְהִלֵּךְ תַּמָּם
בְּמַיִם הַמְּגָרִים.

אם נַעֲמִיק שְׂאֵלָה,
הַדְּבַר מָאֵד יִפְלֵא,
אִיךָ בַּעֲצָה וְתַחֲבֵלָה,
יִהְיוּ דַעוֹת הַנְּאוּרִים.

הָאֵם עֲצָב גְּבוּהָ,
יִתְבֹּנֵן יִשְׁכִּיל וְיַחֲזֵת,
הוֹרוּנוּ נָא מְזֵה,
הַחֲשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת וּמֵאֲמָרִים.

אוּ הַיִּצְלַח עוֹד,
לִתֵּת לְהַמְקַרֵּה כְּבוֹד,
הֲלֹא אֲזוּ נַעֲבֹד
אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

חֲכָמִים נִגְדַּד פְּנֵיהֶם,
אֵין אֱלֹהִים מִזְמוֹתֵיהֶם,
וּמִבְּשָׂרָם יַחֲזוּ אֱלֹהֵיהֶם,
הַכַּחוֹת הַמָּה הַיּוֹצְרִים.

וּמִי יִפְתּוֹר חֵידָתְנוּ,
יָבֵא עַד קִצְנוּ,
וְחִשֵּׁד טָמוֹן לְצַפּוֹנֵנוּ
חֲשֵׁרֵת עֲנֵנֵי שְׁחָרִים.

וּמִי זָכַר הַנְּשֻׁכּוֹת,
לְצַדֵּד עֲשֵׂתָנוֹת לְפָרְחוֹת,
וּמִי שָׁם בַּמּוֹחוֹת,
שֶׁכֶּל מְנַלָּה מִסְתָּרִים?

הַבְּמוֹץ יִדְפְּנוּ רוּחַ,
יִסַּע וְיַחֲנֶה בְּכַחַ,
הַתְּמַצָּא הַנֶּנְפֵשׁ מְנַחַ,
לְהַבִּין פֶּשֶׁר הַדְּבָרִים?

הַרְגָּבִים אִם יִדְבְּקוּ,
כְּכַח אֲבָנִים יִצְקוּ,
אוּ יִתְפָּרְדּוּ וְיִתְרַחֲקוּ,
וּמִתְפּוֹצְצִים וּמִתְפּוֹרְרִים.

מִי יִקְשֹׁר בְּמַעֲדָנוֹת,
אֶת־צָבָא הַמַּחֲנוֹת,
יְצִיב גְּבוּל וְתַמּוֹנוֹת,
וַיִּשְׁלִים בֵּין הַמִּתְנַגְרִים?

מִי הַסִּגֵּר וּפִתְחָה,
אוֹצְרוֹת גְּשֵׁם וְרוּחַ,
וּמִלְאָכֵיו הַכַּחוֹת שְׁלַחַ,
בְּיָדָם הַמַּפְתָּחוֹת מְסוּרִים?

למחזיקים בעץ החיים.
טוב האחד מהשנים.
מידו להם קרנים.
ובדרך האמונה בוחרים.

אם הפאמין לכל
לא יבקר ויבדל
בין קדש לחול.
בין אמת ושקרים.

מתעבר ובטח בלבו.
דמיון כזב בקחו.
ואמונה מפלה בקרבו.
ירקדו שם שעירים.

אך כפלים לתשית.
גורל בני עליה.
באמונה צרופה ונקיה.
רחוקה מדרך הנבצרים.

כל חק ותורה.
יפיץ להם אורה.
כי ידי תבורא.
מעשה בראשית מסדרים.

בהתעלם סוד הגיון.
איך יגלה בנסיון.
עצם ידעת העליון.
באפס מקום לעזורים?

כל הבא הלום.
לדעת רזי עולם.
יקיץ והנה חלום.
מגדל פרח באורים.

היטעם תבן וקש.
הנוגע בטמא היקדש.
הנוציא לפני החדש.
הישן מימים כבירים?

אבותינו הודו בעקרה.
ולא נחלו שקר.
כי לא יחקרה.
ונלאו כל הרתורים.

לחזות אלהים נאשו.
האהלה לא נגשו.
ערפים ולא יתבששו.
ויחנו חצרים.

לא תרניע ותנפש
כי תקטא נפש
תפשוט בגדי חפש
ותלבוש שחרים.

כל עולה במשוכתה
תיסרה רעתה
ובקברות תאזתה
תחצוב לה קברים.

להחיות רוח שפלים
רודפי הזמן נוואלים
עובדים המה לבועלים
ליצרים פעבדים נמפרים.

שבע יפול רשע
רחוק מכנוי ישע
לפתחו רבין פשע
להראון שם הפררים.

בעשתות שאנן מנוחתו
הצדיק יחיה באמונתו
חסד ואמת תהלתו
יברך דור ישרים.

להם גלוי לעין
היוצר הוא המעין
המחדש יש מאין
ועמד על משמרים.

יש גבה שמר
הצר צורה בחמר
מעשה מרפבה גמר
וכלל יחד הגזרים.

אמנם רבה האמונה
כי נשגב מהתבונה
כל דמות ותמונה
מעצם מקור הציורים.

נצבה גם קמה
גר אלהים הנשמה
מחצבתה ותשובתה רמה
ולא תשבון חררים.

ביומו לא כביר
האישי יחלוף ויעבור
אך במינו יתגבר
והכללים שמורים.

אם בָּרִיב וּמָצָה,
פָּגוּל לֹא יִרְצֶה,
הַדּוֹר פָּרוּעַ לִישְׁמָצָה,
חֲלָלִים יִזְבּוּ מִדְּקָרִים.

אֲךָ לֹא לִנְצַח
שׂוֹד חָרָב וְרֵצַח,
בְּנִאֲוָה יְרִימוּ מִצַּח,
וְיִשְׂאֵר וּבְשָׂר עוֹבְרִים.

תָּבֹא עֵת הַפְּקוּדָה,
מֵרֵאשׁ מִקֶּדֶם נֹעֲדָה,
זֹאת הַתּוֹרָה וְהַתְּעוּדָה,
בְּמַחְזוֹת הָרְאִים נִזְכָּרִים.

נִכּוֹן יָבֹא הַיּוֹם,
נִזְרָא הוּא וְאִיּוֹם,
בּוֹ נִמְצָא פְדִיּוֹם,
מִחַמֶּס עָרִיצִים וְאַכְזָרִים.

יִשְׁבִּילוּ לְאֲמוֹם וַיִּבִּירוּ,
וְרַע בְּמִזְבַּח יִמִּירוּ,
בְּדַגְלֵ הַדְּרוֹר יִתְנַפְּרוּ,
יִקוּמוּ וּמַעַפָּר מִתְנַעְרִים.

הַחֲשֻׁבְלָה כָּאֵם רַחֲמָה,
תִּשְׁבִּית מְדוּן וּמִלְחָמָה,
אֲךָ קִנְיַת הַחֲכָמָה,
אִז לֶחֶם שְׁעָרִים.

וְעִשִׂיר וְרֵשׁ צְמוּדִים,
לֹא יַחֲנוּ בְּרַפִּידִים,
בְּרַכּוֹת יִאֲצִילוּ נְגִידִים,
וּבְחֶסֶדֶם הַקְּצוֹת מִפְּשִׁירִים.

אֵם יִתְמַהֲמַה וַיִּרְחַק,
תּוֹר הַמִּשְׁפָּט וְהַצֶּדֶק,
בְּמָרָם לְדַת חוֹק,
הוּא לֵיל שְׁמוֹרִים.

בְּרוּחַ טְהוֹר וְתָמִים,
נְחֻכָה לְחַמְדַּת הַיָּמִים,
לְהַנּוֹתֵן תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים,
וּמִתִּיר אֲסוּרִים.

בְּתַחֲלַת מִמְשַׁכָּה נֹחִילָה,
עַל פְּדוּת וּנְאֻלָּה,
הָאֶרֶץ בַּעַת תִּמְלָא,
וְנֵאוּ רִגְלֵי הַמְּבַשְּׂרִים.

כָּכָה אֲנִישׁי הַבְּיָנִים,
לְקִרְאָת הַמַּחְרִיבִים וּמַהְרָסִים,
יִבְיְעוּ בְּמִתְק שְׂפָתַיִם,
זֹאת דַּעַת הַמְּאֻשְׁרִים.

לייפציג שנת 1878 (תרל"ח).

12.

מְזֻמּוֹר לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה.

יִשְׁלְפוּ בַּסַּעֲרָה
הַחֲרֹב מִתַּעֲרָה,
וְהַתַּפֶּת פִּעֲרָה
פִּיהָ לְאוֹבְדִים.

וְאֵל לְמִשְׁעוֹת
הָרָאָה נִפְלְאוֹת,
וְשֵׁם תּוֹצְאוֹת
וְהָיוּ לְאַחַדִּים. —

סְאוֹן הַמַּעֲרָכָה
הַפֶּךְ לְבָרְכָה,
וְהַמְּהוּמָה שְׂכָכָה,
לְשִׁבְעֵי נְדוּדִים.

פְּתָדוֹ חֲרָדִים
בְּצֵאת הַנְּדוּדִים,
נְעִים וְנָדִים,
בְּקוֹלוֹת וּלְפִידִים.

אֶסְפְּסוּף מִמַּעֲרָב,
וּמִצְפוֹן עֶרְב־רָב,
נְכוּנִים לְקָרָב,
וְעוֹבְרִים לְפָקָדִים.

בָּיִם וּבְחֲרָכָה,
דְּגוּלִים בְּרִבְכָה,
וְחֶצֶב לְהִבָּה
רוּחַ הַקָּדִים. —

קבוצת שירים. — מיעוּעֵם.

זֶה יִתְקַע בְּשׁוֹפָר
הַנֶּפֶשׁ הַתְּכַפֵּר
בְּקוֹמָה מְעַפָּר,
מִבֵּית הָעֶבְדִּים.

עַל חִירוֹתֵנוּ
וּפְדוּת נַפְשֵׁנוּ,
נוֹדָה לְמִלְכֵנוּ
הַמוֹשִׁיב יְחִידִים.

סְגָלֵי הַנוֹעְדִים
בְּמוֹעַד מוֹעְדִים
מְבָרְכִים וּמוֹדִים
לְגוֹמֵל חַסְדִּים.

מְבָרִית הַמְזוּרָה,
הַשְּׁלוֹם יִצְמַח,
וַיִּצְיֵן וַיִּפְרַח
וַיִּגְמֹל שְׂקָדִים.

יִסְפָּר לְדוֹר
כִּי נִקְרָא דְרוֹר,
וַיְהִי-אוֹר —
גַּם לַיהוּדִים.

עֲדוּת לְזַכְרוֹן
לְשִׁבְי לְבַצְרוֹן,
הַקּוֹרְאִים בְּגֵרוֹן
מַעַם הַפְּיֻחִדִים:

לייפציג שנת 1878 (תרל"ח).

13.

תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת.

מְמָרוֹם אֶרֶץ רְדֵי אֲמַת,
תַּאזְרִינִי חֵיל בְּיוֹם מְלַחְמָת,
בְּשִׁמְךָ אֲדַגּוֹל וַיִּכִּירוּ הַחַתָּמָת,
תַּעֲזָרִינִי רְצוֹן כַּצְּנָה וְשִׁרְיוֹן.

מִיָּדָה קַרְנִים, בְּגִבּוֹרֶתְךָ יִשְׁעֵי,
בְּשִׁבְמֶךָ וּמִשְׁעֲנֶתְךָ אֶמְחִיץ רִשְׁעֵי,
אֲנִיד בַּשַּׁעַר לְעַמִּי פִשְׁעֵי,
בְּיִשָּׁר וְתָמִים, בְּמִשְׁפַּט הַגְּיוֹן.

מִשָּׂא דְבָרֵי אֵל הַשְּׂאֲנָנִים,
הַרְבָּנִים הַמְּחַדְשִׁים, הַמְּתַקְנִים וּמִשְׁנִים
אֲשָׂאֵל תּוֹרָה אֶת הַכֹּהֲנִים,
הַתּוֹעִים וְחוֹלְמִים חֲלוּם וְדַמְיוֹן:

אֵי־זֶה רוּחַ צָרָר בְּכַנְפֵיכֶם,
לְמַחֹת מִסְפָּר בְּבֵית הַתְּפִלוֹתֵיכֶם
וְכַרְנוֹת קָדָם מִבְּחִירַת גְּזַעְכֶם,
וְלִנְאֻלְתִּי יֵצֵא הַקְּצָף וְהַבְּזִיזִין?

מִדּוֹעַ תַּחֲמוֹסוּ סְגֵלַת יִשְׂרָאֵל
שְׂאֵרִית כְּבוֹד לְעַם פְּזוּרוֹן,
צְבֵי עֲדִיו וְתַפְאֶרֶת זְכָרוֹן,
חֲקוּקִים בְּאִשְׁדָּת עֲלֵי גְלִיוֹן?

נִבְחַר בְּמִלְאָכוֹת קַחַל אֶפְרַיִם,
מִחֲצַבְתּוֹ קִדְשׁוֹ, עַרְשׁוֹ יְרוּשָׁלַיִם,
לְגֵאוֹן שְׂמָהוּ אֲדוֹן שָׁמַיִם,
לוֹ עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אֶפְרַיִם.

מִדַּוְעַ לְשִׁבּוֹר הַדִּלְתָ תִּנְשׂוּ,
וְרַגְלֵיכֶם לֹא לְנַחֲשֹׁתַיִם הַנָּשׂוּ,
עַרְמִים מִדַּעַת, לֹא תִתְבַּשְׂשׂוּ,
בְּתַקְנֹת עֲנֻיִם לְהִבְיֵא רַפְיוֹן?

הֲאִם קִטְנֹתֶם מִכָּל הַחֲסָדִים,
בְּצֵאתְכֶם לְחֵרוֹת מִבֵּית הָעֶבְדִּים,
וְתִנּוּעוֹ וְתִנּוּדוֹ לְקוֹל פְּחָדִים,
כִּי אֲשֶׁר יִנּוּעַ הַקְּנָה וְהַקִּיּוֹן?

שֶׁאֱלוֹ זְכָרְנוֹת דָּוָר וְדָוָר:
מִי קָרָא לְהֶאֱרִץ דָּרוֹר? —
מִסִּינַי בָּא! — וַיְהִי אֹרֶה,
זֹאת הַתּוֹרָה יִצְאָה מִצִּיּוֹן! —

בְּגִיל וּרְעֵדָה הִבִּיטוּ לְאַחֹר:
צֶלֶם נוֹרָא — מִרְאֵהוּ שָׁחַר,
שְׂדֵה־קָמָל, עִמְק־עֵכָר,
נַחֲלֵי־דָם, רִקְבוֹן, כְּלִיּוֹן! —

רַגְשׁוּ גוֹיִם, לְאֲמִים סָכְלוּ,
כְּמָרִים שִׁבְבוּ, שָׂרִים נֶאֱלוּ,
עֶבְדֵי עוֹלָם אֲדוֹנִים בָּעֵלּוּ,
לְהִשִּׁיב לְכַפֵּא מֶלֶךְ אֲבִיוֹן. —

אֲנִלַּת וְזָדוֹן פָּרְצוּ פָּרִיץ
לְאֲמוֹנֵת־הַכֹּל גָּבְרוּ בְּאֶרֶץ
אֲמָרְנוּ נִגְזְרְנוּ — כִּי הִקְרִיץ
תוֹעֵבָה לְנַפְשׁוֹ וּלְרוּחַ תוֹגְיוֹן.

נִגְהַ בְּעֶרְפֶּל — זֹאת הַתּוֹרָה,
מְקוֹר הַבְּרָכָה, בְּהַעֲלוֹת הַמְּנוּרָה —
אִז לַיהוּדִים הִיְתָה אוֹרָה,
דְּרֹךְ כֹּכַב בְּעֵז חֲבִיּוֹן.

אֲתָא בְּקָר — נָסוּ הַצְּלָלִים,
הוֹלֵלוֹת וְרִשְׁעוֹ, וְהִכֵּל הַבְּלִים,
לֹא עוֹד יִפְּלוּ חֲלָלִים,
הַלְלוּיָהּ הַמְּנַצֵּחַ עַל שְׁגִיּוֹן.

תּוֹלְדוֹת הַיָּמִים חִידוֹת נְעוּלוֹת —
קוֹרוֹת הָאֲמוֹת בְּפִתּוֹם חֲתוּלוֹת,
קָרָא הַדּוֹרוֹת יִצִּיב גְּבוּלוֹת, —
עֲשֵׂה פֶלֶא יַד הַנְּסִיּוֹן! —

רְאוּ בְּגוֹיִם חֲדָשִׁים לְבָקָרִים,
הַמְּתַנְעָרִים מִעֶפֶר לְקַבֵּץ הַנְּפֹזָרִים —
נִשְׁמַת זְכוּרָנָם יַחֲזִירוּ לַפְּגָרִים —
לְחַחֲלַת מְמֻשְׁכָּה יִתְּנוּ הַרְיוֹן! —

הַתְּקַצֵּר יָד אֵל בְּגִבּוֹרָתוֹ,
לְהָרִים קֶרֶן עִם סִגְלָתוֹ,
לְפִנּוֹת דְּרָכּוֹ לְסַקֵּל נְתִיבָתוֹ,
וַיְהוּדָה יַעֲלֶה וַיִּמָּצֵא פְדִיּוֹן?

— אוֹלֵי מְמָרוֹם יַעֲרֶה רוּחַ —
— הַמְשַׁנֶּה עֵתִים חֶסֶד יִצְמִיחַ —
— בְּעֵת רָצוֹן נַחֲלִיף בֶּחַ —
— וּבְרִנָּה יָבֵא גּוֹאֵל לְצִיּוֹן! —

אוֹלֵי יְרַחֵם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים
לְעַם-עוֹלָם, בְּתִשׁוּעַת עוֹלָמִים, —
יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע — נִהְיֶה בְּחוֹלָמִים —
תִּקְוָה נְעִימָה! — בְּגִיא־חַיּוֹן! —

אֵל תִּמְרְדוּ בְּשִׁלּוּמֵי אֲמוֹנִים,
— עוֹד חֲצִי מִנְּדִינּוֹ שְׁנוֹנִים, —
— בָּאוּ לְעֹזֶרֶת אֲחִים מְעַנִּים, —
— הַבְּהֻנִּים הַמְשָׁרְתִים לְאֵל עֲלִיּוֹן! —

לייפציג שנת 1879 (תרל"ט).

חֵקֶר דְּדָבָר.

נִטַּף מִיַּם יִבְקִיעַ חֲלָמִישׁ יְפוּצֵץ סִלְעִים.
לְחִזּוֹת אֹרֶךְ עָלַי חוֹמָה וְקִיר יִשְׁרְכוּ הַנְּטָעִים;
שְׂרָשֵׁי עֵץ בְּעַמְקֵי אֶרֶץ יַעֲשׂוּ לָהֶם כְּנָפִים,
כַּח אֲבָנִים יִנְצְחוּ, אִם צְמָאָה נִפְשָׁם לְמִים.

קוֹרְיוֹ יֶאֱרוּג עַכְבִּישׁ, דְּבִשָּׁה הַדְּבוֹרָה אֲנָתָה,
לְהַמְתִּיק סוּד מַלְכָּה בְּרֹאשׁ, וְלָרוּץ אֹרְחָה שְׂמֶרֶת; —
בְּחֻדְרָה כָּל עֵלָה, כָּל זֶרַע וְצוּמַח לְמִינֵהוּ,
עֲשֵׂה כּוֹנֵנִים עַל אֲבָנִים וַיִּשְׁכְּלֵל יִדְּיָהּ. —

סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ כְּכַחוֹ וְגִבּוֹרָתוֹ,
צָפוֹן דְּרָבּוֹ בְּכָל הַיְקוּם וּבְסֶטֶר חֲתָלְתּוֹ; —
גַּם בְּעֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת, יָפוּחַ רוּחַ חַיִּים,
מִחֲזִיר נִשְׁמוֹת לַפְּגָרִים, צוֹרֵר רוּחַ בְּכַנְפָּיִם.

אִם כָּל חַי הַתּוֹלְדָה, הֶרֶת עוֹלָם הַטָּבַע, —
נִשְׁגָּב מִחֲזֵה הַבְּרִיאָה, בְּכָל פְּנֵה וְגִבְעָה; —
וְזֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹתָהּ, יִסְפָּר מִנֵּי דוֹר וְדוֹר,
כְּאֲשֶׁר דָּרְשׂוּ הַנְּבוֹנִים, הַשְּׂכִילוֹ — וַיְהִי אֹרֶךְ!

חֲלִיפוֹת צְבָאוֹת הַיְקוּם, לְמַדְרֵגוֹתֶם בְּמַעְלוֹת עֶלְיוֹ,
עַל בְּלִימָה הַטָּבָעוֹ, עֲלָמוֹת רַבּוֹתֵם יִתְנַלְנְלוּ; —

מִיָּנִים יְחִידִים וּפְרוּדִים יָנוּעוּ, יַחֲנוּ וַיִּסְעוּ,
בְּמַרְם חוֹלְלוּ הָיוּ, בְּמַרְם נוֹצְרוּ נִמְצְאוּ. —

מִפֶּל שְׁחֲרוּתָם נוֹסְעִים, מְשׁוּטְטִים בְּבִדּוּרִים,
יִתְפָּרְצוּ, יִתְרוֹצְצוּ וַיִּתְאַבְּקוּ, אִזּוּ לַחַם שְׁעָרִים;
וּבְמַחְלוֹת מַחְנִים יִתְלַבְּדוּ, וּבְזָקִים אֲסוּרִים,
אֵלֶּה מוֹל אֵלֶּה יִגִּישׁוּ וַיִּשְׁלְמוּ, יָבֹאוּ בַּחֲדָרִים. —

רֵיז לְקִרְבָּאת רֵיז יִצִּיבוּ גְבוּלוֹת בֵּין הַמְּצָרִים,
הַפְּלָלִים שְׁמוּרִים מִקְדָּמֵי עוֹלָם וַחֲדָשִׁים לַבְּקָרִים;
בְּדוּרֵי שְׁחָקִים אֵין סְפוּרוֹת לַפְּעֵלָם יִצְאוּ,
בְּכַנְפֵי רוּחַ יְדָאוּ, כְּמַרְכָּבוֹת אֵשׁ יִבְדּוּ, יָנֻעוּ,
יִצְעוּ בְּרַב־כַּחַת, רַחֲבַת יָדַיִם לְקַלְמוֹ,
אֲרַחוֹתֶם לֹא יַעֲבִטוּן, הֶרְדֵּךְ קוּי לָמוּז! —

גַּם בְּשִׁפְלֵי יִסוּדֵי אֶרֶץ יְרִימוּ בְּהוֹד יִתְנַאֲפוּ,
מִפְּרִשֵׁי־עֵב כְּסוֹת לְאוֹרָם, וְאֵל עַל יִקְרָאוּ; —
בְּסִתֵּר קָנָה וּבִצָּה, גְּבוּהַ עַל גְּבוּהַ שְׁמַר,
עֶפֶר וְרוּחַ יִדְבְּקוּ לְרֹגְבִים, וַיִּרְאוּ בְּתֵי חֲמוֹר.

מִפִּיט יוֹן יִרְפוּד רָמֶשׂ, דִּלְתִיָּה רַמְחָ תִּפְתַּח,
חַחֲלֵשׁ יֵאֱמַר גְּבוּר, אִם גַּם עוֹר אִזּוּ פִּסַּח —
אִשֶּׁת חֵיל תִּתְלַבְּדָה, לֹא סְרָרַת וְהִמְיָה,
תַּעֲשׂ בְּחֶפְזֵן כְּפִיָּה, הִלִּיכוֹת בֵּיתָה לְצִפְיָה,

מִקְרֵי יָדֶיהָ תֹאכַל, וּבֵת מֶלֶךְ פְּנִימָה —
מְבוֹרָה תִשְׁקָה מֵיַם, רֵאשִׁית חֲכָמָה וּמְזֻמָּה, —
תַּעַשׂ לְרוּחַ מִשְׁקָל, אֶל יָמָה יָשִׁיבוּ נְחֻלֶיהָ,
אִין אֶבֶד בְּבֵיתָהּ, אִם תִּפְּזַר אֶצְרוּתֶיהָ.

מֵאֲשָׁפוֹת יָרִים אָבֶק, וּמִיָּן אִם יִדְפְּנוּ רוּחַ,
לֹא בַתְּחוּ יַעֲלֶה, אֶךְ לְמִקְוֵמוֹ יִשְׁאֵף יָנוּחַ;
יִמְצֵא עֵזֶר בְּנִגְדּוֹ, לְחֻלְק שְׁלָלוֹ עַלִי הָאֲדָמָה,
אוּ יִרְדּוּף נִישְׁיָג, וּבַתְּחֻבֵלוֹת יַעֲשֶׂה מְלַחְמָה. —

אֵלֶּה תִלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צָבָאָם,
מִלֵּי יִלְדוּתָם עַרְשָׁם, רַחֵם מִשְׁחַר בְּרָאָם —
גַּם הַבֶּשֶׂר הַחַי, עִם אֲבָנֵי הַשָּׂדֶה בְּרִיתוֹ,
יִסוּדוֹ עֶפֶר וְרוּחַ, וּכְמִקְרָה כָּל צוּמַח רֵאשִׁיתוֹ —
כְּנִפְשׁ הַחַיָּה לְמִינָהּ, אָמְנָם אַחַת דָּתוֹ,
לְעֵלוֹת וְלַחַיּוֹת, לְרֵדֶת וְלָמוֹת, כְּבֹא תְמוֹרָתוֹ. —

אֶךְ מִהַשְׁלֵשָׁה הַכִּי נִכְבְּד, שְׁנֵי־א כַּח בְּכַבּוּדוֹ,
גַּר אֱלֹהִים נִשְׁמָתוֹ, אֹזֵר שְׁכָלוֹ הוֹדוֹ,
מֵעֵץ הַדַּעַת אוֹכַל, בֵּינן טוֹב לְרַע מְבַקֵּר,
מְבַקֵּשׁ חֲשׁוֹנוֹת רַבִּים, וּמְבַדִּיל בֵּין אֲמֶת וְשֶׁקֶר; —
אוֹרַח חַיִּים לְמַעַלָּה, תִּשְׁכִּיל הַתְּלַדָּה בְּנִתִּיבָתָהּ,
תִּתְאַחֲזוּ בְּנֵפֵי חֵלֶה, וּתִנְעַר מִכַּמְנֵי שְׁפַעְתָּהּ! —

אך אם במופלא נתבונן, ובתפארת המלאכה
נעמיק שאלה, למצוא פשר במקור הברכה —
מי ומי יצר את הכל, ולמי נאווה התהלה,
אם סוף מעשה היקום גם במחשבה תחלה?

אם בצלם עשה מקדם, ותבל בחכמה ורצון בוננה,
או המקרה ירה פנתה, וסתרו חשך ועננה?
ואם דרור נקרא, וחפשה נתנה להנמצאים,
או בעבדים ישרתו, ולפני המלך נקראים?

ואיה מקום נצח, שם מקור צחצחות, ואלמות צפונת,
היש ראשון לראשונים, או האין קץ לתכונתה? —
ומקדם מתי יהלוק, ואחרית דבר מי יבנה,
והחכמה מאין תמצא, ואיזה הוא מקום בינה? —

פה השפק בעקרנו, ויעשו באשים המדעים, —
אין יתרון לשכל בקירות ביתו מראות נגעים, —
פה לא נמצא חידותינו, על בלימה תלות
בסתום-החכמה לא נעמוד, ואל נבקש גדלותו —

לייפציג שנת 1880 (תר"ם).

זְכוּרֵי הַשָּׁנָה.

בְּדוֹר הַנְּאוּרִים,
בְּמַדְעַ מַפְאָרִים,
בְּמִשְׁפָּטִים יִשְׂרָאֵל,
בְּדָרִים וְשָׂרִישִׁים;

קוֹיְנוּ אֲהָבִים,
בְּקָר וְעֶרְבִים,
לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים,
וַיַּעַשׂ בְּאֲשִׁים.

תִּתְחַדֵּשׁ פַּעַמִּים
עֵת הַבִּינִים,
טִמְאָה בְּשׂוֹלִים,
קִסְמִים וְלִחְשִׁים.

פְּרָאִים וְאַבְזָרִים,
יְהָרְסוּ גְדָרִים,
יִחַצְבוּ קְבָרִים
לַעֲצֻמוֹת הַיְבֻשִׁים.

לְבַקְרִים חֲדָשִׁים,
גִּזְיִם רוֹזְנִישִׁים,
מִן גִּזְרֵי שָׁמַיִם
עִם קְדוּשִׁים.

לָהֶם לְמִלָּה,
עִם סִגְלָה,
יִחַפְּשׂוּ עֲלִילָה,
וְרָעָה חוֹרְשִׁים.

דוֹרֵשֵׁי דָמִים
יִשְׁפְּנוּ רָמִים,
וַיִּשָּׂר וְתָמִים
נְדוּשִׁים נִכְתָּשִׁים.

אֲמָרְנוּ יִחַפְּמוּ,
לְאֲפִים יִשְׁלָמוּ
וְלֹא יֵאָשְׁמוּ
חֲכָמֵי חֲרָשִׁים.

וְאָנָה הֵלֶךְ
יִפְנֶה וַיֵּלֶךְ
וְאִין מֵלֶךְ
וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים?

אָנָה יִבְרָחוּ
אָנָה יִשְׁלָחוּ?
לְמַדְבַּר יֵאָרְחוּ
לְקִרְאֵת נְחָשִׁים?

מִבְּקָקִים וּמִבְּלָקִים
הַיֹּסְעוּ לְמַרְחָקִים
רְצוּצִים עֲשׂוּקִים
דְּלִים וְרָשִׁים?

הֵלֶךְ וְנָסוּעַ
בְּהַרְרֵי גִלְבּוּעַ
וַיִּתְמֹו לְגֹועַ
בְּעַנּוּיִם קָשִׁים?

לְדָרוּשׁ מְדִינָה
שָׁם הִשְׁכְּנָה
תְּעוֹרֵר קִינָה
וְחֶרְבוֹת מִקְדָּשִׁים?

יִתְהַלְלוּ שׁוֹבְבִים
זָכְחֵי הַבְּהָבִים
חוֹמָסִים וְגַנָּבִים
וְשׁוֹד רְכוּשִׁים.

בְּמַגְלוֹת סְפָרִים
מִזֹּפְלִים שְׁקָרִים
יְגִילוּ הַכְּמָרִים
לְצוּדֵד נְפָשִׁים.

פִּלְגֵי וְאַלְמָנֵי
מִזֹּאֲבֵי וְעַמּוּנֵי
בְּשִׁבְתַּת תַּחְכְּמוּנֵי
בְּזָבִים חוֹרְשִׁים.

וּבֵין הַמְצָרִים
אֵימָה בַּחֲדָרִים;
זִקְנִים וְנַעֲרִים
טָף וְנָשִׁים.

בְּכָבֵי אֲנָלִים
חוֹגְרֵי מִתְנָנִים
כִּיּוֹצְאֵי מְצָרִים
אֲצִים וְחָשִׁים. —

עֲצוּרִים אֲסוּרִים,
מִשְׁנָגִים כְּבִירִים,
כָּל־טוֹב חֲסֵרִים,
וְעַבְדוֹת אֲנָשִׁים!

וּבְאֶרֶץ מְכַרְתֶּם,
יַעֲזֹבוּ תוֹרְתֶם,
וַיִּמְכְּרוּ בְכוֹרְתֶם
בְּנֵיזֵד עַדְשִׁים!

וְקוֹבְעֵיהֶם הָאֵיתָנִים,
הַגָּרִים וְהַנְּרַמָּנִים,
הַבּוֹז לְגֵאִיוֹנִים,
בָּנִים כְּחֵשִׁים!

שְׁלוּיִם וְשֹׁאֲנִים,
דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים,
יִשְׁבְּעוּ מֵעַדְנִים,
וְכַמְרַבֵּק פְּשִׁים!

לְשׁוֹן יַחֲלִיקוּ,
סָטִים יַעֲמִיקוּ,
אֲחִים יַרְחִיקוּ,
וְלֹא מִתְבַּשְׂשָׁמִים!

כִּימִי קָדָם,
פְּרָאֵי אָדָם,
שָׁם יֶאֱרָבוּ לְדָם,
לְזֹנֵב הַנְּחַלְשִׁים.

וְהַחֹנִים בְּפָרוּדִים,
הַיֹּלְכוּ צְמוּדִים,
מִשְׁכִּילִים וְחֲסִידִים,
שְׁלָמִים וּמִתְקַדְּשִׁים?

מִקְצָה לְקִצָּה,
פְּרוּעִים לְשִׁמְצָה,
וְרִיב וּמְצָה
לֹא מְשִׁים! —

אוּ מֵעֵבֶר לְנִהְרִים,
לְיוֹנְבִים וְאֶכְרִים,
וְלָרַעוֹת עֲדָרִים
יַחֲלְצוּ חֵשִׁים?

אֵי שָׁמַיִם!
וְכִי רַפִּי יָדִים,
וְעִלְגֵי שְׁפָתַיִם,
לְכָל חַפֵּץ דְּרוּשִׁים?

הן יגיע התורה,
יקרא דרור,
ויהי אור,
ויגיה אַמִּשִּׁים.

לכן בחדריך
בא בשערך
עמי אוהבך
לא מתאשים.

הנחם, הנחם,
אל רחום ירחם,
לכם ולחם
ואתם מחרושים. —

אך עצה ותבונה,
במצר צפונה,
לשלומי אמונה,
הנענים ונגשים!

אם נורא ואיום,
ורק רע היום,
באין פדיום,
לימים ולחדשים.

מחשאת לאמים,
מדעת ערפוב,
ומשפטים קדומים,
מאבות מורשים,

לייפציג 1883 (תרמ"ג).

16.

הַאֲהָבָה.

(בעקבות נאטשהע).

חמדת,	שמחה,
מפחדת,	ישתחה,
במצר באבת;	מזמות חשבת;

כָּרוּם דָּקִיעַ עֲלִיצָתָהּ,
וְעַד מָוֶת תּוֹנָתָהּ;
מֵאֲשֶׁרֶת לְבָדֶה וּדְגוּלָּה מִרַבָּת,
חֲנֻפֵּשׁ תּוֹכָה דְצוּף אֲהָבָה.

(באופן אחר).

דְּצוּת וְשִׁבּוֹת;	מָלֵא שְׂמֵחוֹת,
כָּרוּם שִׁחַק רִנָּה,	וּמְלֵא אֲנָחוֹת,
וְעַד מָוֶת דְּאָבָה;	וּרְב־מַחְשָׁבוֹת;
מֵאֲשֶׁר הֵלֵב עַל פְּלָנָה,	תְּשׁוּקָה,
אִם תּוֹכּוּ דְצוּף אֲהָבָה,	וּמְצוּקָה

לייפציג 1885 (תרמ"ה).

17.

הַמּוֹת.

(העתקה ממשורר האיטלקי הנודע מעטאזוטאזיא).

הֵן לֹא יֵאָמְנוּ אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים:
"אֵין רַע קָשָׁה כְּתִיּוֹד קְבָרִים";
אָכֵן תִּנְחָמוֹת אֵל הוּא הַמּוֹת,
לְנַפֵּשׁ עֲמֵלָה, שְׁבַעָה רִגְזוּ וְעֲצָבָת.

אָדָם בִּיקָר יֵלִין עַיִן בְּכַח תְּבוּנָתוֹ,
וְלֹא יִפְחַד לַמָּוֶת גַּם בְּבֹא תְמוּרָתוֹ,
וּמְגוּר מִסָּבִיב לְחִסְר־דַּעַת בְּמַעֲלָלוֹ,
יִרְעַד לְאַחֲרֵיתוֹ, וְאִימָה נִפְלֵת עָלָיו.

לייפציג 1888 (תרמ"ח).

18.

גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל.

עֲדוּתֶיךָ כָּל רַעֲיוֹנַי,
לֹא נִכְחַד מֵאֲדוֹנַי.

(בראשית מ"ז י"ח).

בְּשָׁלוֹם סִכְתִּי וּמְעוֹנַי,
בֵּיתִי שֵׁבֶת תַּחֲכֹּמוֹנַי,
הַלְלֵתֶיךָ שִׁבְעַת בְּגֵרוֹנַי,
וְאַבְרָךְ אֶת אֲדוֹנַי.

(בראשית כ"ד מ"ח).

גִּבְשֵׁתִי הִיבֹסִי וְהַגְּבֵעוֹנַי,
הַפְּלִשְׁתִּי מוֹאָבִי וְעַמּוֹנַי,
לְכַבְּדֹתִי מִצִּדְדֵי צִיּוֹנַי,
אַתָּה נִשְׁבַּעְתָּ אֲדוֹנַי.

(מלכים א' א' י"ז).

הַתְּעוֹרְרִי נַפְשִׁי וְרֹנִי,
לְיֹשֵׁב מָרוֹם גְּאוֹנִי,
צוּר מִשְׁגַּבֵּי וְקוֹנִי,
שְׁמַעֲנִי נָא אֲדוֹנִי!

(בראשית כ"ג ו').

אֱלֹהִי מַלְכִי וְשִׁלְמוֹנִי,
רַכְבִּי פָּרְשֵׁי וְשָׂרִיוֹנִי,
כְּבוֹדִי מִקְדָּשֵׁי וְאֲרוֹנִי,
אֶחָבְתִּי אֶת-דָּאֲדוֹנִי!

(שמות כ"א ח').

בְּקִרְיַת מְלֶךְ אֶפְרַיִמוֹ,
תּוֹרַתְךָ שֶׁשְׁשׁוּעִי וּמִטְמוֹנִי,

וְהִצֵּר פְּרוּנֵי אֶלְמוּנֵי —
הוֹשִׁיעָה אֲדוֹנֵי !
(מלכים ב' ו' כ"ו).

כַּיִם נִגְרַשׁ אֲסוּנֵי,
גְּדוֹל מְנַשָּׂא שְׁבָרוֹנֵי,
וְשָׁבַע עַל עוֹנֵי,
וְהִיךְ יוֹכַל עֶבֶד אֲדוֹנֵי?
(דניאל י' י"ז).

מַעֲזֵי וְרֵאשִׁית אוֹנֵי,
סֶלַח וּמַחֵל עַלְבוּנֵי,
הֶרֶב כַּבְּסֵנִי מִזְדוֹנֵי,
אֲחִלֵּי אֲדוֹנֵי !
(מלכים ב' ה' ג').

יַעֲלֶה לְרִצּוֹן זְכוֹרוֹנֵי,
בְּנֵה הַרְיָסוֹת הַרְבוּנֵי,
וְהָרֵם מֵאֲשָׁפוֹת אֲבִיוֹנֵי,
עַל־כַּסֵּא אֲדוֹנֵי.
(מלכים א' א' כ').

לֹא בְּחֶרֶבִי וּכְיִדוֹנֵי,
לְשִׁפּוֹךְ חַמְתִּי וְחַרוֹנֵי,
וְלִנְקוּם דָּם בְּזִיווֹנֵי,
וְאֲנִישֵׁי־מֹות לֵאדוֹנֵי.
(שמואל ב' י"ט כ"ט).

אֶךְ חֲטָאתִי בְּשִׁנְיוֹנֵי,
מַעֲלָתִי בְּקִדְשֵׁי פְקֻדוֹנֵי,
וּמַעֲדוֹ קִרְסָלִי בְּשִׁבְרוֹנֵי,
אֲהֵה אֲדוֹנֵי !
(מלכים ב' ו' ה').

הִנָּחַשׁ הַשִּׁיאֲנִי וְהִצַּפְעוּנֵי,
שְׁקִרְתִּי עַל לְשׁוֹנֵי,
וְנִהַפְּךָ לְרַעֲיָן רַפְיוֹנֵי,
בְּדַבְרֶךָ אֲדוֹנֵי.
(מלכים א' כ' ד').

הִדַּעַת מֵאֲסַתִּי בְּעוֹרוֹנֵי,
בְּאֵל נֶכֶר רְצוֹנֵי,
מוֹסֵר בְּלַמְתִּי וּקְלוּנֵי,
אֵל יַחֲשֹׁב־לִי עוֹן אֲדוֹנֵי!
(שמואל ב' י"ט כ').

הָאֲשׁוּרֵי הַפְּרָסִי וְהִידְעוּנֵי,
הַיּוֹנֵי וְעֵשׂוּ הָאֲדָמוֹנֵי,
הַרְבוּ עֲצָבוֹנֵי וַיְגוּנֵי,
לָמָּה זֶה אֲדוֹנֵי ?
(שמואל א' כ"ו י"ח).

חֶם וַיִּפֹּת הַגְּאִיוֹנֵי,
חֶמֶן וְהַעֲמַלְקֵי הַקְּדָמוֹנֵי,

יִקְרְאוּ דְרוֹר לְהַמוֹנִי

וַיִּתְפַּשֵּׁר אֲדוֹנִי

(שמואל ב' י"ח ל"א).

קוֹל הַשְּׁלוֹם פְּעֻמוֹנִי

אֶתְהַבֵּת-אָדָם דְּמִיּוֹנִי

לְקָרוֹב וּלְרְחוֹק חַיּוֹנִי

חֲסִדוֹ וְאִמְתּוֹ מֵעַם אֲדוֹנִי

(בראשית כ"ד כ"ז).

רַב צָבָא נְסִיּוֹנִי —

אֶתְקַן עֲוֹתַי וַחֲסֻרוֹנִי

אֶחָדֶשׁ בְּשָׁרוֹנִי וַיִּתְרוֹנִי

יִשְׁמַעֲנָא אֲדוֹנִי

(שמואל א' כ"ר י"ט).

בְּשָׁלוֹם אֲשַׁקּוּט בְּמִכּוֹנִי

אֶרְעָה אֲשֶׁמּוֹר צֹאנִי

אוֹצִיא לְחִמִּי וּמְזוֹנִי

הִנְנִי עֲבָדִים לְאֲדוֹנִי !

(בראשית מ"ד ט"ז).

אֲדַמְתִּי תִשְׁבִּיחַ רַעְבוֹנִי

מִבּוֹרֵי אֲרוּחַ צְמֵאוֹנִי

תִּיאַנְתִּי בְּפָנַי וּרְמוֹנִי

בְּרוּךְ ד' אֱלֹהֵי אֲדוֹנִי !

(בראשית כ"ד כ"ז).

לֹא בְּרִכּוּשֵׁי וְהוֹנִי

בְּמַחִיר וְשִׁחַד עֲרִבּוֹנִי

לְרַחוּץ פְּפִי בְּנִקְיוֹנִי

וּלְמַצֵּא-חַן בְּעֵינֵי אֲדוֹנִי

(בראשית ל"ג ח).

לֹא בְּנִדְיָבִים בְּמַחּוֹנִי

בְּבֶן-אָדָם כְּסֻלוֹנִי

לְאֹכּוֹל לֶחֶם עֵנִי —

וְאֶקְבְּצָה אֶל-אֲדוֹנִי

(שמואל ב' ג' כ"א).

אֶךְ לְאֱלֹהִים פְּתֻרוֹנִי

הַעֲלִיזוּן מַחְסֵי וְשִׁבְרוֹנִי

יָאֵר מַחְשַׁבֵּי וְאִישׁוֹנִי

כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲדוֹנִי

(מלכים א' ב' ל"ח).

תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים נְצַחוֹנִי

וַיֵּשׁ תִּקְנָה לְפִדְיוֹנִי

לְקַבֵּץ נְדָחֵי פְּזוּרוֹנִי

נָאֵם ד' לְאֲדוֹנִי

(תהלים ק"י א).

מִמְזוֹרַח שְׁמֶשׁ רְשִׁיוֹנִי

גַּם הַמַּעֲרָבִי וְהַצְּפוֹנִי

מָרוֹם, רִצָּה הַגִּיּוֹנִי,
הַשִּׁיבֵנִי לְבִצְרוֹן וְאַרְמוֹנִי,
חֲדָשׁ נָא שִׁשׁוֹנִי,
שִׁלְחוּנִי וְאַלְכֶּה לְאֲדוֹנִי !

(בראשית כ"ד נ"ו).

לייפציג, שנת 1889 (תרמ"ט).

19.

זְכָרוֹן צִיּוֹן.

(כאופן הפיוט הקצר והנפלא בתפלת נעילה: «אזכרה אלהים ואהמיה».)

אֲזַכְּרָה צִיּוֹן וְרוּחִי הוֹמִיָּה,
בְּרֵאוֹתַי כָּל גּוֹי יָקוּם לְתַחֲוִיָּה,
יַחֲדָשׁ מִמְּלֻכְתּוֹ בְּאַרְיֵץ פּוֹרִיָּה,
וְכָל עִיר עַל תְּלֵה בְּגוֹיָה,
וְעַם עוֹלָם כְּגִדְרֵי רְחוּיָה,
בּוֹדֵה נוֹדֵד יִפְנּוּ שְׂאִיָּה,
וְעִיר אֱלֹהִים סַעְרָה עֲנִיָּה,
כְּשִׁפְלַת עַד שְׂאוֹל תַּחֲתִיָּה,
אֲזַכְּרָה יְרוּשָׁלַיִם אֲבֵן שְׂתִיָּה,
בָּאוּ צָרִים שְׁעָרֶיהָ בְּצַדִּיָּה,
וּבְהִיבְלָה קָלְלַת אֱלֹהִים תְּלוּיָה.

אָעיר קינָה נְהי וְתֵאנְיָה.
אֲזַכְּרָה קַהֲלַת קֹדֶשׁ שְׁבוּיָהּ.
אֵלַי חָרַב וְהָרַג צְפוּיָהּ.
רְדוּפָהּ מְבוּעָה קְלוּיָהּ וְצְלוּיָהּ.
אֶפְיָקִי דָמַע עֵינַי בּוֹכְיָהּ.
אֲזַכְּרָה פְּאָרֶן סִינַי וּמִזְרִיָּהּ.
תּוֹרַת חַיִּים מִמְּרוֹם צוּפְיָהּ.
נִסְיָהּ אֲשֶׁר־דָּת גְּלוּיָהּ.
הַזִּילוּהָ בּוֹגְדִים גְּדוּפָהּ וּבְזוּיָהּ.
יִתְחַמֵּץ לְבָבִי נֶאֱלַמְתִּי דוֹמְיָהּ.
חָרַם אֵלַי יָדֶךָ הַנְּטוּיָהּ.
גָּרֵשׁ אֶת הָאֵמָה הַנִּכְרָיָה.
לְבַל תִּירֵשׁ גְּבֻרָתָהּ הָעֵבְרִיָּהּ.
קַרְיַת מֶלֶךְ צִיּוֹן הִיפָּה־פְיָהּ.
עוֹד הַנֶּגַע בְּבֶשֶׂר הַגְּוִיָּהּ.
פָּצַע וְחִבּוּרָהּ וּמִכָּה מִרְיָהּ.
לֹא נִגְעוּ עַד נֶפֶשׁ צְבָיָהּ.
אִם תּוֹסִיף מִכְּאוֹב תּוֹסִיף תּוֹשִׁיָּהּ.
שׁל אִמְרָתֶךָ אֶת נַפְשָׁהּ חִיָּהּ.
תּוֹרָתֶךָ שְׁעֵשׂוּעָה בְּרוּחָהּ חִבּוּיָהּ.
לֹא בְמַחִיר וְשַׁחַד קְנוּיָהּ.
מִעֲבוֹדַת הַבְּעָלִים צְרוּפָהּ וּנְקִיָּהּ.

שְׁנוּאֵי נַפְשָׁהּ שֶׁקָר וּרְמִיָּה.
חַוְשָׁה צוּרֵי לְעִזְרַת הַעֲנִיָּה
חֶזֶק יְדֵי הַנְּלֹאָה וְהַרְפוּיָה,
מִמִּים וְדוֹנִים הַיָּל הָאֲנִיָּה,
וְהַעֲלֵ נַחֲלַתְךָ מִבוֹר הַנְּשִׂיָּה.

* * *

מִדַּת הַחֶסֶד הַתְּנַלְגָּלִי רַחֲמָנִיָּה,
פְּתַחֵי שְׁעָרִים לְקוֹל בְּכִיָּה,
הַמְּלִיצֵי נָא בְּעַד הַקְּדֻמוֹנִיָּה,
הַפִּילֵי לְאֲדוֹנֶךָ תִּפְלְתֵנוּ הַרְצוּנֵה,
לְהַצִּילֵנוּ מִכָּל גְּזֵרָה אֲכֹזְרִיָּה,
בְּזִכּוֹת אָבוֹת וּבְרִית שְׁלִישִׁיָּה,
זְכָרוֹנוֹת מַלְכוּת, כְּהוֹנָה וּלְוִיָּה;
הַשִּׁיבֵנוּ אֱלֹהִים לְמָקוֹם חַנּוּיָּה,
לְצִיּוֹן „עִיר הַצְּדָק” כְּנֹוֹיָה,
תִּקַּע בִּישׁוּפָר לְחֵרוֹת וּפְדוּיָה,
וְנִשִּׁיר שִׁיר מְעֻלוֹת הָעֲלִיָּה,
וְלְדוֹר וָדוֹר נְגִיד הַלְלוּיָהּ.

לייפציג, שנת 1889 (תרמ"ט).

הויט הַמְשַׁלֵּשׁ.

(קראַכמאַל, ראַפּאָפּאַרט, לוצאַטוו, ז"ל).

שאלת חכם :

מה דעתך על החכמים הנודעים למאה
מהשלשה הכי נכבד, ויתרון לו בכבוד?

תשובה :

למה נבקש חשבנות רבים ונרחיק גדוה,
להפריד בין אלופים, ונשיאי עם לפקוד?
הן בכבודם נתימרה, ובאחינו בל נכבוד!
אמנם אין יתרון לחכם בהדר והוה,
השלשה נפלאו ומשלמי אמוני עד היסוד:
רנ"ק אב בחכמה, לעין הדעת יחמוד,
איש האשפלות וחכם כולל הנגלה והסוד! —
שי"ר אבי הבקרת, ובקיום גדולים יעמוד,
מפרמו מאסף בפורים ומכין תקרואים לסעוד! —
שד"ל איש חמודות, גר תמיד ויקוד,
שמואל דוד את מצודת ציון ילפוד! —
כל אחד במלאכת מחשבת באמונה יעבוד,

כֹּל פֶּעַל לְמַעֲנֵינוּ, וְאַשְׁכַּל הַכֶּפֶר הַדוּד,
וְכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד,
וּמְאִירִים וּמְתַקִּימִים הַמָּוֶה, לְדוֹר וַיָּלֵד עוֹד !
הֲלֹא בְּלִקְתָּם עִמָּנוּ וּנְפָלֵינוּ, וּבְלַמּוּדִים נִשְׁקוּד,
וּמִחִיל אֶל חִיל נִצְעוּד, וְנִשְׁפִּיל וְנִלְמוּד ! —
מוֹל הַדְּרֹת הַנְּבוֹנִים, אֲפִים נִשְׁחַחְוּהָ וְנִקּוּד,
וּכְלָנוּ לְאֲנִשֵׁי הַשֵּׁם, בְּיִרְאַת הַכְּבוֹד נִעְבוּד ! —

לייפציג שנת 1890 (תר"ץ).

שירי ברכה והלדה.

1.

שיר לשלמה יהושיע

(אבי, ביום מלאת לו-חמשים וארבע שנה לימי חייו).

* שֶׁלֶשׁ שָׁנוֹת שְׁלֹמֹה; שִׁבְעָהוּ שְׁמֹחוֹת שִׁדְי,
לְהָאִיר לְנִתְיָבְתוֹ, לְהַצְלִיחֵהוּ, לְאַשְׁרֵהוּ לְמַדְי,
מִלֵּא מִסְפָּרוֹ מֵאָה, מִזְּנֵה מְשֻׁמְרֵי מַעַל,
הַמֵּר הָסֵר, הָרַע הִשְׁלַף, הַפּוֹב הֶעַל,
יָמִים יִצְרוּ, יִתְנַעַר, יִתְנַבֵּר, יִגִּיל, יִזְפִּיעַ,
הַרְיָמֵהוּ, הוֹד הַלְבִּישֵׁהוּ, הִנְחִילֵהוּ הַדְרַת תַּחֲיִים,
וְיִרְדּוּף וְיִשְׁיג וְיִחַלֵּק וְיִתְעַנֵּג, וְיִשִּׁישׁ וְיִרְיַע,
שְׁלוֹת שְׁשׁוֹן, שְׁנִיא שְׁלוֹם, שְׁפַעַת שְׁמִים,
יִזְקֵן, יִבְרַךְ, יִשְׁרִישׁ, יִפְרַח, יִרְאֶה יָמִים,
עֵץ עֲבוֹת, עֲשֵׂה עֲנָפִים, עֲדֵי עוֹלָמִים.

לייפציג שנת 1852 (תרי"ב).

* שמו רשום בראשי התבות בכל שורה ושורה ובכל מלה ומלה.

תְּפִלָּה לְעֵינִי.

(במלאת שלשים ותשע שנה לימי חיי).

ט"ל שְׁנוֹתַי בְּצִל עֵבֶר
שְׁעָרוֹתַי הִלְבִּינוּ, הַזְּמַן בָּבֶר
רָאָה עֵינִי אֲנִי הַגֶּבֶר,
הַפְּנֵי הַזְּמַן עַד אַרְבָּעִים.

פָּרַח הַשְּׁחָרוֹת בְּצִיץ נָבֵל,
שָׁחַח אֱלֹהֶיךָ בְּאֶרֶץ בְּתִיבֵל,
תַּחַת שִׁמְחָה יָגוֹן וְאֶבֶל,
לוֹבֵן רֹאשֵׁי מְרֹאֵה־נְגָעִים.

רַחֲמֵיךָ נְדוּד מִבֵּית יְדִידוֹתַי,
מִבֵּית הַשִּׁירָה, שְׁעֵשׂוּעֵי יְלִדוֹתַי,
עַל עַרְבִים בְּנֹרֵי תְּלִיתַי,
בְּמַדְבַּר הָעֶצְבוֹן יִהְיוּ נִכְאִים.

שָׁבַעְתִּי רִגְוֹ, תִּתְעַצֵּב רוּחִי,
לְנֹצֵחַ בְּנִינֹת כְּשֵׁל כְּחִי,
לֹא אֶקְרִיב שִׁיר עַל מִזְבְּחִי,
וְעִמּוּדֵי הַיְכָלִי נָעִים וְנָדִים.

גְּלִי הַזְּמַן בְּשֵׁאוֹן דְּבָכִים,
לְבַלְעֵנִי יִשְׂאָפוּ וְתִפְשׁוּנִי חַיִּים,
לֹא יִנּוּחוּ זַעֲפָם מִיִּשְׁבְּרֵי־יָם,
צְמֵאוֹנָם עָלַי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים.

הִנֵּה לְרִיק בְּשֵׁבֶת תַּחֲכַמְנִי,
בְּצֵל הַחֲכֻמָּה שִׁמְתִי מֵעֵינִי,
כְּלִיתִי כַחֲוִי וְרֵאשִׁית אֲנִי,
דִּלּוֹ עֵינֵי וּפְנֵי רָעִים.

לְשׂוֹא יִגְעֵתִי דַעַת קִנִּיתִי,
לְנִתִּיבוֹת בֵּין רַגְלֵי פְּנִיתִי,
עֵינֵי נִגְרָה, בְּשָׂרֵי כְּלִיתִי,
קוֹיִתִי — וְעֵשׂוּ בְּאִשִּׁים מִדְּעִים.

אֱלֹהֵי עַל־כַּל־רָמִים רָם,
גַּע בְּגֹל, גַּעוֹר בְּזָרָם,
אֲנֵא אֵל תַּכְּנִי חָרָם,
מִטִּישׁ חַיּוֹן תַּעֲרַר רְפָאִים.

וּמַה־בְּצַע בְּדָמֵי וְאִסוּנִי,
הַיּוֹדֵךְ עֶפְרָה, צוּרֵי וְאִדוּנִי,
וּבְטָרָם אֵלֶיךָ לְהַתְּנֶדֶה עוֹנִי,
וּלְפֶתַח בֵּיתִי לְבָצִים חֲטָאִים?

טְלִי נְדִיבוֹת גְּשֻׁמָּה הֲרַעִי פָּנַי
בְּחֲצֵי יָמַי אֵל תַּעֲזֹבֵנִי
בִּימִינָךְ עֹז יִשַׁע הֲרַאֲנִי
יָמַי בִּינָה יִקְרְבוּ וּבָאִים.

עֲלִיזִין עַל-כָּל-נֹכַח שֹׁמֵר
בְּעֲלָמוֹת רַבְבוֹת גִּזֹר אִמְרָה
הִתְשַׁבַּח שׁוֹכְנֵי בֵּתֵי חֶמֶר
תִּפְקִידֶם אֵךְ לְרַגְעִים ?

אֵל מִסְתַּתֵּר בְּמַעְרְכוֹת הַטֶּבַע
מִמַּעַל וּמִתַּחַת, בְּכָל פְּנֵה וּגְבַע
הֲלֹא עַל אַחַת שִׁבְעַת
תִּשְׁמֹר מִלְכָּד רַגְלֵי פְתָאִים ?

הַטּוֹב וּמִטִּיב לְכֹל בְּשֵׁר
מִרְף לְכֹל-חַי לֹא יִחְסִיר
הַיּוֹמֵנֵעַ בְּחֶסֶדוֹ רַגְלֵי מְבִישָׁה
לְהוֹצִיא מִמַּאֲסָר וּבֵתֵי כְלָאִים ?

עוֹרֵי גַפְשֵׁי בְּרַכֵּי הַיּוֹצֵר
לְאֶלֶף דוֹר חֶסֶד נוֹצֵר
לְהוֹשִׁיעַ יְדוֹ לֹא תִקְצֵר
בְּקָרוֹב אֵלַי מְרַעִים.

אֵיחָל — וְתוֹחַלְתִּי לֹא נִכְזָבָה,
הַשָּׁמַשׁ בָּאָה, עוֹדָה שָׁבָה,
וְאוֹר תִּקְוֹתִי לֹא בָבָה,
עוֹד אֶקְצוֹר בְּרֵנָה זְרָעִים.

עוֹד אֶחְזֶה גָּאוֹן גִּפְלֹאוֹת,
מִצְבֵּא הַיְקוּם אֲרֹאֶה נוֹרָאוֹת,
אֵיךְ בֵּין מְצָרִים שָׁם תּוֹצְאוֹת,
עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה לְמוֹבִים וְרָעִים.

חַי אֲדַנּוּ שְׂגִיָּא גְבוּרוֹת,
לְכֹל חַי יַדַּע סְפוּרוֹת,
אֵיךְ רֵאִי מִסְפֵּר דוֹר דְרוֹת,
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הֵם נִקְרָאִים.

עוֹד זֶרַע בְּרֵךְ לְחַיִּים
יִתֵּן אֱלֹהִים מִמֶּלֶךְ הַשָּׁמַיִם,
עַל נִגְעֵי לֵב יִפְרוֹשׁ כְּנָפָיִם,
וְגַם רַעְכִּים בְּלָחֵם נִשְׁפָּרִים.

אִם אֲוִבְדִי עֲצוֹת בְּנֵי אָדָם,
גְבוּרַתְכֶם נִשְׁתָּה וְאַזְלַת יָדָם,
מִחֲבֵשׁ עֲצוּבוֹתֶם שׁוֹכֵן קֶדָם,
וּמִבֵּית הָאֲסוּרִים מוֹצִיא נִדְכָּאִים.

ברעסלוי $^{31}/_{10}$ שנת 1863 (תרכ"ג).

3.

לְשִׁלְמָה.

(כיום הלדת אבי מ"ח לעומה, ואחרי אשר נרפא ממחלתו המסכנת, לייפציג, שנת 1866 תרכ"ו).

שָׁגִיא גְבוּרוֹת,
וּמְשַׁבֵּיעַ לְכָל־חַי.
(תהלים קמ"ה ט"ו).

יֹשֵׁב בְּסֶתֶר עֲלִיוֹן,
מְתַלֵּוֹן בְּצֵל חֶבְיוֹן,
רֵם עַל כָּל־דְּעִיוֹן,
וּמַעֲיִנִי כָל־חַי.
(איוב כ"ח כ"א).

וְיָמִי בָּא בְּסוֹדוֹ,
וְיָכִין כְּבוֹד הוֹדוֹ,
וְלֹאֲשֶׁר בִּידוֹ
נִפְשׁ כָּל־חַי ?
(איוב י"ב י"א).

וְאֵיךְ יִדְבַר פְּתֻחוֹבוֹת,
כָּזָב וּמְדַוְּחוֹת,
כְּתוֹכֵן רוֹחוֹת,
לְחַרְף אֱלֹהִים חַי ?
(מלכים ב' י"ט ד').

שָׁשׂוֹן טָמוּן בְּחֶבְי,
בְּיוֹם הַלְדַת אָבִי,
וּבְשָׂרֵי וּלְבִי,
יִרְגְּנוּ אֶל־אֵל חַי !
(תהלים פ"ד ג').

עֲמַרְתָּ רֵאשִׁי,
שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי,
רִכְבִּי וּפָרְשִׁי,
עוֹד אָבִי חַי !
(בראשית מ"ה ג').

אִז אַחֲכֶם וְאַתְּבוֹנָן,
כְּלִיוֹתַי אֲשַׁתְּוֹנָן,
מִה־יִתְּאוֹנָן
אָדָם חַי ?
(איכה ג' ל"ט).

הַקּוֹרָא הַדּוֹרוֹת,
וַיִּזְצַר הַמְּאוֹרוֹת,

אָז תִּפְּשׂוּם חַיִּים,
כָּל־יָמֵי אָדָם אֲשֶׁר־חַי!
(בראשית ה' ז').

שׁוּבָה אוֹצֵר נַחֲמָה,
וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד,
אֱלֹהֵי צִוְה וַיַּעֲמֹד,
לוֹ אֲב־שְׁלוֹם חַי!
(שמואל ב' י"ט ז').

וְאִם עַל בָּנִים,
בְּחֶבְרֵת רַעִים נְאֻמָּנִים,
יִשְׁמְחוּ בְּאֵב בְּשָׁנִים,
וְרֵאוּ אוֹתוֹ וְחַי.
(כמדבר כ"א ח').

וַיִּתֵּן מִשָּׁל הַשָּׁמַיִם,
חֵן וְחֶסֶד וְחַיִּים,
מִיָּדוֹ לוֹ קַרְנִים,
וַיַּעֲמֵד־חַי!
(ויקרא ט"ו י').

נוֹדָה בַּמְּקַהֲלוֹת,
לְנוֹרָא עֲלִילוֹת,
וּבִשִׁיר הַמַּעֲלוֹת,
כֹּה לַחַי!
(שמואל א' כ"ה ו').

אֲשֶׁר בְּאִפּוֹ נִשְׁמָה,
אֵיךְ יַעֲרוֹךְ מִלַּחֲמָה,
נֶגֶד הָאָדָמָה
אִם כָּל־חַי?
(בראשית ג' כ').

לְבַמּוֹחַ בְּשׁוֹכֵן קָדָם,
וְלִשְׁמוֹחַ בְּעַמַּל יָדָם,
זֹאת תּוֹרַת הָאָדָם,
וְהַבְּשֵׁר הַחַי.
(ויקרא י"ג ט"ו).

נִבּוֹן בְּלִי מַגְרַעַת,
מִסִּיר עַמַּל וּבְעַם,
אֵךְ מִעֵץ הַדַּעַת
וְאֶבֶל וְחַי.
(בראשית ג' כ"ב).

פְּרַחֵי הַחַיִּים,
כְּשַׁחַק מֵאֲזֻנִים,
וְרוֹבֵץ בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים,
בֵּית מוֹעֵד לְכָל־חַי.
(איוב ל' כ"ג).

וְאִם בְּקָר בְּעַרְבִים,
הַחֲצֻלְחָה תִּפְּרוֹשׁ כְּנַפִּים,

פְּלִיטַת סוֹפְרִים.

(במלאת ארבעים ושמונה שנה לימי חייו).

שָׁנִים יִנְקוּפוּ, חֶלְפָה שְׁנַת מו"ח !
חֶרֶף יָמוּ, אָבִיב חֶלְדֵי נוֹצָה,
יִשְׁלַג רֵאשִׁי, וַיַּעֲלֶה קָרַח,
יָמִים יִדְבְּרוּ וְאֲנִי עֵיף כַּח !
וּמִי הַצָּפוֹן יִגְלֶה, וְנַעֲלָמִים מִפְּעֻנֹת,
אִם וַתֵּן בְּקָרָה, וְלִקְוֵן יָפֵת,
וְלִמְחַרְתּוֹ הַשָּׁמֶשׁ עָלָיו זָרַח ?
אֶךְ לִבִּי עוֹד עֵר, לֹא נָס לֵת,
רוּחִי עֲמָדִי, אֲנִי מִתְעַבֵּר וּבּוֹטָח,
אֵיחָל לְנוֹב בְּשׁוֹבָה, וְלִמְצֵא מְנוּחַ,
תּוֹרַת עַמִּי שֶׁעֲשׂוּעֵי וּמְשִׁיבַת רוּחַ,
וְתִתֵּן עֵז וְעֲצָמָה, לְחֹגֵר וּמִפְתָּח.
אֶךְ הַדְּאָגָה בְּלִבִּי אֵין לְהַשְׁבִּיחַ !
הוּא גּוֹרֵל הַסּוֹפְרִים מֵעַם הָרוּחַ,
הָאוֹכְלִים לָחֶם עֲצָבִים, וּבְחֶפְזָם פִּיחַ !
וּבְמִשְׁלַל אֶפְסִיר פִּי, וְהוּא יַעֲיֵד וַיּוֹכִיחַ:
הִנֵּה הָאָבֶר אֶת־אַרְצוֹ פּוֹלַח,
יֵצֵא לַפְּעֻלוֹ עַדִּי עָרֵב וּבִלְבַב שָׁמַח

יִשְׁדַּד אֲדָמְתוֹ וּתְלַמֶּיָּהּ בְּמַעְדַּר יִפְתַּח,
 יַעֲקֹד כָּל־מְקֻשָּׁה, כָּל־קוֹיץ וְחַח,
 הַרְגָבִים יִשְׁחַק וְלַגְזוּרִים יִנְתֵּחַ,
 וַיִּזְרַע זֶרְעוֹ לְמִינוֹ וְכָל פְּרֵי צוּמָת,
 יִצְהַל פָּנָיו מִכָּל־דָּשָׂא וְכָל־שִׁיחַ,
 וַיִּרְגֵן לִבּוֹ כָּל־חֲצִיר וְצִיץ פּוֹרֵחַ,
 נִשְׂא אֱלֻמוֹתָיו וְזָמַר וְרָנָה פּוֹצֵחַ,
 אִם בְּשַׁל קָצִיר וְעַת הָאֶסְפָּה וְסָפִית,
 וַיִּמְלֵא הַהַרְגוֹת כָּר, וַאֲזַצֵּר אֶסְמוֹ בְּמוֹחַ,
 וְהִבִּיאֲרַפּוֹתָיו וַגְּדֵרוֹתָיו בְּמַסְגֵּר וּבְרִיחַ,
 חַג לְהָאֲדוֹן! וּבִשְׂר בְּהֶמְתּוֹ לְעֵינָיו מְכוּחַ,
 עַל הָאֶח שְׁפוֹת הַקְּלַחַת, וְהִסִּיר נְפוּחַ,
 יוֹדוֹ וּמְסָרְפוֹ יִתְהַלְלוּ בְּבַבִּית מְרוּחַ
 וְלֹא נִשְׁמַע אֵד קוֹל תּוֹדָה וְקוֹל מִשְׁבַּח,
 וְאֵיךְ מִתּוֹקָה שְׁנַת הַהוֹזָה בְּעַרְשׂוֹ סְרוּחַ!
 אֲמַנֵּם בְּנַעֲיָמִים חֲכֵלוּ, הַגְּבַר צוֹלַח! —

וְלַעֲמָתוֹ הַסּוֹפֵר, הַזֶּרַע בְּדַמְמָה וַיִּקְצוֹר רוּחַ:
 בְּחֲדָרוֹ הַקָּמֶן וְהַצֵּר, מַעֲלָה צַחְנָה וְאַבְק פֶּרֶחַ
 הַיָּד כְּתֻבָּת, הַסֵּפֶר פְּתוּחַ, וְהָרֵאשׁ שִׁחַח,
 לֹא יִשְׁבוֹת מִמְּלֵאכֶתּוֹ, יַעֲמוּל, יִמְרִיחַ,
 יוֹמֵם יִהְיֶה בְּתוֹרְתוֹ וְגַם כְּלִיל לֹא יָנוּחַ,
 גַּר תָּמִיד בְּלִבּוֹ, כְּשִׁלְהֶבֶת־יָהּ מִתְּלַקַּח.

ובהיכל הספרות מקריב דמו על המזבח!
 לא שמן חלקו ובנפת צופים משוח,
 הכים רק ויחסר כל-שלל ומלקוח,
 הכשר לא יובא לפיו מבית המטבח,
 ועל כן לא יברך על הזבוח,
 אך להם יבש מאכלו ודג מלוח;
 ואם נמצא בכליו גם ירק ותפוח,
 חובר חברים, בותב, מגיה ומנסח,
 וישעו ויחפצו לראותם חרות עלי לוח! —
 ויום בשרה היום ויתענג על המשלוח,
 היום יגדלנו! ספרו מודפס, ולפניו שמוח,
 ויביא לבתי ישראל מעשה-רוקח! —
 אך אין להוציא מים מפלע וצחית,
 ואין קונים לספרו, ואין איש לוקח! —

ברבות הימים תפקחנה עיני הרעה-הרות,
 כי אין זכרון לספרו, ונשפח שכת,
 כי בנה ביתו על יסוד תהו ומית,
 סר וזעה, ודמו סחרחר יסער וירתיח,
 ואז האמלל בצר לו מר יתייבח,
 וגם במרומים יתאונן ודברים מפית! —
 ואחריתו? כעני הרגיל, או עור ופסח,
 מבקש להם על מפתן כל-פתח פתוח!

תַּחֲנוּנִים יִדְבַר רִישׁ נְאֻנָּה וְגוֹנָה,
וְהַעֲשִׂיר יַעֲנֶה עֲזוֹת, וְלִבּוֹ יִקְשִׁיחַ.
כִּי לֹא לְעוֹלָם חֲסִדוֹ וְהַמּוֹב זֹנֵחַ! —

וְלֹא דָנִי שְׁאַלְתִּי וּבִקְשָׁתִי שִׁיג וְשִׁיחַ,
וְהוּא רַחוּם יִכַּפֵּר עֲוֹן וַיִּרְבֶּה סְלוּחַ:

מִדּוּעַ מִהֲאֹבְדִים וְנִדְחִים דַּעְתּוֹ מְסִיחַ,
וְלֹא יִקְבֵּא דְרוּר, וְלֹא סוּרִים פִּקְחֵקַח?
זוֹ תוֹרַתּוֹ, וְלִנְזוּמֵרֵי בְרִמּוֹ הַשֶּׁבֶר מְקַפֵּחַ?
וְלִמֵּי יְנוּסוֹ לְעֵזְרָה, אָנָּה יִבְרַח בְּרַח?
מִדּוּעַ עֲלֵיהֶם גָּזַר דֵּינוֹ מְתוּחַ?
הֵי צָפוֹ לְנֶאֱלֶה עַד יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ? —

הַחֹנֵן לְאָדָם דָּעַת וְעוּרִים פּוֹקַח,
יִפְתּוֹר נָא חֵידָתִי, בְּיָדוֹ מְסוּר הַמִּפְתָּח!

לִיפְצִיג $^{81}/_{10}$ שְׁנַת 1872 (תּרל"ב).

מְגִלָּה פְּתוּחָה.

לידידי הד"ר לודוויג פהיליפסזאן, בהמלאות לו יובל שנים מיום
זחל למשוך בקסת סופרים (50 יאהריגעס שריפטשטעללער-יובילעאום).

פִּיּוּ וְעֵמוֹ,	בְּמִלְאֲכוֹת שְׁלוֹחַ,
מְשַׁעֲנֵתוֹ וְשִׁבְמוֹ,	סִפְרֵי הַפְּתוּחַ,
וְדָבָר בְּעֵתוֹ,	לְאִישׁ הָרוּחַ,
חֲדָשִׁים לְבָקָרִים.	לְהַמְגִיד מִיִּשְׂרָאֵל.

יָדִיד אֵל,	בְּרוּךְ הַנֶּבֶר,
וְלִבֵּי יִשְׂרָאֵל,	חֲלוּץ עֵבֶר,
מוֹדֵעַ וְגוֹאֵל,	לִבֵּי עֵבֶר,
לְקַבֵּץ הַנְּפֹזִים.	וְדוֹגֵלם הַרִים.

וַיְהִי כִּנְחַ	בְּשָׁנוֹת חֲמִשִּׁים,
עָלְיוֹ הָרוּחַ,	מִפְּעֻלָּיו מְקַדְּשִׁים,
חֹזֵר וּמְפַתֵּחַ,	יְשָׁנִים וְחֲדָשִׁים,
יָרַד לְשַׁעֲרֵים.	מְגִלּוֹת סִפְרֵים.

לְתוֹלְדוֹת דוֹר,	יֵצֵא בְּנִבְרָתוֹ,
קָרָא דְרוֹר,	בְּטַל שְׁחָרוֹתוֹ,
„וַיְהִי אֹר“	וּבִפְרֵי תְבוּנָתוֹ,
בְּקוֹל שׁוֹפְרֵים.	רֵאשִׁית בְּכוֹרֵים.

בְּאַהֲבָה מְסֻתֶּרֶת,
אֶעֱנֶדָה כְּתֵרֶת,
וְהַגְדִּלָה וְהַתְּפַאֲרֶת
לְרַעַה עֲדָרִים.

בְּרוּךְ וּמְבֻרָךְ,
גְּדוֹל הַעֲרָךְ,
תָּם דְּרָךְ
וְרֹאשׁ הַנְּטָרִים.

בְּחֻלְקֶךָ שְׂמַח,
רֶכֶב וְצִלָּח,
וְאוֹרְךָ יִזְרַח,
לְדוֹר דּוֹרִים.

עֶמֶד בְּפָרִיץ,
מִבֵּית וּמְחוּץ,
לְקִרְאֵת עָרִיץ,
וּבֵין הַמְּצָרִים.

לְהוֹצִיא לְרוּחָה,
הַשָּׁה הַנְּדָחָה,
וְלַחֲפוּךְ לְשִׁמְחָה,
תְּרוּעַת שְׁבָרִים.

קָבַל בְּרַכְתִּי,
וּרְצֵה מְנַחְתִּי,
אֵת שְׁפָתִי,
אֲשִׁלֵּם פָּרִים.

לייפציג שנת 1877 (תרל"ז).

6.

מִכְתָּב גְּלוּי.

להחכם המפואר וזקן בשנים וחכמה מוה"ר לעאפאלד דוקעס נ"י
בהגיעו לשנות שבעים, ביום י"ב שבט תר"ם, פרשת שירה. —

שֵׁא מִכְתָּב־שְׁלוּמֵי וּדְרוּךְ מְסֻלָּה,
לְגוֹה תְּחַלָּה, מְשַׁכֵּן אִישׁ מְעַלָּה,

וְיוֹם בְּשֶׁרָה הוּא בְּהַמּוֹן וְהַמוֹלָה,
בְּהַתְּאַסֵּף רְאִישֵׁי עַם וְנִכְבְּדֵי הַקְּהָלָה,
בְּאַהֲלֵי הַתּוֹרָה וְהַחֲכָמָה מִיַּחֲדֵי סִגְלָה,
עַת שְׁנוּתָיו בְּמִסְפָּר שְׁבָעִים מְמוֹלָא.
דְּבַר אֱלֹוֵי נִכְבְּדוֹת, הִנֵּה לִי לְמַלְאָה,
לְקָדֶם פָּנָיו בְּתוֹדָה, בְּבָרְכָה וְתַחֲלָה,
לְהַעֲבֹד מְלֹאכֶת הַקֹּדֶשׁ וּמַרְבָּבִים דְּגוּלָה,
וּכְפָתוֹ רַעֲנָנָה עַל מַיִם רַבִּים שְׁתוּרָה.

הוּא הַמוֹצִיא "חַרוֹזֵי פְּנִינִים" מִנְּכַבְי יָם וּמְצוּלָה,
"גִּחְלַת קְדוּמִים" בְּבִתֵּי עֶקֶד חֲתָלָה,
"וְקַבֵּץ עַל יָד" וְגַנְזֵי סִפְרָה, בְּתַב וְסִפְרֵי מְגִלָּה,
וּפְלִיטַת סוּפְרִים מְזוּהָב אוּפִיר לֹא תִסְלָא,
הוֹצִיא מִחֲשֶׁךְ לְאוֹר, וּמִמְאֹסֶר לְגִלְגָּלָה!
לְחַנֵּן לְאָדָם דָּעַת אֲנִי תַפְלָה,
וְיַעֲמִדְ-חַי לְיָמִים רַבִּים, גְּדֻלַּת־הַפְּעֻלָּה,
וְתַנְבֵּר בְּעֵז וְיִתְנַעַר בְּסוּפוֹ כְּבִתְחֻלָּה,
לְהַפְיֵץ סִפְרֵי מַדְעָה בְּעֻצָּה וְתַחֲבֻלָּה,
וְיִזְקִין וְיֵאֲשֶׁר בְּאַרְצֵן, כַּח לְחַי וְלִגְדֻלָּה!

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹתַי.

(ברכה על המונגה, בהשיגי הנליון האחרון המודפס מספרי : «קורות הפלוסופיאה החדשה» (ח"א) : וביום מלאת לך ששים ושלש שנה).

וּנְחַדְשִׁים מְקֻרֹב בָּאוּ,
לֹא שָׁעֲרוּ הַקְדְּמוֹנִים.
אֲנֹכִי יֵצְאתִי לְשׁוּחַ
לְרוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפְנִים,
לְרַעוֹת בְּפִרְדֵּם הַחֲכָמָה,
עַת הַנִּצְוֹ הַרְמוֹנִים.
וְלִמְצוֹא בְּפוֹרָה בְּעֵנְבִים,
בְּחִקִּירוֹת אֵינְדֵּא-גְרַמְנִים.
לְמַדְתִּי בִּינוֹתַי הַגִּיתִי,
בְּלִי חֶשֶׁךְ וְרַפְיוֹנִים,
וְעַל יָם הַפְּלוֹסוֹפִיָּא
הַגִּיוֹנִי נִפְשֵׁי חוֹנִים.
מִכָּל-אָדָם הַשְּׂבֻלְתִּי,
מִסְפָּרֵי קֶדֶשׁ וְחִיצוֹנִים,
מִנְּגִי חֲמוֹד וְשׁוֹשְׁנִים,
זֵרִיתִי הַסְרָבִים וְהַפְּלוֹנִים.

תָּם וְנִשְׁלָם פְּעָלִי,
חֲרוֹת עָלַי גְּלִיוֹנִים,
בְּרוּךְ הַחוֹנֵן דַּעַת,
אֵל עֲלִיוֹן הַעֲלִיוֹנִים,
הַנּוֹתֵן לִיעָף כַּח,
וְעֲצָמָה לְאֵין אוֹנִים.
אֲזַכְּרָה חֲלִיפוֹת צָבָאִי,
בְּמִשְׁךְ הַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים,
עַד בָּאִי בִימִים
לֹא טוֹבִים הָאֲחֵרוֹנִים.
בְּמָה הִשְׁתַּנּוּ הָעֵתִים,
וַיִּלְדֵי יוֹם הַשָּׁנִים,
בְּמָה הַתְּנוֹסְסָה הַהִשְׂבָּלָה
בְּחֲכָמוֹת, מַדְעִים וְנִסְיוֹנִים,
בְּמָה פְּנִינִים הָעֶלּוּ
מִנְּכִבֵי יָם הַגִּיוֹנִים ;

וְאֵלֵיכֶם קוֹרְאִים, עֲתִירְתִּי,
רַשׁ יְדַבֵּר תַּחֲנוּנִים,
קַבְּלוּם בְּאַהֲבָה וְרִצּוֹן,
כִּי בְּאַהֲבָה נִתְּוֵנִים.

יָפֶת בְּאַהֲלֵי שָׁם,
הֵם אֲבֵנֵי זְכוּרִים,
וְאִם תַּעֲמִיקוּ חִקְרֵי,
תִּמְצְאוּ פֶשֶׁר וּפְתָרוֹנִים!

וְאֵל תִּמְחָרוּ וְתִחְלִיטוּ,
וּפּוֹחֲזִים כַּמַּיִם וְדוֹנִים,
וּבְפִלְגּוֹת אֲנָשֵׁי שָׁם,
חֹזְקֵי תַבַּל וַיְדַעוֹנִים,
אֵל תִּדְבְּרוּ עֲתֵקוּ,
וְהַעֲוֹלָה עַל דְּמִיוֹנִים,
לְמַנּוּעַ הַטּוֹב מִבְּעֲלוֹי
וְלִדְבַר תְּהוֹ וּבְזִיוֹנִים.

אֵל תַּחֲפֹשׂוּ עוֹלוֹת,
לְסִתּוֹר בְּנֵין הַבּוֹנִים,
כְּדַרְכֵי מִכְתְּבֵי עֲמֹל,
מִבְּקָשֵׁי מוֹמִיִּם וְחֶסְרוֹנִים,

וְכִמּוֹ רָמִים מִקְדָּשֵׁי
בְּנִיתִי כְּהִיכַל הָרַעֲיוֹנִים.

מֵעוֹלָם רַע עָלַי
מֵעֲשֵׂי הַבְּעָרִים וְהַמּוֹנִים,
הַמִּתְעַנְּגִים בְּחַיֵּי בְּשָׂרִים,
וַיִּשְׁפֹּל אִישׁ בַּתַּחֲתוֹנִים.

לְשִׁחּוֹק אֲמַרְתִּי מִהֲלָל,
הַבּוֹז וְהַלְעַג לְגֵאֲיוֹנִים!
כֹּל רַעֲיוֹנֵי לְעַמִּי

לְהִבִּיא גְאֻלָּה וּפְדִיּוֹנִים,
וּלְהַרְיֵק מִכְּלֵי חוֹל,
לְקַדְּשֵׁי לְשׁוֹן תְּלִשׁוֹנִים!

וְאִם חֲכָמָה בְּאָדוֹם,
וּסְפָרוֹתוֹ מִלְּאָה לְגִיּוֹנִים,
לֹא אֶלְמָן יִשְׂרָאֵל,
לְהַבִּין סִפְרֵי נְבוֹנִים.

עוֹדָה תִּהְיֶה שְׁפָתוֹ,
וּבְבִיתָהּ צִפּוֹן מִמְּמוֹנִים,
לְהָשִׁיב לְמָרוֹם כְּסֻאָהּ,
גַּם בְּשִׁבְתָּ תַּחֲכִּמוֹנִים!

דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְנִכּוֹנִים,
וְאִם יִבְרַכּוּנִי מִזְבֵּיִם,
וּבְהִלָּל וּבְרוּךְ עֲוֹנִים.

אִז יִחַדְשׁוּ שְׂשׂוֹנֵי,
לְקַבֵּל בְּרָצוֹן וְרִשְׁיוֹנִים,
וְהָיָה זֶה חֵלֶק
מִשְׁפָּרְתִּי, אֶלֶף מִזְבֵּיִם. —

וְלַהֲעֲלִים עֵין מִיָּקָר,
וּמִפְּלִחֲמוּדוֹת וְיִתְרוֹנִים!

וְאִם מְשֻׁגָּה בְלִשׁוֹנִי,
אִז חֶסְרוֹן בְּכִשְׂרוֹנִים,
שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין,
וְהָיָה בְדִין מִתּוֹנִים!
וּבְמִצְאָה אֶחָד מֵאֶלֶף.

לייפציג 31/10 שנת 1887 (תרמ"ז).

8.

הַגִּיזוֹן נִפְשִׁי.

(במלאת ששים וארבע שנה לימי חי.)

הַיּוֹם מָלְאוּ לִי יְשׁוּשִׁים וְאַרְבַּע שָׁנִים!
תִּכְלָה הַתְּקוּפָה עִם קְלָלוֹתֶיךָ,
סִפְרֵי וְהַגִּיזוֹנֵי הַמָּחָה לִי הַפְּנִיִּים! —
תִּחַל שְׁנַת ס"ה עִם בְּרִכּוֹתֶיךָ!

גִּנֵּי חֲלָשׁ, פָּחִי דָל, אֶסְפוּ הַמְּאֲרוֹת!
תַּחֲלֵתִי מִמְּשֻׁכָּה — הַעוֹד אָבִא לְגִבּוֹרוֹת?

רבות צָרְרוֹנֵי מְנַעֲרֵי עֲצָמוֹ דְאֶגוֹתֵי!
אֶךְ רוּחֵי עֲמֻדֵי רַבּוֹת מַחֲשֻׁבוֹתֵי! —

הַתְּקֵנָה פְּזֻבָּה — עוֹלָם הַשֶּׁקֶר!
נַחֵם לְנַפְשׁ אֶךְ הַגִּיּוֹן וְהַקָּר! —

תְּמוּרָה — הִיא שׁוֹלֶמֶת בְּחֶלְדִּי!
מִקְרָה — הַמְּנַחֵל גַּם שָׁב וַיֵּלֶד! —

אִם לֹא תִתְעַצֵּב אָדָם וּבֵל תִּשְׁמַח שְׂמֵחַ,
אִז תִּתְנַחֵם — וְתִמְצָא לְנַפְשׁ מְנוּחָה.

מִי לֹא יִשְׁבַּע עָמֹל, מִכְּאוֹב וּכְעֵס?
אִין תִּעֲנוּג — רַק בְּצֵל תּוֹשֵׁיָה וְדַעַת!

לִיפְצִיג $31/10$ שְׁנַת 1888 (תַּרְמ"ח).

9.

עוֹלָם הַשֶּׁקֶר.

(במלאת ששים וחמש שנה לימי חייו).

הַנְּנִי צוֹפָה עַל מְעַשֵׂי הַדּוֹר,
הַמְתַּפְּאָר בְּהַשְׁכֵּל וַיְדוּעַ, הוֹלֵךְ וְאוֹר,
וּמְכַנֶּה בְּשֵׁם: „צוּעֵד קְדִימָה וְנֶאֱוֹר!“
אָדָם מְתַחַלֵּל בְּמַתַּת שֶׁקֶר!

(משלי כ"ה י"ד).

הַתְּבוּנָתִי עַל הַמְּחִיזָה, הַהִשְׁלָלָה הַמְּפֹאָרָה,
וְהַשְׂתוּמְמֵתִי עַל הָעֲלִילָה, וְדַרְכָּהּ נִסְתָּרָה,
כִּי נֶחְלוּ שָׁקֶר, וְהָאֱמֶת נֶעְדָּרָה,
וְשָׁנֵאתִי כָּל אוֹרַח שָׁקֶר !

(תהלים קי"ט קכ"ח).

אִם שְׂרִידִים נִמְצְאוּ, פְּלִיטַת נְבוּנִים,
אֲנָשֵׁי אֱמֶת וְתוֹשִׁיָה, אֱלֹהֵי הַבּוֹנִים,
אֲשֶׁר הִמָּה רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפְנִים —
וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שָׁקֶר !

(שמות ה' ט').

אֵךְ מְאֹד מִצָּעַר מִסֵּפֶר הָאֲחֵרוֹנִים,
וּכְמוֹ מִדְּלִי נֶחְשְׁבוּ נֶגֶד הַהִמּוֹנִים,
אֲשֶׁר אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְעֵינֵיהֶם זֹנִים,
וְלִמְדוּ לְשׁוֹנֵם דְּבַר־שָׁקֶר !

(ירמיה ט' ד').

אִם הָאָרֶץ תִּחְנַף תַּחַת יוֹשְׁבֶיהָ,
צָדֵק וּמִשְׁפָּט לֹא חָצְבוּ עֲמוּדֶיהָ,
אִז הַהִשְׁפָּלָה כּוֹזֶבֶת, תִּשְׁחִית דְּרָכֶיהָ,
הָרָה עֵמֶל וְיֵלֵד שָׁקֶר !

(תהלים י' טו').

אֲנִישֵׁי הַחֶסֶד נֶאֱסָפוּ, פֶּסוּ אֱמוּנִים,
שׁוֹחֲרֵי מִדָּע וְחֻכְמָה בְּצָרָה נִתּוּנִים,
הַעֲשִׂיר יַעֲנֶה עֲזוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנִים,
וַיִּמְנֹו יָמִין שֶׁקֶר !

(תהלים קמ"ד ח')

הַשְּׁלֹוִים וְשֹׂאֲנָנִים בְּבִירֵי לֵב וְאַכְזָרִים,
מִדְּשֵׁנֵי עֲנָג וְחוֹמְדֵי חַיֵּי בְשָׂרִים,
וַיִּשְׂרֵי רוּחַ רַעֲבִים וּבְלֶחֶם נִשְׁפָּרִים,
כִּי לַנְּדִיב שְׁפַת שֶׁקֶר !

(משלי ז' י"ז)

וְהָאֵיתָנִים, הַשָּׂרִים, וְרוֹזְנִים שׁוֹכְנֵי אֲרָמוֹנִים,
תַּחַת לְחֶקֶל מִשְׁאֵת עֵם הַמִּתְאוֹנְנִים,
בְּמַקַּל חוֹבְלִים יוֹסִיפוּ מִכְּאוֹב וַיִּגְזְנִים,
כִּי־שֶׁקֶר תִּרְמִיתֶם !

(תהלים קי"ט קי"ח)

בְּצֵאת הַגְּדוּדִים אֶל שִׂדְה־קָמַל,
וּסְבֵל הַמַּעֲרָכָה קָשָׁה, כְּכֹד הַנִּמְלֵל,
שְׁלוֹם יִדְבְּרוּ, וְאַמְרָתֶם תִּזַּל בְּפֹל —
וְשֶׁקֶר רְדְפוּנִי !

(תהלים קי"ט פ"ו)

לְפִתְחֵם חֲרָצְבוֹת רֶשַׁע יַחְלְצוּ חוֹשִׁים,
אֲנִיוֹת שָׁם יִהְלְכוּן לְאֶרֶץ חַבּוּשִׁים.

וְעַל גַּבֵּי אַחִיהֶם לְמַעַנְיֹתֶם חוֹרְשִׁים,
שְׁפֹתוֹתֵיהֶם דִּבְרוּ שֶׁקֶר !

(ישעיה נ"ט ג').

נִכְתָּם עֵוֹן הַדּוֹר עַל הַלּוֹחֹת,
מִתְהוֹלֵל וּמִשְׁתוֹלֵל בְּרַעוֹת רוּחַ וּמַדּוּחֹת,
וַיִּשִׁית אֵיבָה בֵּין עַמִּים וּמִשְׁפָּחוֹת,
לְחַבֵּל עַנּוּיִם בְּאִמְרֵי שֶׁקֶר.

(ישעיה ל"ב ז').

וְאֵלֶּה הַכִּתְּוִנִים הַמִּתְקַדְּשִׁים נַחֵשׁ יִנְחָשׁוּ,
רְחוּקִים מִצְדָּקָה וּבְאֱלֹהֵי הָאָמֶת יִכְחָשׁוּ,
פִּיהֶם כְּזָב וּמְרֻמָּה וְאָוֶן יִרְחָשׁוּ,
קִמּוּ עַדֵי שֶׁקֶר !

(תהלים כ"ז י"ב).

כֹּל אָדָם כְּזָב, לֹא יִתְבוּשָׁשׁוּ,
כִּי יִשְׂאוּ נְשִׁים, הַנִּזְדָּה יִרְכָּשׁוּ,
יִשְׁתַּחֲווּ לְעַגֹּל זָהָב, לֹא יִתְקַדְּשׁוּ,
שֶׁקֶר הַחֵן וְהַבֵּל הַיָּפִי !

(משלי ל"א ל').

וְאִם־פָּסוּף פּוֹתְבֵי עֵמֶל וּמִנְיָדֵי חֲדָשׁוֹת,
יְדֵי עֲרוּמוֹם לְכָל חִפְּזֵי גְדָרְשׁוֹת,
קֶסֶת רַמְיָה בְּיָדָם לְצוּרֵי נִפְשׁוֹת,
שֶׁקֶר סוּפְרִים !

(ירמיה ה' ח').

מַהֲלֵל אוּ מְקַלֵּל פְּלוֹנֵי הַסּוֹפֵר,
וּלְנֶפֶשׁ הָרוּחָה שְׁלֹמֹנִים יִגְתֵּן כִּפֹּר,
יִגְבִּיר לְשׁוֹנוֹ וַיְרִים קוֹלוֹ כַּשּׁוֹפֵר,
וַיִּפְיחַ בְּזֹבִים עַד שֶׁקָּר !

(משלי ו' י"ט).

וּמִי יַעֲמֹד בְּסוֹד הַשּׁוֹנִים הַנִּפְלְאִים,
וַיִּבִּין דַּרְכֵי הַמּוֹרִים בְּמוֹשֵׁב הַמַּדְעִים,
וְהַבּוֹנֶה וְהַסּוֹתֵר כְּעַדֵי זֶמְמִין נִשְׁמָעִים,
וַיִּתְעוּ אֶת עַמִּי בְּשִׁקְרֵיהֶם ?

(ירמיה כ"ג ל"ב).

בְּשֵׁם הַחֲקִירָה וְהַכְּפִירָה דוֹרֵשׁ פְּלוֹנֵי,
בְּשֵׁם הָאֱמוּנָה יִתְקַנָּא מוֹרֵה אֱלֹמוֹנֵי,
וְשִׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים בְּשִׁבְתַּת תְּהַכְּמוֹנֵי,
וְאוּלָם טוֹפְלֵי שֶׁקֶר !

(איוב י"ג ד').

וְהִנֵּה יִפְלֵא הַדָּבָר לְאָזֵן שׁוֹמְעַת,
מִי יִצְדַק בְּמִשְׁפָּטוֹ וַיַּחֲזֶה דַעַת,
לְמִי תִיִּתְרוֹן וּלְמִי תַחֲסֵרוֹן וּמִגְרַעַת,
וְנִבְיָא מוֹרֵה שֶׁקֶר ?

(ישעיה ט' י"ד).

וּרְאוּ אֶת־עַמְלָנוּ, אֵלֵינוּ הַבְּנִים,
יִפְנוּ לְלַמּוּדֵם עֲרָף וְלֹא פָּנִים.

יִצְחָקוּ הַנְּעָרִים, חֲפָצֵי קִרְבוֹת וּמְדָנִים,
וְשָׁקֵר נִחְלוּ !

(ירמיה י"ד י"ט).

וְעַם עוֹלָם אֲשֶׁר רַחַם אֲרַחֲמָהוּ,
מִבַּיִת וּמְחוּץ גּוֹרֵל מֵר חֲלָקָהוּ,
וּמִבְּלֵי הַדַּעַת לֹא יִשְׁכִּיל יִדְיָהוּ,
וּמִכֹּסֶּה שִׁנְאָה שִׁפְתֵי־שָׁקֵר.

(משלי י"י י"ח).

מֵאֲשֶׁרֵיו וּמִתְעִיו שַׁחַת הַפְּטִיִּם יַעֲמִיקוּ,
עַם הַפְּלֹאוֹת מֵאוֹצַר תּוֹרָתוֹ יִרְחִיקוּ,
וּזְמוֹרוֹת זֶר בְּכָרֶם יִשְׂרָאֵל יַעֲתִיקוּ,
הַלֵּךְ רוּחַ וְשָׁקֵר !

(מיכה ב' י"א).

גָּדוֹל מַנְשֵׂא עֵוֹן הַחַדְשִׁים וְהַרְבָּנִים,
וּפָצְעֵי אֲהַבְתֶּם לְבַיִת יִשְׂרָאֵל נְאֻמָּנִים,
כֹּל מַעֲשֵׂיהֶם מְקַלְקְלִים וְלֹא כִמְתַקְנִים,
כֹּל עֲשָׂה שָׁקֵר !

(ירמיה ר' י"ג).

וְחוֹטְאִים בְּנַפְשׁוֹתֶם הַתּוֹעִים מִדֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל,
לְהִשְׁכִּיחַ אֶת־עַמּוֹי סְגִלַת תְּפִאָרָה,
שִׁפְתַּת כְּלִילַת יָפִי בַּקֹּדֶשׁ גְּאֻדָּרָה,
יִסְכַּר פִּי דוֹבְרֵי שָׁקֵר !

(תהלים ס"ג י"ב).

מֵאַהֲבַת זָרִים וְכָרוֹנוֹת קְדוּמִים גָּמִישׁוּ
מִמּוֹשָׁבֵנוֹת יַעֲקֹב רִגְלֵי מִבְּיַשָׁר גָּרִישׁוּ
וּמִכָּל תִּקְוָה לְצִיּוֹן נִשְׁקָפָה נֶאֱשׁוּ
לְשָׁקֵר הַנְּבִיאִים נְבִיאִים!

(ירמיה י"ד י"ג).

עוֹד הַפַּעַם אוֹסִיף וְאֶעֱמִיק שְׁאֵלָה:
אִיִּה הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת מִיְסוּד הַפְּעֻלָּה,
אִיִּה מְקוֹם בְּיָנָה וְהַדּוֹר הַנִּעְלָה? —
הַקּוֹסְמִים חֲזוֹ שְׁקָר!

(זכריה י' ב').

הַשְּׁכָלָה כּוֹזֵבָה הִיא, וְכִנְדָר דְּחַוִּיָּה,
מְשׁוֹבָבָה נְצַחַת, סוֹרֶרֶת הִיא וְהוֹמְיָה,
אֵין אֶמֶת, וְחֻכְמַת הַמְּסַבֵּן בְּזוּיָה,
וּמְפָלוֹ עָלַי שְׁקָר!

(תהלים קי"ט ס"ט).

לייפציג 31/10 שנת 1889 (תרמ"ט).

וְזאת לַיהוּדָה. *

אִם בְּרַגְלֵי לֹא אֶעְבֹּרָה לְיוֹם הַפְּקָדָה,
וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ בְּסוּד קָהֵל וְעַדָּה,
אֵל תִּאֲמִין בְּנַפְשְׁךָ נַפֵּשׁ יְדִידְךָ בַּגָּדָה!
עַל כְּנַפְיִם רוּחֵי נִדְדָת וְנַפְשֵׁי בִיהוּדָה,
מִחַר יִהְיֶה הָאוֹת, וּמִקְרָב עֲמוּק אֲנִידָה:
בְּרוּךְ וּמְאֹשֶׁר תִּהְיֶה, נַפֵּשׁ זָכָה וְחַסִּידָה,
כָּל־טוֹב וְחֶסֶד יְסוּבְבוּךָ וַיִּחַפְּרוּ לְאַגְדָּה,
הַכְּבוֹד לְךָ נָאָה, גְּדוֹל בִּתְוֹרָה וּבִתְעוּדָה!
אֵל תִּבְיֵט אַחֲרֶיךָ, עַל מְרַגְלֵי־אֲבוֹדָה, (**)
קִיץ לְכָל־בָּשָׂר, לְכָל־חַמְדָּה חַמוּדָה.
יִשְׂמַח בְּחִלְקָךָ, הַתְּעַנֵּג בְּתַנְשֵׁאֲרֶת, הַמְּחַנְנָה הַכְּבוֹדָה,
וּכְשִׁתִּילִי זֵיתִים הַכְּנִיִם לְשִׁלְחַן הַסְּעוּדָה,
תִּפְאָרֶת זִקְנָה הַמְּשַׁפְּחָה, בְּאַהֲבָה לְלִבְךָ צְמוּדָה,
וְתוֹרַתְךָ שֶׁעֲשׂוּעַ נַפְשְׁךָ, וְאֵל תִּשְׁבּוֹן גְּלַמּוּדָה! —

(* ליום מלאת שנת השבעים ליידיי חביבי הרב החכם המאה"ג מוהר"ר יהודה ליב קאלישער נ"י בעהמח"ס "קול יהודה", בן הרב הח' והגאון הנודע ר' הירש קאלישער ז"ל בטשארן, וברא כרע"י דאבוהו! —

(**) אבדתו שאין לה חליפין, היא פטירת אשתו חיקרה וטובת-לב, ואה"כ גם בנו היקר בעודגו באבו, נוחי עדן.

תַּעֲלֶה בְּרַכְתִּי לְרֵאשִׁי, וְזֹאת תִּפְלְתִי הַיְחִידָה
לְהַחֲתִיף חַיִּים לְכָל־חַי בְּמִסְפָּר וּמְדָה:
לְגַבּוּרוֹת יִשְׁמַע קוֹל מְבִישָׁה, "קוֹל יְהוּדָה" ! —
וְאַחֲתָם בְּבִרְכָה, וְאַצֵּא מִכְבוֹדְךָ בְּהִשְׁתַּחֲוִיָּה וְקִידָה.
לִיפְצִיג ד' אדר שנת 1890 (תר"ץ).

11.

לִידִידִי . . .

בְּאַחוּתָהּ הַצְּעִירָה גַם שְׁנַת ס"ו עֵבֶרְתָּ,
הַיּוֹם יִפְנֶה, וּבַיָּמִים הַתְּמוֹנָה צָלְלָה בְּעִפְרָת !
וּבְרַגְעִים סְפוּרִים לֹא תִתְמַהֲמַה לְבֵא הָאַחֲרָת,
קוֹל פְּעָמַי רַבָּה ! בְּצַעְדֵי עֶנְק מִמַּהֲרָת !
חֲבִי בְּמַעַט רָנַע, אֶת הַמִּיָּה וְסִפְרָת,
הַשִּׁיבִינִי נָא : מָה אֶת לִי מִבְּשֻׁרָת ?
אִם טָנָא פְּרַחֵי חֲמוֹד יָדְךָ מִפְּזֻרָת,
נִחַלְתָּ שְׁפָרָה לִי, בְּחֶסֶד וּבְרַכָּה מְאֹשְׁרָת,
וְאֲשֶׁר בְּדַמְעָה זָרַעְתִּי, בְּרָנָה הַחֲדָשָׁה קִצְרָת ?
אוֹ תִכְזִיב בְּלִדְתָהּ גַם הַשָּׁנָה הַמְּעִבְרָת,
וּכְאַחֲיוּתֶיהָ הַחוֹלְפוֹת אַךְ תִּקּוֹת־שׂוֹא מְעַרְרָת ? —
אַךְ אֵין אִמֵּר וּדְבָרִים, וְתִשׁוּבְתָהּ נְעַדְרָת !

אֶבֶן הַגִּוֹת־רוּחֵי בְּקֶרְבִי פְּנִימָה אִמְרַת :
לְבַל אֹסִיף עוֹד שְׁאֵלָה לְהַלּוֹטָה בְּאִדְרַת,
פְּנֵי הַתּוֹלְדָה כְּסוּ תַעֲלָמוֹת וְהִיא מִתְנַבְּרַת,
אִם אַחֲרַשׁ בְּעִגְלָתָהּ, חִידָתִי אֵינְנָה פִתְרַת ! —

עֹרַת־עֵינַי הִתְמוֹרָה, בְּבֵית הַיְקוּם שְׁרָרַת,
בְּפֶלֶךְ הַחַיִּים הַמְּשׁוֹר רִקְמַת, מִפְּתַחַת וְחִנְרַת,
צְמִיד פְּתִילֶיהָ תַעֲנֵד לְרֵאשָׁה בְּעֶנְק לְגִרְגֵרַת,
אוֹ תִתֵּר צְרוּרָה וְתִגֹּז חֵישׁ הַמְּחַבְּרַת.
חַיִּים בְּרִצּוֹנָהּ, לְבַחֲרֶיהָ חוּט הַשְּׁנֵי מְקַשְׂרַת,
וְרִנֵּעַ בְּאַפָּהּ, תִּנְתַּק הַמְּטוֹה וְלִגְזָרִים גִּזְרַת !
וְמִי יִגִּיד מֵרֵאשׁ הַבְּאוֹת, הַמְּסַנְרֹת בְּמִסְנַרְת,
וְמָה עֶקְרַת־הַבַּיִת בְּשִׁרְיֹרוֹת לְבָהּ בַּחֲרַת,
אֵל אִמָּה תְּכַלְנָה, אוֹ אֵל זָרַת ? —
וְמַה־בְּצַע בְּדָמִי אִם הַזְּקִנָה גִבְרַת,
וְמַה־יִסְכֵּן סֶרַח הָעֵדָף, וּבַהֲמִלְאָה וְיִתְרַת,
וְאִם יַחֲסֵר הַמְּזוּג, אוֹ בַּהֲלַכְת וְחִסְרַת ? —

* * *

בְּסֶבֶךְ שִׁרְעֵפֵי הַיּוֹם מִחֲשָׁבָה מִחֲשָׁבָה גִרְרַת,
סִבְתִּי אֶת־לְבִי לְיֵאֵשׁ מִן הָעֵת הַמְּדַבְּרַת —
וְאִדְרָה עַל שְׁנוֹתַי, לְתַקוּפָה עֲרוּכָה וּמְסַדְּרַת,
גְּלוּי־עֵינַיִם אֲשׁוּרְנָה, תְּמוֹנְנָה בְּלְבִי נִשְׁמְרַת,

לְבִי וּבְשָׂרִי יִרְנְנוּ לְזִכְרוֹן הַעֵת הַנִּבְכָּרֶת,
אֲשֶׁר פָּנִיָּה לְנִגְדֵי תַחֲדַשׁ שִׁשְׁנֵי הַמְּזֻבָּרֶת !
הַיָּמִים יָמֵי הַשְּׂכָלָה, מִעֵפֶר שְׂפִלוּתָהּ מִתְנַעֲרֶת —
אֵךְ לֹא הַהֲשַׁכְּלָה הַנִּמְחָרָה, נִפְתָּלָה וּמִשְׁקָרָה,
אֲמָנָם הַדֹּרֶשֶׁת אֲמֶת וְדַרְךְ תָּם נִצְרֶת,
עֲמָלָה לְמִצְא דְבַר־חֶפְזִי, וְהַטּוֹב מִבְּכָרָה,
וּלְבַקֵּשׁ חֲכָמָה וְדַעַת יְדִיהָ בְּגִבּוּרָה אֲזַרֶת ! —

הִנֵּה בָאתִי בְּבֵית חוֹתְנִי בְּהִתְקוּפָה הַנְּזוּבָרָה,
זֶה דוֹדִי לִי הַנּוֹדֵעַ לְתַהֲלָה וּלְתַפְאֲרָה,
וּסְפָרָיו הַמְּסֻלָּאִים לְוֵית־חַן הֵם לְהַסְפֶּרֶת ! —
נְאֻמֵּי־בֵיתוֹ נְבוֹנִים וְנִכְבְּדִים מִמְרוֹמֵי קָרָה,
בְּנוֹה־תַהֲלָה חֲכָמִי לֵב קָרָאוּ עֲצָרָה,
הַחֲבָרִים מְקֻשְׁיָבִים לְקוֹלוֹ, לְשִׁפְחָה בְּתַפְאֲרָה מְעֻטָּרָה,
פִּיהוּ פֶתַח בְּחֲכָמָה, מִר וּלְבָנָה מְקַטָּרָה,
וּבְשִׁינּוֹ וְשִׁיחוֹ פֶל־נֶפֶשׁ בְּכָבוֹד מִתְיַמָּרֶת ! —
וְלֵב הַחֲכָם לִימִינוֹ אֲשֶׁר טוֹב שְׁחָרָה,
לְכָל־שֵׂאל וְדַרְשׁ, יָדוּ פְשׁוּטָה וְעֹזָרָה,
תּוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנוֹ וְצַדִּיקָתוֹ מִסְפָּרָה, —
עַל מַיִם רַבִּים שְׁתוּלָה הַנֶּפֶן הָאֲדָרָה,
יְדִיעָתוֹ רַבָּה וּמִשְׁטָטָת בְּתַבֵּל וְהַכֵּל סְקָרָה ; —
וּמֵה־עֲמָקוֹ מִחֲשׁבוֹתָיו בְּשִׁפּוּנֵי הַחֲכָמָה הַחֲקָרָה,

בְּכָל־הַנְּגִלוֹת וְהַנְּסִתְרוֹת רוּחַ מְבַיְנָתוֹ הַדִּרְתָּ,
וּבְסֵתוּם־חֻקְמָה דָּרַשׁ בְּעֵין־צַפְיָהּ וּמִבְּקָרְתָּ.—
אָמַנְם אֲשֶׁר־דָּת מְסִינִי בְּלִבּוֹ וְנִפְשׁוֹ הַגִּבְרָתָּהּ,
וּבֵין בְּרַמֵּי זָרִים בְּרַמּוֹ שְׁלוֹ נִמְרָתָּ,
וְאֶהְבֵּת עַמּוֹ וְדָתוֹ, פֶּשְׁלָה־כֶּתֶד־יָהּ בַּעֲרָתָּ!
מְקוֹר חַיִּים תּוֹרַת הַחֻכִּם נוֹדַעַת וְנִבְרָתָּ,
וְאֶת־הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמַלְאָכָה מִוִּבְחָרְתָּ :

עַת בְּבֵית יִשְׂרָאֵל נִרְאָה נִגְעַ בְּבַחְרָתָּ,
"הַחֲדָשִׁים" מְקָרֹב בָּאוּ "לְתַקֵּן" הַדָּת הַנְּמִסְרָתָּ,
בְּרַגְשׁ נִוְסְדוּ יַחַד וּבְלִשׁוֹן גְּדִלוֹת מִדְּבָרְתָּ,
וּבָאוּ בַסּוּד לְהוֹצִיא הַיִּשָּׁן וּמִשְׁמָרְתָּ לְמִשְׁמָרְתָּ,
"וְלִמְעַן הַחַיּוֹת הַעֲצָמוֹת הַיְבִישׁוֹת, וְלִרְפֵּא הַנְּשֻׁבָרְתָּ,
לְרוּמָם "הָאֱמוּנָה" וְלִסְלִסְלָהּ, בְּעֵבֹדָה" הַדְּשָׁה וּמִהַדְרָתָּ";
וּמִלְחָמַת הַדָּת רֹאשׁ הַרִימָהּ, וּפִיָּה פִּעְרָתָּ,
וּבֵא הַכֹּהֵן בְּתַכְחַת מְגִלָּה וְאֶהְבָּה מְסִתְרָתָּ,
וְ"עַל הַמְּכֹבֹכוֹת" מְפִיָּצָה אוֹר וְהַתַּעִים מִיִּסְרָתָּ,
וּכְזָה תִכֵּן הַסִּפְרָה, הַיִּקָּר מִדָּר וּמִחֲרָתָּ :

"הִנֵּה תוֹרַתְנוֹ מִפְּרֹשׁ וְשׁוּם שְׁכָל מִבְּאֲרָתָּ,
"פִּי בְחֻקִּים מוֹבִים וַיִּשְׁרִים לְבָדָה מִתְּפִאֲרָתָּ,
"וְלֹא־שָׁרְנוּ נִמְעָה בְחַיֵּי עוֹלָם הַדֶּרֶךְ הַמִּיִּשְׁרָתָּ,
"וְתוֹרַת חַיִּים וְחֹסֵד כָּל־תְּקִצּוֹת מִפְּשָׁרְתָּ.—

"אך לא "לאמונה" תגבר ומעקרים מטהרת,
"לא במופלא דר'שת, ולא במכוסה מסתתרת,
"חרות על הלכות, וגדר דחוייה צרת!
"זאת תפארתה בדרך, ולראשה תנתן הכרת!
"ומדוע תתגשא על הקהל העדה הפרדת,
"ותרגיז עם המיחדים וריב ומצה מחרתת,
"ואמונתה ועבודתה נכריה, מאמת ודעת נבערת?
"ואם גם את-עיני הפקחים מנקרת,
"ולשמי אמוני ישראל שוחה עמוקה הפרת,
"או בכרת הדת בגזיד עדשים מכרת? —
"נאמנים פצעי האהבה אשר דעת שמרת,
"שפת-אמת תבון לעה, ובקדש נאדרת!

* * *

במחברתו "העלוי" מלחמת האור והחשך מצירת:
שנאת הקנאי להשפלה, במלדת חוין וממזרת,
והשגה באהבתה ובמחשך מעשהו כבא במחברת,
וקנאת כסיל תפריד אלוף ושאר עקרת —
"ויתרון החכמה ונצחונה" במלאכת השב מתארת. —
ב"צפנת פענח" הגדיל לעשות בהחכמה הנסתרת,
פנינים יקרים משבצים במבעות זהב כשרשרת,
ולידעי ח"ן גנזי נסתרות היא אצרת ;

פְּעַלְתוּ זֹאת רַבְתִּי, אֹרֶךְ הַדָּשׁ יִצְרֵת ! —

* * *

אם רַבְתִּי וּפְרָשֵׁי עֲזַבְנִי, הוֹסְרָה הַעֲמֻרָת,
וּבְאֲבָדֵן מִמַּתִּיק סוּדֵי וְהַגּוֹת נַפְשֵׁי נַעֲבָרָת,
גַּם רַעִים אֲהוּבִים נֶאֱסָפוּ בְּעַת הַמְּאֻחָרָת,
וּמֵאֵד מִצָּעַר מִהַמְּחַנָּה הַכְּבוֹדָה הַפְּלִיטָה הַנִּשְׁאַרָת —
אֵךְ לְמִשְׁיב נַפְשֵׁי זְכָרוֹן הַתְּקוּפָה הַנִּנְאָמָרָת
חַתוּמָה הִיא בְּלִמּוּדָה, וּבִשְׁנוֹת יוֹבֵל מְגֻדָּרָת,
אֲשֶׁבְעָה בְּהַקִּיץ תְּמוֹנָתָה, וְאֶבְרַךְ עַל הַמְּגֻמָּרָת ! —

* * *

הַתְּסוּב עַל צִירָה, וְעוֹד חֲלִילָה חוֹרָת ?
וְאִם תְּכוֹנַת הַזְּמַן לְחַדֵּשׁ פְּנֵיהָ מְכַשֶּׁרָת,
אוֹלָם לְנַפְשֵׁי — לֹא תִשׁוּב הָעַת הַמְּאֻשְׁרָת ! — —

לייפציג, 31/10 שנת 1890 (תרנ"א).

תוכחת מגילה (*).

להסותר בנין הזקנים הפרושים ואנשי הותיקין, ובונה עולם התחו הנקרא עולם התקון, וחזקה שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מסוכן).

יַעֲזֵב לְהַפִּיר	לְצַבּוֹת בְּטוֹן,
וְלַחְרוֹם גְּדָרִים.	בְּאֵי הַשָּׁטוֹן,
יִסְפֵּר אֶל חֵק,	לְגִינֵר הַקָּטָן,
וְכָל־הַפְּקָדִים יִפְקֹד,	בֵּין הַמְּצָרִים.
וּפְיוֹ מְלֵא שְׂחוֹק	הַמְּפַתֵּחַ וְחֵגֶר,
לְהַתִּיר אֲסוּרִים.	אֲבָרָהֶם גִּינֵר,
בְּעִזְבוֹרָתוֹ בְּעַלֵּי תִלְמוּדָא	נַעֲשֶׂה קַטְנוֹר,
שׁוֹנֵי הַלֵּכָה וְאַגְדָּה,	וּמַתְעָה בְּאֲמָרִים.
הַמָּה רֵאשֵׁי הַעֲדָה,	בְּמִגְלַת סֵפֶר
הַעֲזוּמָדִים עַל מִשְׁמָרִים.	וְאֲמָרֵי שִׁפְרָה,

(* את השיר ההלצי הזה כתב המחבר בעת אשר יצאה לאור המחברת : „Gottesdienstliche Reformen etc., von Dr. Abraham Geiger, Rabbiner der Synagogengemeinde in Breslau, 1861“ ; והוא בא לידינו ביחד עם שלשת השירים : „המשקלים“, „המאיר“ ו„הגות לבי“ אחרי אשר כבר נדפסו השירים הקודמים לפי מספר השנים ; ועל כן שמנו להם מקום בזה. המוציא לאור.

„בְּעֵינָיו קוֹץ וְדַרְדָּר
„עֲרֹבוֹת נַחַל וּסְמָדָה,
„וּפְרִי-עֵץ הָדָה,
„וּמִכָּל-טוֹב חֲסֵרִים.

„יַעֲשֶׂה לַמְדִינָה הַנְּחָה,
„בְּכִטּוֹל מוֹסֵף וּמִנְחָה,
„וְלַחֲפוּךְ אֶבֶל לְשִׁמְחָה,
„וְדַבְּרֵי הַצְּמוֹת וְתַמְרוּרִים.

„הַפְּרוּשִׁים הוֹלִיכוּ שׁוֹלָל,
„וְהַתְּלַמוּד בְּעַמּוֹ מִסְתַּלֵּל,
„אוֹר מִפְּנֵי חֶשֶׁךְ גִּלְל,
„כְּמִכָּה בַּסַּנּוּרִים.

„וְלַמַּחֲזוֹת מִסְפָּרֵי יִשְׂרָאֵל,
„וּבֵא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל
„וְהִכִּי שָׂאֵל נִשְׂאֵל
„לְהַחְזוֹר נִשְׂמָחָה לַפְּגָרִים?

„בְּאִין מֶלֶךְ וּמְדִינָה,
„מִי יַחְזוֹר הַשְּׂכִינָה,
„יְבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן בְּרָנָה
„וּיִקְבֵּץ נְדָחֵי הַנְּפֹרִים?

הַיּוֹם לַמִּשְׁפָּט יַעֲמִידִם,
אִם הֵמָּה כְּאֲדָם,
כְּשִׁלּוֹ וּמִטָּה יָדָם,
וְהַזְדַּנּוֹת וּשְׁגָנוֹת נְזַכְּרִים!

עֲקָרָה בַּת-יְהוּדָה,
וְהָרֵב יָדוֹ הָדָה,
יֵאָחֲזֶנָּה חֲבִלֵי לַיְדָה,
וְתַחֲלֵל עַל מִשְׁפָּרִים.

וַיִּנְעַר בִּישׁוּפָר לְעַבּוּדָה!
וּמָה קוֹל הַחֲרָדָה?
שְׁנַת הָרֵב נִדְרָה,
לְתַקִּיעָה, תְּרוּעָה וּשְׁבָרִים.

וְכֵן הָיָה אוֹמֵר:
„לִשְׂוֹא בּוֹמַח שְׂמֵר
„סְפִירַת יָמֵי הָעֹמֵר,
„וְאִין נִשְׂא בְּעַמְרִים!

„וְאֵבֶן נִגְף לְמִקְדָּשׁ,
„יָמֵי עֲצָרַת וְחֹדֶשׁ,
„וְאִם אֲנִישֵׁי קֹדֶשׁ —
„יְבִאוּ בַחֲדָרִים!

כָּכָה תִּפְחָדְשִׁים הַרְבָּנִים
יִסְתָּמוּ בְּעֶפֶר וְאֲבָנִים
מִקּוֹר מַיִם נְאֻמָּנִים,
מִמָּנוּ יִשְׁקוּ הַעֲדָרִים. —

אוֹלָם הַעַם הַנִּבְחָר,
יִגִּיד הָאֱתִיוֹת לְאַחֹר,
וּבְעִמּוֹד עָלָיו עוֹכֵר,
מִמְּכַתְבֵי עֵמֶל וְסוֹפְרִים.

יְשַׁלַּח ד' אֶת־הַרוּעִים,
וְיִשְׁלְמוּ אֲמוּנֵי הָרְאִים,
לְהַבְדִּילוּ מִן הַתַּעִים,
וְהַסּוֹרְרִים וּמֹזְרִים !

אֵלֶּה פְּעָמַיִם בָּכָה,
עוֹד תֵּצֵא לְרוּחָה
חֶשֶׁה תְּפוּזָרָה וְתִגְדָּחָה,
וְיִחַפְּרוּ דְבָרֵי שִׁקְרִים !

”בְּהַחְקִירָה שָׁמוּ תִּהְלָה,
”הָרוּ עֵמֶל יִלְדוּ לְבַהֲלָה,
”וּבְאֵין דַּעַת וְהַבְדָּלָה,
”בֵּין טַפָּל לְעֶקְרִים.

”לְהַצְדוּקִים הִיָּתָה אוֹרָה,
”לְכַחַשׁ בְּלַחֹת הַמְּסוּרָה,
”וְאֵין שִׁיּוֹר אֵלֶּא הַתּוֹרָה,
”אֵלֶּה עִשְׂרֵת הַדְּבָרִים !

”נַעֲזוּק וְנִסְקַל הַכָּרָם,
”וְנִכְּהָ הַסְּפִיחִים הָרָם,
”וְעַד הַיְסוּד נַעֲרָם,
”וַיִּנְתֵּן הַכָּרָם לְנוֹטְרִים !

”וְלֹא נֶאֱוָה לְנַפְשׁוֹ,
”עֲבָטִיט וְרַפְּשׁוֹ,
”אֵךְ בְּגִדֵי חֶפְשׁוֹ,
”מֵאֲמוּנַת־כֶּסֶל מִטְּהוֹרִים !”

ברעסלוי שנת 1861 (תרכ"א).

הַמִּשְׁקָלִים.

הַמְשָׁרָרִים.

יִשְׁנֹם חֲכָמֵי חַרְשֵׁים,
 בְּשִׁירִים מִשְׁקָלִים מִחֻדָּשִׁים
 בְּלִשׁוֹנוֹת זָרִים נִפְגָּשִׁים.
 שְׁלֹמֹה וּמֹשֶׁה * חֲרָאשִׁים,
 וְאַרְיָאֵל ** גְּבוּר הַלְּיָשִׁים,
 בְּבָתִּים סְפוּרִים מְלֻטָּשִׁים,
 בַּחֲרוּזִים מְצוּדְדֵי נִפְשִׁים,
 הֶכִי נִכְבְּדִים הַמְשָׁלָּשִׁים,
 מְשַׁמְחֵי אֱלֹהִים וְאַנְשִׁים.

וְדַרְכֵיהֶם גְּלוּזִים וְעֵקֶשִׁים.
 דָּלַת וְסֵגֶר גִּרְעָשִׁים,
 בְּתִים בְּסַחְבוֹת מְלֻבָּשִׁים,
 בְּשֵׁפֶת יָתֵר מְגֻדָּשִׁים,
 חֲרוּזִים קָשִׁים בְּקַרְשִׁים.

הַפִּיטְגִים.

יִשְׁנֹם מְמַלִּיצִים מִתְאַשְׁשִׁים,
 חֲסֵרֵי רַעֲיוֹן וְהִרְגָּשִׁים,
 וּמְטוֹב־מַעַם רָשִׁים,
 מְכַבְּרֵי מְלִים וּמִתְרַשְׁשִׁים,
 וְעֶרְמִים וְלֹא מִתְבַּשְׁשִׁים.
 בְּמִשְׁקָלָם מְקַשְׁשִׁים חֲשָׁשִׁים,
 וְנוֹשָׂאִים הַעֲמָרִים בְּדִישִׁים,
 תִּכְּן בְּמִדְמָנָה דָּשִׁים.

הַחֲרוּזִים.

יִשְׁנֹם מִתְחַקִּים חֲלָשִׁים,
 עַל דְּרָכֵי הַתִּישִׁים.

* בן נבירול וכן עזרא.

** יהודה הלוי.

סוֹבְבִים כְּפֵא תִקְדָּשִׁים !
כָּכָה בְּעֶפֶר מִתְפַּלְשִׁים
שָׂרִיגֵי צִיּוֹן הַנְּמִשִּׁים,
וְדָלְלוּ וְחָרְבוּ הַשְּׂרָשִׁים
עַל מַיִם נְרַפְשִׁים !

יִתְרוֹנֵי דָתְנוּ הַמְזוֹרְשִׁים
וּמְגִדְרֵי הַדְּחִינָה חֲפָשִׁים, —
מִנְעִימֵי שְׂפַתְנוּ הַמְקַדְּשִׁים,
כְּהַנְּעֵלָה וְהַנְּשָׁגְבַת מְשָׂרְשִׁים,
וְלִכְלֹחַ חֲפָצֵנוּ נְדַרְשִׁים, —
כְּלָבוּשֵׁי נֶכֶר מִתְחַפְּשִׁים,
וּבִתְאָרֵי מְזוֹרִים וּמְחָשִׁים,
וְאֵלֵה הַבְּנִים כְּחָשִׁים,
כִּילִידֵי חוּץ מִרְכָּשִׁים,
מִעֲבָדֵי עוֹלָם וְנִכְכְּשִׁים,
וּמִשְׂפַּתֵי חֲלָקוֹת מְגֻשִׁים,
כְּשִׂירֵי חַיִּין וְנָשִׁים,
לְאַשְׁפֵּר לְאֲדוֹנֵימֵךְ שִׁים ! —

כְּגֵרִים מִרְבָּצִים וְנִגְרָשִׁים,
נָסִים, אֲצִים וְחָשִׁים,
לְעָרֵי פְרוּזוֹת וּמְגִרָשִׁים,
לְאַגְדוֹת זָרוֹת וּמְדַרְשִׁים,
הַסְּפוּגִים וּבְטָמוֹן נִחְכְּשִׁים,
וְלַעֲוֹת הַכְּתוּבִים הַמְפָרְשִׁים,
וְלַחֲחִיּוֹת הַעֲצָמוֹת הַיְבֻשִׁים,
אֶל הָעֶרְפֶּל נִגְשִׁים,
וַיִּבְחָרוּ שָׁמַיִם חֲדָשִׁים,
וּמִהַמְּחִנָּה לֹא מָשִׁים,
אֲרָאִים מְזִינִים וּמְחַמְּשִׁים,
הַמְרַכְּבָה רְתוּמָה בְּפָרְשִׁים,
וְהַחֲחִיּוֹת וְהַשְּׂרָפִים פָּשִׁים,
הַחֲטָאִים כְּחֶפֶשׁ מְחַפְּשִׁים,
וּמְגִידֵי פִשְׁעֵי הַנְּאָשִׁים,
יְשׁוּפוּ עֵקֶב כְּנַחֲשִׁים,
וּמְלִיצֵי יִשָּׂר לְהַנְאָשִׁים,
מְכַנְיִים רַחֲמִים בְּלִחֲשִׁים,

לייפציג שנת 1881 (תרמ"א).

”המאיר“ (בלשון ”סגי נהור“) *

לְחַמּוּרָה לְבָרְכָה,	נְפֹשֵׁי קָצָה,
וְעַל קְדוּשַׁת צִיּוֹן.	בְּרִיב וּמָצָה,
אֵינָנוּ בַשָּׂה,	כִּי מָמְנוּ יָצָא
לְבֵא פְנֵשָׁה,	הַקָּצָף וְהַבִּזְיוֹן.
לְהַנְאִימָן מִשָּׂה,	בְּקוֹל הַשֹּׁפָר,
בְּבֵית עֲלִיּוֹן.	לְרֵאשׁ הַסִּפֵּר,
פֶּה יַפְעֵר,	יִקְרָא ”כִּפֵּר“,
בְּסוּפָה וְסַעַר,	אִישׁ תְּדַמְיוֹן.
הַקָּמֶן וְהַנְּבֵעַר,	חֲמָתוֹ לֹא שָׁכְכָה,
מִדַּעַת הַנִּיּוֹן.	וְתַעַל הַצְּנוּחָה,

(* הוא המשורר ר' מאיר הצרפתי אשר כתב דברים בוטים כמדקרות חרב (בימי המלחמה נגד ה"מורה נבוכים") על גזיר אלהים ותפארת ישראל הרמב"ם ז"ל. בשירו המתחיל :

”אֲנֹשִׁי מִיְנוֹת, אוֹמְרִים לַגְּנוֹת
אֵין הַתּוֹרָה בְּקִ חַיּוֹן,
חָשַׁב כִּפֵּר עַל הַסִּפֵּר
פַּעַם מִשָּׁל וּפַעַם דְּמִיּוֹן.“
וכו'

כמובא בהמכ"ע "המורה" (ליטעראטור-בלאטש דעם אריענט'ס) שנת 1840 עמוד 379; וכפי דברי החכם כרמולי נקרא בפי החכמים "המחשך"; עיין ב"אוצר נחמד" מחברת שניה דף 85.

הַצִּיבוּ צִיּוּנִים
לְגַלוֹת הַחַיּוֹן.

בְּהַעֲלוֹת הַמְנוּחָה,
הַמְנוּחָה לַתּוֹרָה,
הִיְתָה אוֹרָה
עָלַי גְּלוֹן.

עָרֵי הַמְסָרָה
יִתְנוּ הַבְּכָרָה,
מִר וּקְמָרָה
בְּאִישׁ הַעֲלוֹן.

מִשְׁנַע אִישׁ הָרוּחַ,
בְּחֻפְזוֹ פִּיחַ,
בְּפִיו שִׁיג וְשִׁיחַ,
הַבָּלִים וְרַעוֹת־רַעֲיוֹן !

בְּהַמְנוּחָה הַנְּעֻלָּה,
יְסוּד הַמְּעֻלָּה,
וְיְהוּדָה יַעֲלָה
וְיִמְצָא פְּדִיוֹן ! —

לְלַחֲוֹת הָאָרוֹן,
הַשְּׂמוּ לְזַכְרוֹן,
לְחֻשְׁבֵי פְּזוֹן,
יְבִנֶּה: «בְּלוֹן» !

קִנְיָתִי תִבְעִיר,
וְחֻמְתִּי תִעִיר,
לְהַמְנַצֵּחַ מֵאִיר,
עַל שְׁגִיוֹן.

הַמִּתְעַבֵּר וּבִטָּח,
עוֹר וּפִפְסָח,
וְיִנּוּעַ לְרוּחַ,
בְּקִנְיָה וּמִקְיָיוֹן.

בְּכָל דוֹר וְדוֹר,
מִשָּׁה הוּא הַמְּאוֹר,
וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אוֹר,
בְּעֵז חֲבִיוֹן.

הַמְּשֻׁמְאָלִים וּמִמִּינִים,
מִשְׁלָמֵי אֱמוּנִים,

הגות לבי.

(בעברי בארץ הברוכה באהמען בשנת 1852).

המונים המונים ישיגו גבולות, וכאשר יחנו יסעו,
על מרכבות אש ונתיבות ברזל ינדו גם ינעו,
אם בפספר נגלו מחזות התולדה — מהם לא יראו,
כבהמה המה להם, לא יבינו ולא ידעו,
קול שדי בלכתו, ומחנות אל עת פגעו,
את כל פרי צומח, גני חמד מלפנים נטעו,
על עמק ושרון, יבולי ארץ ומטעי קדם זרעו,
את הרים ועמקים ופלגי יאורים מראש נבראו,
מצודי סלעים, אלוני יערים, ארזי אל בהוד גאו,
בשפל יעמדו, לא יגביהו עוף, למקור החיים לא צמאו,
בעין בשר ביטו, ואל לבם לא נגעו ! —
ונפשי תהמה ותסער, רגשותי על פנפי זמרות דאו,
על כל פנה וגבע, הר ועמק מקדמות תבל נמצאו,
ועל מלאכת מחשבת ברחשי איש חדש מקרוב באו,
אם בשערה דרכם, או בקול דממה דקה נשמעו,
סלי נדיבות על לחיי, גשמי ברכה יזולו, ידמעו,
אתפלא, אראה מחזה עליון, הגיוני אל על יקראו.

בְּכוֹ לַהֲלָכִים.

1.

על מות החוקר הערמאן יעלינעק (בוויען 24 דעצעמבער שנת 1848)

גְבוּרֵי חַיִל הַלּוֹחָמִים בְּיַד רָמָה,
לְקִרְאָת אוֹיֵב עַל שִׁדְה־מְלַחְמָה,
אִם גַּסַּע יִתָּרֵם בָּם וּבְחֶרֶב יִפְלוּ,
דְּמֵי נַפְשֹׁתֵם בְּמַרְדּוֹ יִזְלוּ,
זְכָרוֹנֵם לֹא יִסּוּף, בְּשִׁמְשׁ יוֹפִיעַ,
דֶּר לְדוֹר יֵשֶׁם תִּפְאַרְתֵּם יִבִּיעַ.

אֲנִשֵּׁי־בֵין וְדַעַת הָעוֹזְרִים מְלַחְמָה,
נִגְדּוֹ זְדוֹן עָרִיז, רִשְׁעַת מְלָכֵי אֲדָמָה,
אִם בְּיַד־הַרְבוֹת רָצַח פְּתָאם נִגְזָרִים,
דָּמָם הַשְּׂפוּךְ בְּפִי־אֲרָצָה מְגָרִים,
הֲלֹא מִשְׁנֵה זְכָרוֹן בִּיקַר שְׂמוֹתֵם,
סִפְרֵי חֻכְמָתֵם, הֵם פְּרֵי מַפְעֵלוֹתֵם.

בֶּן הָעֵרְמָאן ! אִם לֹא בְּיַד רָמָה
וּבְחֶרֶב וַחֲנִית עָרַכְתָּ מְלַחְמָה,

אֵךְ בְּצַפְרֵן שְׁמִירָה, בְּאֵמֶר וְרוּחַ
אֵמֶר־יֵבִין חֲרוּתִים עָלַי לִוּחַ,
אִם שָׂדוּד נִפְלְטָה בְּשִׁבְטֵי הַרְצָח,
שְׁמֹךְ אֶל־מֹות, וְכִרְוֹנְךָ לְנִצָּחַ.

עַת הַשִּׁבְתָּ הַרְשָׁע בַּפֶּתַח הַהֲדָמָה,
זְדוּן־עֲרִיצִים מֶלֶךְ בְּיַד רָמָה,
עַת הַרְשָׁעָה צְלָחָה, עוֹלָה פְּרַחַת
נְאֻמַן־רוּחַ שְׁחַח, חֲרוּת נְאֻנְחַת,
קוֹל שׁוֹעֵת עִם וְדַמְעוֹת עֲשֻׁקִים,
בְּנֵי נָבֵל יִמְשְׁלוּ, יַעֲוּוּ הַחֻקִּים ;

אִז בְּעֵינ־חֶמְלָה עַל עַמְּךָ חַוִּיתָ,
בְּגָדִים שְׁסוּחָה, זָדִים יִבְסוּחֻוּ רְאִיתָ,
וְרוּחַ חֲשִׁמוֹנָאִי עַל פְּנֵיךָ חָלָה,
לְהוֹצִיא לְאוֹר מִשְׁפָּט לְהַיָּשִׁיר סֶלְהָ,
שִׁנְסַתָּ בְּגִבּוֹר מִתְנַיֶּיךָ וַיִּצְאָתָּ הַשְּׁעָרָה,
לְלַחֹם בְּעַד עַמְּךָ בַּחֲמָה וְסַעֲרָה.

אֵךְ הַיָּד וּוִינְדִישְׁגֵר אֵין מִשְׁל בְּאָדָם,
בְּעֵלְנֻקָּה מִצָּחָה, בְּלַע, לֹא שִׁבְעַד דָּם,
בְּסִי זָרַע קִדְשָׁה, הָאֲכֹזֵר בְּמַעַל־קִצִּיר
הַקִּצִּיר טָרָם הַגִּיעַ תֵּרֵךְ הַבְּצִיר !

בַּת יִשְׂרָאֵל, שִׁפְכֵי דַמְעַ פְּמִיּוֹם,
הַיְלִילִי, חֲגָרֵי שֶׁקַּעַל מִתְנַיִם,
כִּי כְבוֹד מָוֶת, וּוִינְדִישְׁגֵרָאֵץ רִצְתָה,
חִמּוֹס מִמְּלָכוֹת, עִם לֹא לֹו נִצְתָה,
רָצַח בְּלִי חֶמְלָה אֶת מַחְמַד עַמּוֹנוֹ,
כְּזָאב טָרַף טָרַף נֶפֶשׁ בְּחִירָנוֹ.

אוֹלָם אִם-פְּלִחֵי, תִקְנֶה הַנְּעִימָה,
מַעֲצָבוֹן רוּחַ תִּנְחַמְנוּ, וְרֹאשׁ נְרִימָה,
לֹא לְנִצַּח יַד עָרִיצִים נְמוּיָה,
תְּבוֹאֵת בְּגִיעַל אֶךְ לְרֹגְעִים פְּרִיָה,
רוּחַ סוּפָה יָבֹא, וְיִגִיעַ יִשְׁעַ,
הַחֲרוֹת עוֹד גְּבַרְתָּ וְיִשְׁמַד רִשְׁעַ!

אֲזִי כְמוֹ שִׁמְשׁ בְּצִאתוֹ בְּגִבּוֹרְתוֹ,
אוֹר חֶפֶשׁ יִגִיעַ, יִהְיֶה בְּיַפְעָתוֹ,
שֵׁם הָעֶרְמֵאֵן יִהְיֶה, וְיִסְפָּר דֵּר דֵּר,
כִּי מִרְחוֹק הָאִיר, וְיִהִי אוֹר! —
זְכָרוֹן וּוִינְדִישְׁגֵרָאֵץ לָבוֹז, יִרְקַב שֵׁם רִשְׁעִים,
הָעֶרְמֵאֵן בֵּין אֲנָשֵׁי-שֵׁם, בֵּין חֲשִׁמוֹנָאִים!

2.

על מות המטיף והדרשן מו"ה יצחק נח מאנהיימ ער ז"ל.

מְלֵי אַרְוֹת נְטֻפָּה !	בְּמַלְאָכוֹת אֵל שְׁלוֹחַ
מְאֹד נִעְלָה בְּמַדּוֹתָיו	מֵאַנְהֵימֵעַר נְאֻמַּן הַרְוֹחַ !
הַחֶכֶם וְאַמִּיץ כֹּחַ	נֶפֶשׁ עֲדִינָה וַיִּפָּה
צְדִיק תָּמִים בְּדַרְוֹתָיו	בְּחֶסֶד וְאַמֶּת מְעַלְפָּה
וְאַלֶּה תִלְדוֹת נַח !	וּבִקְסָם עַל הַשָּׁפָה

ברעסלוי שנת 1865 (תרכ"ה).

3.

על מצבת הרב דקהלת שטעטין, הד"ר אברהם טרייענפעלז ז"ל,
מו"ל מכ"ע „איזראעליטישע וואכענשריפט“.

שֶׁל נְעֻלְיָךְ עֵבֶר, יִקְרְאוּ הָאָמוֹנָה וְהַתְּבוּנָה,
אֲבֵן נֹרָא הַמְּקוֹם, צְפֹנֵת פְּעִנַח סְפוּנָה,
שְׁבָרֵי לְחוֹת מְנַחִים בְּאֶרֶץ הַתּוֹרָה וְהַתְּעוּדָה,
הוֹסֵרָה הַעֲמָרָה, שֶׁר וְגִדּוֹל נָפַל בִּיהוּדָה ;
וּמִי יִרְעָה צֵאן יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁקָה הַעֲדָרִים,
וּמִי יִשְׁפִיעַ חֶכְמָה רַבָּתִי וְחֵדָשִׁים לַבְּקָרִים ?
אֵךְ זֶה יִנְחַמְנוּ בְּעֶצְבוֹנֵנוּ וּמִידּוֹ קִרְנֵים,
טְרִייעֵנפֶּעלז עוֹד חַי, וְתוֹרַת חָכְם מְקוֹר חַיִּים.

4.

על מות בת אחי היחידה, עלמה משכלת ויעלת חן, מרת הענריע שטע
מיעזעם נייע, בטרם מלאו לה עשרים וארבע שנה.

וּבְאִפֵּה לְאֲדָמָה	כְּגִפְנֵי פְרִיָּה
שָׁבָה לְמִנּוּחֶתָהּ,	בְּיַפְיָה נְאֻדָּרְתָּ,
אֲךְ זֶה יִנְחַמְנִי	בְּסוּפָה הַמָּיָה
בְּעֶצְבוֹן אֲסוּנֵנוּ :	פְּתָאם נִשְׁבָּרְתָּ ;
רַק הַגְּוִיָּה	כְּכֹה הִתְחַרֵּידָהּ,
בְּשִׂאוֹל תִּחְתִּיָּה,	וּבְרַעַם הִרְעִידָהּ
עוֹדָה חִיָּה בְרוּחַ	סַעֲרַת הַפְּרִידָהּ
גַּם בְּגִיא־צְלָמוֹת,	מִבֵּת הַיְחִידָהּ!
וּבְלִבְנוּ יְנוּחַ	כֹּל הַנְּשֻׁמָּה
זְכֻרֹנָה אֶל־מָוֶת.	תִּהְיֶל יַפְעָתָהּ,

5.

על מצבת בתי הבכירה, עלמה משכלת ומצוינה במדות ומעלות תרומיות,
מרת צפורה המכונה פאני נייע.

הִלַּכְתְּ שְׂחַח,	בְּתֵנוּ צְפוּרָה,
וּפִיק בְּרַבִּים,	נְשֻׁמָּה טְהוּרָה,
מְצָאָה מְנוּחַ	נְעֻרָה נְחֻמָּדָה
בְּצֵל הַשָּׁמַיִם.	לְעַמֵּל נוֹלָדָה ;

לייפציג שנת 1873 (תרל"ג).

6.

על מות החכם היקר, תפארת ישראל ה"ר אהרן יצחק קרעמיע ז"ל,
מיסד הועד "כל ישראל חברים" בפאריז.

עֲשֵׂה לֹו כְּנַפְיִם,	כִּי יָמוּת אֶהְרֹן נְחֻרְיָן —
כְּסֵלִם מִצֵּב אֶרֶץ	וּפְשֵׁט בְּגָדֵי הַחַיִּים,
וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיִם ;	לֹא עָלָה עָלָיו הַקְרָיָן,
בְּסוּד קְדוֹשִׁים נְעֲרָן,	אֶל תִּרְאוּ עַל הָאֲבָנִים. —
וַיִּפְנַע שָׁם מִחַנְיָם.	כְּרַסְיָה לֹא נִפְרָן

לייפציג שנת 1880 (תר"ט).

7.

על מות חותני ודודי הדגול מרבבה, החכם ר' יצחק מיעזעס ז"ל.

צִלְחָה עָלָיו הָרוּחַ,	עֲזָבָנוּ הַדְּגוּל מִרְבָּבָה,
וַיִּפְנַע בְּמִקּוֹם הַתְּבוּנָה,	כְּנֵר אֱלֹהִים זֶרַח,
וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ,	נִשְׁמַתוֹ מָרוֹם שָׁבָה,
בְּבֵית אֵל הָאֱמוּנָה,	וַאֲנַחְנוּ גִלְדָּ שְׂחָה.
וַיִּקְרָאָהוּ "צִפְנַת פְּעֻנַח".	כָּל־מִדּוֹת חֲכָמִים,
וַצְנִיף תְּפִאָרֶת לְכְבוֹדוֹ	כְּתָמָם בּוֹ נִמְצְאִים,
לְזַכְרוֹן בְּסֵפֶר יִחָק :	לֹא הִסִּיר לְעוֹלָמִים
טוֹבוֹ וְחֶסֶדוֹ מֵעוֹדוֹ,	אֶתְהַבֵּת תּוֹרָה וּמִדְּעִים.
וְאֵלֶּה תִּלְדוֹת יִצְחָק!	וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּת.

לייפציג שנת 1883 (תרמ"ג).

אנרת-נחמה לידידי הרב החכם דר. משה ואהמער על מות בנו הצעיר נ"ע.

קראתי צחות,
באר על הלוחות,
והנה פתוחות,
במגלת ספרים:
"ילד רחמותים,
ותאוו לעינים,
עלה השמים,
ומות בחדרים."
רעיוני נבערו,
ורחמי נכפרו,
כי שם נזכרו,
תלונות הורים.
אחוש יגונה,
ואדע אסונה,
מוסר אדונה,
בין המצרים.
גם אני הנגבר,
ראה שברה,
ועלי עבר
כום תמרורים!

אך מהתושיענו,
יללת אכלנו,
וזה גורלנו,
זקנים ונערים!
לכן התבונן,
ואל תקונן,
ומה יתאונן
גבר עפרים?
דום והנחם,
דע וחכם,
צא הלחם,
לקראת שברים.
הסר קינה,
והרב בינה,
וידך אמונה,
חובר חברים! —
הרופא בשר,
ברגלי מבשר,
ימלא הנחם,
באהל ישרים!

מכתמים.

1.

כל־ימי עני רעים.

(נאך היינע).

נאָמנים פּאַצעי האַסון פּאַהבת אַשת נעורים,
אם הדביקוּך לא יעזבוּך, לַעַד הַמָּה שְׁמוֹרִים;
הַחֲצִלְחָה הִיא קַדִּישָׁה, אַמוּנְתָה נְכוּנָה,
בְּעָרֵב הִיא בָּאָה, וּבְבֹקֶר הִיא שָׁבָה. —

2.

אישה רעה.

כל־ימיו מְכֹאָבִים, מוֹעֵפוֹ לֹא יְנוּחַ,
כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה קִשְׁת־הַרוּחַ,
מָרָה נִחְלָתוֹ, כָּל־יָמָיו לֹא יִרְאֶה בְּטוֹבָה,
לָמָּה חַיֵּי־הַבָּלֹ? דוֹמִים? לְמַלְחָמַת חוּבָה!

3.

אִשָּׁה טוֹבָה.

אורו זרם, לא יִכְבֶּה גֵרוֹ נִם בְּלִיל,
בְּמִצְאוֹ עֵזָה, עֵקֶרֶת בַּיִת וְאִשָּׁת חֵיל,
בְּאִמּוֹנָתָה יִחְיֶה, בְּעֵץ שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם,
אִם יִשְׁלוֹ אוֹ יִפְגַּע, יִפְגַּע שָׁם מִחַנְיָם. —

4.

אֶהְבֶּה בּוֹגְדָה.

אֶהְבֶּה, אָנָּה אִמְצֵאֲךָ? חֲתָלְתְּךָ עֲרָפֶל,
לֹא בְּשָׁמַיִם נִמְצְאת, יְסוּדְךָ בְּשָׁפֶל,
מִקְסֵם-כָּזָב אַתְּ, אֵךְ דִּבְרֵי-שִׁפְתַיִם,
יְלִיד הַדְּמִיוֹן, אֵךְ תְּאוּהָ לְעֵינַיִם. —

5.

עַל מוֹת רַנְ"ק ז"ל. (1840)

עַל גּוֹ הַחֲקֹר אִם בָּא קֶרֶן,
אֶל תְּרָאָה עַל הָאֲבָנִים,
הָאָדָם כְּסֵלֶם מְצַב אֶרֶץ,
וְרֵאשׁוֹ מְנִיעַ הַשָּׁמַיִם. —

6.

חֲדָשׁ הָאָבִיב.

(נאך איינעם ראָמישען דיכטער.)

בו אָרץ וְשָׁמַיִם גָּשְׁקוּ, וְחִיק הָאָדָמָה יַחֲבֵק הָרָקִיעַ,
כְּבִלָּה תַעֲדָה כְּלִיָּה — וְכֹאשָׁה תֵלֵד פִּי תִזְרִיעַ.

7.

עַל מְבַקֵּר פְּלוֹנִי.

יְהִי נִשְׂא הַסֶּבֶל,	כִּי תִרְאֶה מְחַבֵּל,
וְאַל נָא תִתְאַבֵּל,	מְבַקֵּר, מְעַפֵּר וּמְזַבֵּל,
כִּי גַם הַטּוֹב לֹא יִקְבֵּל!	מְחַרֵּף סִפְרֵךְ וּמְנַבֵּל,

8.

אָח לְצָרָה.

אַל תִּתְעַלֵּם מֵרַע וְאָח בְּצָרָה,
יְהִי עֶזֶר כְּנִגְדּוֹ בְּשִׁכְבוֹ וּבְקוֹמוֹ;
וּבְהִנִּיעַ הַתּוֹר וְתוֹפֵעַ עָלָיו נְהַרְהַ,
אֲזִי תִנְשֵׁעַ וְהִקָּם תִּקְוִים עִטּוֹ.

9.

הַבִּילִי.

בִּילִי בְחַיִּיו לֹא יִכְרֹךְ מְלֵא כֶּף נַחַת,
וּמֵה־בְּצַע בְּדַמּוֹ, בְּרִדְתּוֹ אֶל שַׁחַת?

10.

עַל הַבּוֹסֶסָה לְאַסּוּף בְּסֶסֶף בְּאַיִן סוּף.

אַל תִּתְמָה עַל הַחֶפֶץ בְּיָמִים קְדָמוֹנִים,
אִם דּוֹר חֲסֵר־דָּעָה אֱלִילִים אָהֵב;
עוֹד הֶעֱמִיקוּ שַׁחַתוֹ הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים,
הוֹסִיפוּ מִדַּע הַרְעוּ, וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְעַגּוֹל זָהָב!

11.

הָאֵהֵב הַבּוֹשֵׁחַ.

(נֹאךְ שַׁעֲסִיר).

אִם בְּאוֹר הַכִּכְבִּים תִּפּוֹנָה,
בְּזוֹהַר הַשֶּׁמֶשׁ וּבִיָּפִי קַרְנֶיהָ,
אוֹ אִם בְּאַמֶּת וּבְאַמוֹנָה,
אֵךְ לֹא בְּאַהֲבַתִּי וְעִדוּתִיהָ.

12.

הַבַּעַס.

(נאך שיללער).

נֹרָא בְּמִשׁוֹבְתוֹ	שְׁנֵי לְבִיאוֹת
הָאָדָם בְּמִשְׁנָתוֹ	וּמַעֲנוֹת אֲרִיּוֹת
מִשְׁנֵיהֶם יַחַד.	אֵימָה וּפְחַד ;

13.

מְנַהֲגוֹ שֶׁל עוֹלָם הַשָּׁקֶר.

שִׂמְחֵי עֲרֻמָּה, שְׂאֵי תַפְיֹךְ וְשִׁירֶיךָ,
תִּשְׁתַּרְרֵי עַל תַּבַּל וְתַחֲלִיפֵי כַח,
הַחֲנֹף וְהַכָּזֹב הַמָּה מִשְׁרֵתֶיךָ,
הָאָרֶץ תִּתְחַנֵּף וְתַחַת חֲמָה יֵצֵא חַח.

14.

הַבְּתָב.

אֲחִים וְרַעִים גְּאֻמָּנִים הַדְּבָקִים בְּנַפְשׁוֹתָם,
אִם מְרַחֲק־רַב יִפְרִיד גְּבוּיֹתָם וְלִבּוֹתָם.

מי ומי המִּחְבֵּר, הַמְּקַרֵּב וּמְקַשֵּׁר אוֹתָם,
אִם אֵין אָמַר וּדְבָרִים לְגִלוֹת מִצְפֻּנוֹתָם ?
זֶה תוֹלְדֵת אָדָם „הַכֶּתֵּב“, הַמְּלִיץ בִּינוֹתָם ! —

15.

בְּשֵׁת פָּנִים.

פָּנֵי נֶבֶר לַפְּעָמִים בַּתּוֹלָע פְּתָאם אֲדָמִים,
אַמֶּת וְצֶדֶק נִצְבִּים לְמוֹלוֹ, וּשְׁנֵיהֶם עֲרָפִים. —

16.

זֶה מִתֵּן תּוֹרָה.

הֲרֻצָּה לְהַתְעַשֵּׂר בְּמַעוֹט סְחָרָה,
יֵלֵךְ לְבֵית הַסְּמִינָאָר, בְּמִקוֹם תּוֹרָה,
וְאֶת־חֲלָתָא דְגָאָלָה בְּהַתְקוּפָה הַנְּאֲרָה :
לְכָל־לְמוֹד קוּבְעִים הַשְּׁעָה וְהַאֲשֻׁמְרָה,
עַת לְכָל־חֲכָמָה, לְכָל־שֹׁפֵה מְהֲרָה,
וְלִי־פִיפּוֹתוֹ שֶׁל יֶפֶת יִתְּנוּ הַבְּכָרָה,
וְקִמְעָא קִמְעָא לְמִקְרָא וְקִרְטֵב לְמִסְרָה ! —
הַתְּלִמִּיד וְתִיק, יִסְגֵּא נְהֲרָא,

יִמְלֵל רַבְרָבָא וַיֵּשִׁים הַמַּחֲשֵׁךְ לְאֶרֶץ
וּבַעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב מֵצֵאת הַבְּשָׂרָה
כִּי רַב הוּא דְרִשָּׁן וּמוֹרָה
וְהַצְּבוּרִים יִתְּנוּ בְּאִפּוֹ קַמְרָה
וַיִּשְׁכְּרוּ הַרְבֵּה מְאֹד וְזֶה מִתֵּן תּוֹרָה! —

17.

בֶּן תִּלְמִיד חָכָם.

כְּעֵין עֲשֵׂה פְרִי עָלַי אֲדָמוֹת
גָּבֵר יָמוֹת וַיִּחְיֶה אַחֲרֵי מוֹתוֹ;
בְּדַחוּ"ל: מְבַטֵּחַ לְנַחוּל שְׁנֵי עֲלָמוֹת
זֶה ת"ח הַמְּנִיחַ בֶּן חָכָם בְּמוֹתוֹ!

18.

יְדִידֵי יְהוָה!

אִם לְלִצִּים הוּא יְלִיץ?
הֲלֹא זֹאת שְׂמֻחַת גִּילּוֹ!
יָנוּב בְּשִׁיבָה בַּעַל "הַחֲלוּץ"
וַיִּגָּעַה שׁוֹר עַל בְּלִילוֹ!

19.

זֶה לְעֵמֶת זֶה.

אֲשֶׁר חֲכָמִים יְבִינוּ, פּוֹתְבִים עַל לֹחַ ;
וְרִיקֵי מַחַ, אֵת פְּלִהֶעֱלָה עַל רוּחַ. —

20.

מִבְּלֵי דַעַת.

יֵשׁ עֲנֵי בְדַעַת, וְעֵשִׂיר בְּ"אוֹצַר סִפְרִים"
יֵשׁ חֲמוֹר נִשְׂא עַל גִּבּוֹ אוֹצָרִים,
וְשִׁנֵּיָהֶם מִחֶבְרִין עֶרְךָ הַמִּשְׁאָה, הֵם נִבְעָרִים ! —

21.

מִכְתָּם לְדָוִד (גֵּאֲרֵדָאן ז"ל).

תְּהַלְלָה לְדָוִד, שִׁפְתַּת פֶּל־סֵפֶר נֶאֱמַת,
וּבְפִי יִשְׂרָאֵל יִתְהַלַּל לְ"אַהֲבַת בֵּין וְאַמֶּת" ;
אֶךְ "אַהֲבַת-עֲמֹז וּכְבוֹדוֹ", לְחֻכְמָתוֹ קִדְמָת,
לְקִרְאָת מִשְׁנֵאֵיו יְרִיק קִסְתּוֹ, חֶרֶב נִקְמָת,
וּכְחֵץ שְׁחוֹט לְשׁוֹנוֹ, נֶגֶד הַרְשָׁעָה הַזְעֻמָּת,
וּמְזֹמֹר "לְמַנְצָח" לְדָוִד, עַל שְׂדֵה-הַמְּלַחְמָת !

22.

לְמַחְבֵּר אַחֵר.

(בקרת על מחברתו אשר שלח לי).

רוּחַ אֵין בְּקַרְבָּהּ, זוּלַתִּי קוֹל,
הִישָׁן נוֹצִיא, לֹא יִצְלַח לְכַל,
וְהַחֲדָשׁ הַיְקַדָּשׁ? וְהוּא לָחֵם חֵל! —

23.

בְּקֶרֶת תְּהִיָּה.

(ולמחבר אחד ששלח לי מחברתו למען אשפום עליה ואכתוב בקרת באחד ממכה"ע).

וְכֹזֶה כְּתַבְתִּי :	הַמְּנַחָה שְׁלוּחָה
„זאת הנְדַרְשָׁה	וְהַנְּקֻרָאת „פְּתוּחָה“
בְּקֶרֶת חֲפָשָׁה :	לְגִזּוֹר אֶמֶר
הַחֲדָשׁ שְׂבָה, כְּגֹן נְעוּל —	עַל צוּרָה וְחֶמֶר;
וְהִישָׁן יְדוּעַ, וְגַם הוּא שְׂאוּל !”	וּלְתִּשְׁלוּמֵי תִּיבְתִי,

לוח הַטְעוּיֹת.

voluntur	צ"ל	voluntur	מלמטה	1	שורה	14	צד
וּמְהַרְסִים	"	וּמְהַרְסִים	מלמעלה	2	"	49	"
מְשַׁחַר	"	מְשַׁחַר	"	10	"	57	"
בְּעַרְבִים	"	וְעַרְבִים	"	6	"	59	"
הַגְּרִים	"	הַגְּרִים	"	10	"	61	"

72 "

הערה. על ה"שיר לשלמה יהושיע" במקום יהושע (ככתוב, וכאשר הליץ ע"ז כותב אחד באוצה"ס השלישי) אתנצל ע"ז כפי האמת: כמה פעמים שאלתי את פי אאו"מ הח' ז"ל: "מדוע יכתוב ויחתום כך "יהושיע", ולא יהושע?" והשיב: "כן תרגלתי מנעורי ומנהג כתיבתי, הנודעת לכל סוחר הארץ וחז"ל, לא אשנה; Jud (יהודי) אני גם בזה!" —

	צ"ל	נְעִים וְנָדִים	מלמטה	1	שורה	73	"
	"	נְעִר	"	7	"	74	"
	"	בְּדַמְעָה	"	7	"	80	"
	"	מִכְתָּבִי	"	2	"	84	"
	"	וּמִשְׁקֶרֶת	מלמעלה	4	"	99	"
"?		חֶסֶר סֵמָן הַשְּׂאֵלָה	אחרי המלה "מְכַשְׁרֵת"	2	"	102	"
	צ"ל	יִבְדֵּק	מלמעלה	4	"	103	"
	"	שָׁלַח	מלמטה	9	"	105	"
	"	סְפִירִים	מלמעלה	6	"	106	"
	"	מְלִיצִים	מלמטה	8	"	"	"
	"	נְשָׂאִים	"	2	"	"	"
	"	וּתְבִין	"	1	"	"	"

